

СТРАТЕГИЈА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ БАТОЧИНА 2017 – 2022

БАТОЧИНА 2017. ГОДИНА

САДРЖАЈ

Увод	2
Методологија израде Стратегије одрживог развоја	2
Институционални оквир и Стратегија одрживог развоја	4
Фазе процеса стратешког планирања	5
Социо – економска анализа општине Баточина	5
Основни географски и историјски подаци	6
Становништво	11
Локална самоуправа	21
Људски ресурси и тржиште рада	247
Економија и предузетништво	52
Пољопривреда и рурални развој	43
Инфраструктура и животна средина	52
Образовање	63
Култура	67
Туризам	69
Здравствена заштита	73
Социјална заштита	75
Спорт	81
Секторске СВОТ анализа општине Баточина	83
Визија општине Баточина	89
Приоритети развоја општине Баточина	90
Стратешки и оперативни циљеви	91
Пројектни предлози	96
Програми и пројектни предлози	112
Препоруке за реализацију стратегије	127

УВОД

Не постоји јединствена и општеприхваћена дефиниција појма одрживог развоја. Постоји, међутим, сагласност о потреби увођења овог концепта и свест о разлозима његовог настанка. По једној дефиницији одрживи развој је „развој којим се иде у сусрет потребама садашњости, тако да се не угрожава могућност будућих генерација да задовоље своје сопствене потребе“.

Широко прихваћено мишљење проистекло је из одговора на питање: Шта је одрживо за једну заједницу? Пре свега, то је све што је друштвено прихватљиво, односно све што доприноси друштвеној интеграцији заједнице, затим све што омогућава трајан економски раст – развој; укључује и оно што осигурава да се садржај и мера економског и друштвеног развоја усклађује са еколошко - просторним капацитетима (праговима) посматране територије у дугорочно пројектованом временском периоду. И на крају подразумева све оно што је и политички прихватљиво, односно оно о чему се може договорити и одлучивати у оквиру постојећих политичких околности. Главни резултат поменутог, широко прихваћеног приступа одрживом развоју, је да он почива на четири стуба:

- Економском
- Социјалном
- Културном
- Животној средини.

Одрживи развој је могућ само када су сва четири ослонца развоја присутна и поједнако важна. У пракси, то значи да све четири компоненте развоја друштва - економска, социјална, културна и животна средина - које уједно чине и ослонце одрживог развоја, треба да буду од поједнаког значаја и важности у држави и друштву, чврсто међусобно повезане и опскрбљене адекватном институционалном основом.

Стратегија одрживог развоја је општи стратешки план развоја града или општине који даје смернице и подстицаје за будући развој. Она дефинише одрживи развој као циљно оријентисан, дугорочан, свеобухватан и синергетски процес који утиче на све аспекте живота (економски, социјални, еколошки и институционални). Стратегија је оријентисана на стварање одрживог модела који на квалитетан начин задовољава друштвено-економске потребе и интересе грађана, а истовремено елиминише или значајно умањује утицаје који представљају претњу или штету по животну средину и природне ресурсе.

МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈЕ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА

Документ Стратегија одрживог развоја општине Баточина је израђен коришћењем партиципативног приступа који подразумева укључење у процес свих заинтересованих страна. Укључењем шире заједнице (јавног, приватног и НВО сектора) обезбеђује се побољшање квалитета донесених одлука, а одговорност за имплементацију се повећава. Другачије речено овај приступ омогућава:

- Ширу базу знања која омогућује доношење квалитетнијих одлука
- Подршку за донесене одлуке
- Колективно власништво над проблемима и резултатима
- Омогућује формирање будућих партнерстава у имплементацији пројеката

У процес израде Стратегије одрживог развоја укључене су све заинтересоване стране у које спадају:

- Представници локалне самоуправе и комуналних предузећа
- Јавне институције
- Регионалне институције
- Финансијске институције
- Приватни сектор

– Удружења и невладине организације

Локална самоуправа је формализовала читав овај процес доношењем Одлуке о приступању изради Стратегије одрживог развоја општине Баточина 2017 – 2022, на седници Скупштине општине Баточина одржаној дана 23.08.2016. године. У оквиру ове одлуке именована је и Комисија за израду Стратегије одрживог развоја општине Баточина коју су чинили: Председник општине Баточина, заменик Председника општине Баточина, дванаест стручних лица из области пољопривреде, урбанизма, привреде и економије, регионалног развоја, инфраструктуре, заштите животне средине, туризма и културе, социјалне заштите, здравства, спорта, образовања и финансија, као и радни тим од пет чланова, представника локалне самоуправе.

Број чланова Комисије за израду Стратегије, ради оптималног вођења процеса, дефинисан је у складу са критеријумом о броју становника: општине до 12.000 становника бирају максимално 15-20 чланова. Одабрани чланови су представници свих кључних области друштвено-економског развоја: економија-предузетништво, инфраструктура, просторно планирање и заштита животне средине, пољопривреда и рурални развој, туризам, образовање, култура, спорт, финансије, социјална и здравствена политика.

За организацију и делимично вођење састанака Радне групе главна и одговорна особа био је локални координатор, предложен од саме локалне самоуправе. Он је представљао спону у раду између тима за стратешко планирање Регионалне агенције за економски развој Шумадије и Поморавља, који је координирао и помагао читав процес, локалне самоуправе и чланова Радне групе.

Стратешки документ се односи на период 2017 - 2027. година, током којег ће се, путем усвојене листе пројеката, стимулисати позитивне промене у општини. Представљаће кровни документ за све остале усвојене секторске стратегије. Имплементацију ће спроводити координационо тело званично оформљено од стране локалне самоуправе. Тело ће деловати на бази усвојеног акционог плана за имплементацију Стратегије, генерисаног уз помоћ Регионалне агенције за економски развој Шумадије и Поморавља. Регионална агенција ће дати предлог акционог плана и учествоваће у имплементацији, као подршка координационом телу. Усвојен је принцип да документ треба да буде "жив" и да даје смернице за развој општине у наредних пет година. У том временском периоду ће се, помоћу одговарајућих, прецизно дефинисаних индикатора, мерити напредак на годишњем нивоу. Након пет година Стратегија ће се евалуирати и послужити као основа за израду наредне.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ КОЈИ СУ УЧЕСТВОВАЛИ У ИЗРАДИ СТРАТЕГИЈЕ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ БАТОЧИНА 2017 - 2022

1. Никола Полић – Заменик председника општине Баточина, председник Комисије
2. Здравко Младеновић – Председник општине Баточина, заменик председника Комисије
3. Панта Парезановић – Члан општинског већа општине Баточина, члан Комисије
4. Небојша Милосављевић – Помоћник председника општине Баточина, члан Комисије
5. Ана Аничич – Директор Дома здравља Баточина, члан Комисије
6. Снежана Ђорђевић – Директор ОШ „Свети Сава“ Баточина, члан Комисије
7. Душан Поповић – Директор КТЦ „Доситеј Обрадовић“ Баточина, члан Комисије
8. Зорица Зарковић – Дип. Економиста, запослена у Дому Здравља Баточина, члан Комисије
9. Весна Барјактаревић – Запослена у Општинској управи општине Баточина, члан Комисије
10. Тања Богдановић – Волонтер - приправник у Општинској управи општине Баточина, члан Комисије
11. Бранислав Павловић – Председник Скупштине општине Баточина, члан Комисије
12. Ненад Милић – Заменик председника Скупштине општине Баточина, члан Комисије
13. Драган Бојић – ВД Директора ЈП „Лепеница“ Баточина, члан Комисије
14. Тања Вукојевић – Секретар Скупштине општине Баточина, члан Комисије
15. Оливера Јашовић – Шеф Одсека за локални економски развој општине Баточина, члан Комисије
16. Јовица Станисављевић – Запослен у Општинској управи општине Баточина, члан Комисије
17. Дарко Игњатовић – Запослен у Општинској управи општине Баточина, члан Комисије
18. Ивана Богдановић – Запослен у Општинској управи општине Баточина, члан Комисије

Координатори радних група који су били задужени за организовање радионица, прикупљање података и израду предлога пројеката са својим сарадницима и члановима у оквиру дефинисаних приоритета су:

Приоритет 1: Унапређење пољопривреде и руралног развоја - Небојша Милосављевић

Приоритет 2: Развој културе и туризма - Душан Поповић

Приоритет 3: Развој економије и предузетништва - Зорица Зарковић

Приоритет 4: Развој инфраструктуре и заштита животне средине – Оливера Јашовић

Приоритет 5: Развој здравства, социјалне заштите и квалитета живота - Ана Аничич

Приоритет 6: Унапређење образовања и спорта - Снежана Ђорђевић

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР И СТРАТЕГИЈА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА

Стратегија одрживог развоја општине Баточина 2017 – 2022 је суштински важан документ који је комплементаран и усаглашен са националним/регионалним стратегијама, али и који даје смернице за развој локалних секторских стратегија као и прецизне индикаторе за детаљније локалне планове. Целокупна Стратегија је базирана на следећим националним регионалним и локалним стратешким документима:

- Национална стратегија одрживог развоја
- ИПАРД програм Републике Србије 2014 – 2020.
- Стратегија развоја туризма Републике Србије за период 2016 – 2025.
- Национална стратегија за родну равноправност за период 2016. - 2020. године
- Стратегија за подршку развоја малих и средњих предузећа, предузетништва и конкурентности за период од 2015. до 2020. године
- Национална стратегија запошљавања за период 2011 – 2020. године
- Стратегија развоја образовања у Србији до 2020. године
- Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014 - 2024. године
- Стратегија одрживог развоја Шумадије и Поморавља 2011 – 2021
- Стратегија одрживог развоја општине Баточина 2010 – 2015

Посебан акценат је стављен на приоритете Националне стратегије одрживог развоја Републике Србије како би се, кроз спроведене активности на локалном нивоу, допринело реализацији дефинисаних приоритета. У Националној стратегији идентификовани су следећи приоритети:

- Приоритет 1. Чланство у Европској унији
- Приоритет 2. Развој конкурентне тржишне привреде и уравнотежен економски раст
- Приоритет 3. Развој људских ресурса и повећање запослености
- Приоритет 4. Развој инфраструктуре и равномеран регионални развој
- Приоритет 5. Заштита и унапређење животне средине и рационално коришћење природних ресурса.

Кључни моменат у процесу израде Стратегије одрживог развоја општине Баточина 2017 - 2022 је преузимање одговорности за спровођење процеса или тзв. власништво над процесом. С обзиром да је локална самоуправа општине Баточина „менаџер“ своје територије, и као таква има кључну улогу у омогућавању одрживог развоја, самим тим је и одговорна за израду и имплементацију стратешког документа.

“Одрживе заједнице су оне у којима људи желе да живе не само тренутно, већ и у будућности”.

Претходно наведена изјава има везе са целокупном локалном стратегијом која, задовољавајући принципе одрживости, треба да произведе мерљиве напретке за период од пет година, да те напретке на одговарајући начин оцени и ревидира на годишњем нивоу. Сви елементи развоја морају бити компатибилни са прихваћеним начелима развоја наведеним у Националној стратегији.

ФАЗЕ ПРОЦЕСА СТРАТЕШКОГ ПЛАНИРАЊА

Израда Стратегије одрживог развоја општине Баточина 2017 - 2022 био је један континуиран процес састављен из више сукцесивних фаза од којих је свака проистицала из претходне. Процес за израду ове стратегије представљао је ревизију претходног стратешког документа «Стратегије одрживог развоја општине Баточина 2010 – 2015». Пролазећи поступно кроз сваку фазу и анализирањем претходног документа, дошло се до крајњег циља - финалног кровног стратешког документа за период од 2017 – 2022. године.

Процес стратешког планирања је сачињен од следећих фаза, које уједно, чине и поглавља овог документа:

1. Социо - економска анализа општине Баточина
2. Секторске СВОТ анализе
3. Визија општине Баточина
4. Развојни приоритети
5. Стратешки и оперативни циљеви
6. Преглед пројеката и програма
7. Препоруке за реализацију Стратегије одрживог развоја општине Баточина 2017 - 2022

Социо - економска анализа општине Баточина

Социо - економска анализа општине Баточина дефинише стање свих чинилаца друштвено-економског развоја дајући, путем анализа, преглед трендова у последњих дванаест година. Профил или “лична карта” локалне заједнице, како се ова анализа још може назвати, са једне стране служи за предвиђање будућих промена, а са друге омогућава увид у факторе који су довели до тренутног стања. На тај начин даје основу за дефинисање приоритета и циљева интервенције.

Кроз израду профила локалне заједнице омогућено је:

- Пружање подршке Радној групи у доношењу одлука о правцима интервенције
- Давање прегледа националних, регионалних и општинских друштвено - економских показатеља
- Обезбеђивање основних информација које дозвољавају заједници да мери шта се променило имплементацијом стратегије
- Подршка за израду секторских СВОТ анализа.

Фаза израде Социо - економске анализе општине Баточина обухватила је подфазе које су довеле до финализације овог сегмента стратешког документа:

- Дефинисање структуре Социо - економске анализе
- Подела одговорности унутар Радне групе
- Прикупљање података
- Унос и обрада података
- Формирање нацрта Социо - економске анализе
- Израда Социо - економске анализе
- Ревизија и допуна
- Формирање финалне верзије.

У изради документа Социо - економска анализа општине Баточина коришћени су подаци из претходне социо-економске анализе рађене за претходни стратешки документ и националних публикација које евидантирају промене друштвено- економских параметара (Национална служба за запошљавање, Републички завод за статистику, Народна банка...)

1. ОСНОВНИ ГЕОГРАФСКИ И ИСТОРИЈСКИ ПОДАЦИ

Географија и топографија

Територија општине Баточина смештена је у средишњем делу Србије и захвата источне делове Шумадије. Налази се у Централној Србији, у региону Шумадије и Поморавља, односно субрегиону (округу) Шумадије. Општина Баточина је једна од седам општина Шумадијског округа којој припада доњи део сливног подручја Лепенице и западни део великоморавске долине.

Укупна површина општине је 136 км², што чини 5,69% укупне површине Шумадијског округа, 2,71% региона Шумадије и Поморавља, односно 0,24% укупне површине Централне Србије и 0,15% површине Републике Србије. Граничи се на северу и североистоку са лаповском, на истоку са свилајначком, на југоистоку са јагодинском, на југозападу и западу са крагујевачком и на западу и северозападу са рачанском општином. Укупна дужина граница износи око 59 км, од којих је најкраћа према општини Свилајнац која је дуга око 5 км, а најдужа према крагујевачкој општини и износи око 20 км. Баточинска општина има неправилан облик. Правцем исток-запад пружа се ваздушним путем у дужини од око 20 км, а правцем север-југ у дужини око 14,5 км.

Административно-управно седиште општине је варошица Баточина, која се налази у северном делу општинске територије на 44°08'15" северне географске ширине и 21°05'15" источне географске дужине. Лоцирана је у долини Велике Мораве на месту где се долина Лепенице спаја са долином Велике Мораве. Већи део насеља је смештен у алувијалној равни на левој страни Лепенице. Средишњи део је у ужој алувијалној равни на надморској висини од око 111 м, док се ивични делови простиру на додиру равни и стране и достижу максималну надморску висину од око 160 м.

Поред варошице и села Баточине, на територији општине налази се и 10 сеоских насеља: Прњавор, Кијево, Жировница, Доброводица, Брзан, Милатовац, Никшић, Бадњевац, Градац и Црни Као. У насељима општине је по попису из 2011. године живело 11.760 стално насељених становника. Просечна густина насељености је у односу на попис из 1991. године када је износила 100 ст/км², пала на 96 ст/ км².

Рељеф

Територија општине Баточина одликује се ниским побрђем у вишем и алувијалним равнима у нижем делу. Најкарактеристичнији облик рељефа је део долине Велике Мораве и њене притоке Лепенице која има асиметричну долину, јер је десна страна виша од леве што се запажа све до ушћа у Велику Мораву. Источни део општине чини лева долинска страна Велике Мораве односно део багрданске клисуре која се карактерише широком алувијалном равни просечне висине од око 105 метара. Деловањем спољашњих сила и деловањем човека настали су и бројни рецентни облици рељефа као што су: точила, сипари, вододерине, јаруге, плавине и урвине. Подручје општине Баточина претежно је равничарско, а у ивичном делу уздиже се благозаталасано побрђе. У долини Лепенице се ка побрђу издвајају три нивоа заравни: прва на висини од 160м са обе стране реке, затим друга на висини од 220м са десне стране реке са које се диже Стражевица (358м), а са леве стране диже се површина од 190-210м н.в. Река Лепеница се на територији општине епигенетски усекла у маси Чукара и Липара. Источни и југоисточни део општине припадају великоморавској долини и делу Багрданске клисуре (атар насеља Брзан) просечне висине 105м. На обешумљеним и претежно стрмим падинама је изражено распадање стена са стварањем точила и сипара. Изражена је и појава клижења земљишта, и то углавном на теренима од неотпорних и растреситих неогених седимената.

Планине

Територију општине Баточине не карактерише планинско подручје, већ само брдско. Међу многобројним брежуљцима и мањим брдима издваја се брдо Стражевица чија је надморска висина 385м што је највиша тачка у општини Баточина. Поред њега, најзначајнија брда су Шупљаја и Рогац.

Воде

Хидрографску мрежу чини једна веома разграната мрежа подземних и површинских вода. На овом простору је заступљен већи број извора који се најчешће јављају на контакту водопрпусних и водонепропусних слојева. Најбројнији су извори у вишим деловима општине. Највећи речни ток у општини је река Лепеница, док је Велика Морава гранична река источног дела општинске територије. Лепеница је лева притока Велике Мораве и поред Јасенице њена највећа притока у Шумадијском округу. Лепеница кроз територију општине Баточина протиче дужином од око 14 км, и код Лапова се улива у Велику Мораву која дужином од око 3,5 км граничи насеље Брзан. Иако је једна од највећих река по дужини тока, површини слива и речном систему, спада у сиромашне реке водом. Тече средином територије општине Баточина и са леве стране прима важније потоке: Црнокалски, Синорски, Павлишки и Бачеварски, а са десне Кијевски (са притоком Доброводички поток), Стражевички, Прњаворски под именом Раљевац и Рогачки поток. Мерна станица Лепеница налази се на 7,3 км од ушћа, а основана је 1973. године. Велика Морава је типична равничарска река која тече споро и кривудава односно меандрира и рачва. Представља природну границу према општини Свилајнац, од чега баточинској општини припада 7,5 км старог моравског тока. Осим Лепенице у Велику Мораву се уливају и два већа потока Грабовник и Вирови који се налазе у атару села Брзан. На територији општине се јављају и минералне воде. Посебно у селу Кијеву, осим два бунара али и сланих подворака на десној обали сеоског потока, између Горњег краја и Ламбићке мале. У селу Градац се налази извор сумпорне воде Смрдан, којим почиње Смрдански поток. У западном делу општине, у делу око насеља Бадњевац и Градац су изражена честа изливања реке Лепенице, те се ово подручје карактерише као плавно.

Клима

Општина Баточина одликује се умерено-континенталном климом са специфичностима које се манифестују као елементи хумидне и микротермалне климе. Низијски климат баточинског подручја има средње температуре годишњих доба и то: 1,1° за зиму, 11,3° за пролеће, 21,2° за лето и 12°Ц за јесен, на основу чега се може закључити да се већи део баточинског климатског подручја одликује релативно хладнијим зимама, умерено топлим летима и топлијим јесенима од пролећа. У зависности од подручног рељефа и расподеле ваздушног притиска јављају се и различити ветрови. У северним и североисточним деловима општине јављају се источни и југоисточни ветрови кошавског карактера, док у осталим деловима преовлађују југозападни и северозападни ветрови. Олујни и јаки ветрови су реткост и јављају се једном у периоду од две до три године, углавном у зимским месецима. Обилнији кишни периоди су у току јесени и пролећа са око 150 кишних дана у години. Основни климатски подаци овог поднебља који су приказани дати су на основу мерења најближе метеоролошке станице у Крагујевцу.

- Најхладнији месец (јануар) – просечна температура – 0,4°Ц
- Најтоплији месец (јул) – просечна температура 22,1°Ц
- Просечна годишња температура 11,4°Ц
- Највлажнији месец (децембар) – просечна влажност 83%
- Најсушнији месец (јун) – просечна влажност 68%
- Просечне годишње падавине 651 л/м²
- Броја дана преко 25°Ц – 98
- Број дана са јако ниском температуром (испод нуле) 80
- Број дана под снегом 37
- Просечна дебљина снежног покривача – 20цм
- Највише падавина – месец (јун) – просек 85 л/м²
- Најмање падавина – месец (фебруар) – просек 36 л/м²

Карактеристично је и доста тишина, док су олујни и јаки ветрови изузетно ретки. Просечна висина годишњих падавина је око 650 мм (највећа је у мају и јуну а најмања у фебруару и октобру). За општину Баточина је такође карактеристичан град, који пада скоро сваке године у току лета.

Геостратешки положај

Општина Баточина данас има повољан геостратешки положај захваљујући пре свега савременим друмским и железничким путним правцима који пролазе кроз ову општину. Модернизација друмске мреже и железничка саобраћајна повезаност са свим деловима земље имала је велики утицај на економски и индустријски развитак општине. Насеља на територији општине Баточина налазе се на подручју које је у привредном погледу усмерено ка Крагујевцу. Међутим, захваљујући добрим саобраћајним везама са осталим значајнијим привредним центрима и великим градовима у Србији, омогућена је трговинска размена и успостављање тржишно – економских односа са ширим подручјем према Београду, Новом Саду и Нишу.

Посебан значај имају удвојена друмско-железничка Балканска магистрала и такође удвојена друмско-железничка Лепеничка трансверзала. Балканска магистрала која иде долином Велике Мораве одувек је имала велику улогу у повезивању земаља средње Европе и истока Балкана. И путна и железничка саобраћајница ове магистрале пролазе северозападним делом општинске територије кроз атар села Брзан, правцем север-југоисток. И комуникациони правац који иде долином Лепенице и Груже има велики значај у развоју општине имајући у виду да представља везу Шумадије и Поморавља. Према истоку општина је повезана преко Лапова и моста на Великој Морави са плодним Ресавом.

Баточина се налази на 105 км аутопута Београд – Ниш (аутопут Е-75, који је део коридора А-10) у непосредној близини саобраћајне петље. Кроз Баточину пролази магистрални пут М - 11.1: Баточина – Крагујевац – Кнић – Чачак. Баточина се регионалним путем Р – 214 повезује са Лаповом, Великом Планом и Јагодином, а регионалним путем преко Трске са Рачом. Кроз територију општине пролазе две веома важне магистралне пруге: Београд – Ниш – Скопље и Лапово – Крагујевац – Краљево.

Историјски подаци

Археолошка налазишта на територији општине потврђују чињеницу да се живот на овим просторима одвијао од најстаријих времена. Једно од највећих археолошких открића на Балканском полуострву је палеолитска станица у пећини на Јеринином брду у селу Градац, на коме су пронађени докази о људском живљењу још у време неолита, Римљана, Византинаца и средњем веку. Поред овог налазишта посебно треба истаћи и бројна праисторијска налазишта: Донићко брдо, Доброводица-Честа, Жировница-Јазбина, Градац-Задружни дом, Бадњевац-Смрдан, Бадњевац-Јасенак, Бадњевац-Павлиша, Градац-Стражевица и Жировница. Територија данашње баточинске општине је у античко доба била у саставу Горње Мезије, која је била житница римске империје. Осим производње жита становништво је било познато и по производњи вуне и сточарству.

У средњем веку је ова област била позната под именом Лепеница. Помиње се у Хрисовуљи манастира Хиландара између 1198 и 1199. године као жупа Лепеница коју је Стефан Немања уз остале жупе припојио својој очевини. Средиште жупе је у то време било место Градац, удаљено од Баточине свега пар километара, са јаким утврђењем на Јеринином брду, где се и данас налазе археолошке ископине из средњег века, али и остаци из много ранијих периода праисторије. У том периоду ова област је била густо насељена са великим утицајем у српској средњовековној држави све до пада Смедерева 1459. године. Тада долази до масовног расељавања народа са ових простора, који се повлачио у шумовита брда и планине или селио ка северу и западу. Крајем 15. и почетком 16. века ова област је потпуно опустела. У наредних два века читаво подручје је било готово пусто и обрасло густом и тешко проходном храстовом шумом, по којој је и Шумадија добила име.

Баточина, централна варошица ове области први пут се помиње у писаном документу 1476. године, у првом турском попису по коме је Баточина имала 25 кућа. Баточину су или саградили или обновили Турци, као путну станицу на путу Цариград - Београд, на познатом цариградском друму који и данас постоји. Пошто је била једино место између Хасан пашине Паланке (данас Смедеревска Паланка) и Јагодине, нема путописца који се у њој није задржао и одморио и поменуо је у својим записима.

Захваљујући развоју трговине у 16. веку, насеље Баточина се све више развија тако да 1520. године има 66 кућа од којих је један део припадао исламизираним муслиманима. Због пораста муслимана у Баточини је у другој половини 16. века саграђена џамија. Није познато када је срушена, вероватно у 17. веку после ратова између Турске и Аустрије. На овом простору вођене су значајне битке између аустријске и турске војске, нарочито је позната битка код Баточине из 1688. године, у којој су аустријанци потукли турску војску наневши јој велике губитке. Локално становништво је врло често страдало од ових битака као и разних болести пре свих куге, тако да се број становника Баточине од једног до другог турског пописа знатно мењао и по броју и по структури. Због тога је Баточина све до 19. века остала паланка са око педесетак кућа. Опстала је због свог доброг положаја на важном путу (Цариградском друму) и што су ту Турци држали одређени број војника за борбу против хајдука, којих је од 18. века у овом крају било у приличном броју. Томе је погодноvalo и то што су цела данашња Шумадија и Поморавље били обрасли густим и непроходним шумама погодним за скривање хајдука, али и за збегове народа од турског зулума и од битака.

Крајем XVIII века, аустријски официр Митесер забележио је низ података о Баточини. У својим путописима наводи да је Баточина у то време имала 33 хришћанске и 21 турску кућу, 3 радње и 2 кафане од којих је једна била велики хан, као и да је тада представљала друмску станицу са трговачким делом на Цариградском друму. На путу Крагујевац – Пожаревац у Баточини је кнез Милош 1825. године саградио конак који је касније претворен у основну школу. Из турског времена је у Баточини, као својеврсни споменик, остала и мензилхана, данас позната као мезулана, татарска пошта у којој су смештани поштански коњи и поштоноше.

Од историјских података треба споменути и сведочења аустријског капетана Франца Кајзера, који у свом путопису из 1837. године пише да варош Баточина има 300 кућа и око две и по хиљаде становника, од којих се око стотину бави занатима и трговином. У тим путописима се наводи и да Баточина има цркву, основну школу која је вероватно била у дворишту цркве и на реци Лепеници широк јарамски мост. Исељавањем Турака са ових простора, становништво је почело да силази са околних побрђа на ниже делове у околини друма. То је довело до повећања броја становника варошице, до отварања нових трговачких и занатлијских радњи.

Указом кнеза Милана Обреновића, 1872. године Баточина је проглашена за варошицу. Увећани развој овог краја изазвала је изградња железничке пруге Београд - Ниш, 1874. године, а поготову пруге Лапово - Крагујевац, 1886. године и изградња станице у Баточини. Између два светска рата Баточина бележи значајнији привредни раст. Старе куће чатмаре се замењују новим које су зидане од чврстог материјала и покривене црепом. У том периоду она је имала лекара, апотеку, водовод, а 1940. година је добила и осветљење.

Природни ресурси

Земљиште

Иако је територија општине релативно мала, састав земљишта варира у зависности од подручја општине, односно облика рељефа који је преовлађујући у том делу територије. Највећу површину захвата гајњача, посебан тип земљишта који је настао на оним местима где је дошло до већих сеча шума, Тада је деловањем атмосферских падавина долазило до деградације смонице, односно губљења њених физичко-хемијских особина и стварања гајњача. Заступљена је на свим заравнима и вишим теренима (побрђима). Карактеристика овог типа земљишта је да је на површини доста растресито те је као такво погодно за развој виноградарства, воћарства и

ратарску производњу. Из тих разлога врло често на нижим побрђима имамо појасеве виногорја и воћњака, док се у вишим побрђима срећу поред винограда и оранице које су прошаране мањим забранима и ливадама. Други тип земљишта који се јавља је смоница. Заступљена у нижим подручјима непосредно изнад алувијалних земљишта и одликује се високим садржајем глине и колоида због чега има неповољна физичка својства. Најплоднији тип земљишта је алувијално, које се јавља у долинама Велике Мораве, Лепенице и њихових притока. Настало је таложењем речног муља и другог материјала приликом изливања ових река. У подручјима која су заштићена од поплава ово земљиште је изузетно погодно за разноврсну ратарску производњу, најчешће поврћа, кукуруза и шећерне репе, док је у другим деловима углавном под ливадама. Ови типови земљишта указују на јако повољне услове за развој разних пољопривредних култура, травне и шумске вегетације. Најповољнији услови за гајење пољопривредних култура су у централном делу Општине, и то углавном у насељима Бадњевац, Градац, Прњавор, Брзан, Кијево, Доброводица и Жировница.

Шуме

Шумски покривач је у прошлости био преовлађујући на територији општине Баточина. Многи путописци који су пролазили овим подручјем у својим списима говорили су о густим и непрегледним шумама. У долинама поред обала Велике Мораве и Лепенице у шумама и луговима преовлађивале су углавном оне врсте које су захтевале већу количину влаге: храст лужњак, јова, врба, црни и бели јасен. У вишим пределима и на околним побрђима преовладавали су храст, клен, цер, бели јасен и липа. Насељавањем становништва на овом подручју током 18. и 19. века дошло је до значајнијих сеча шума. У почетку тај процес је био у мањем обиму, међутим са порастом становништва дошло је до обимније сече шума које су претваране у њиве, ливаде и воћњаке, тако да се шумски покривач углавном задржавао на вишим деловима, косама и јаругама.

Данас, површине под шумама износе 1824 ха. Од ове површине, 456 ха се налази у власништву државе, а остатак од 1368 ха у приватном власништву. Најочуванији шумски комплекс је Рогот који се простире на површини од 365 ха и обухвата територију Баточине, Брзана и Доброводице. У осталим деловима општине шуме су се задржале у виду мањих лугова и забрана, са мешовитом шумском вегетацијом коју чине храст, буква, багрем, липа, цер, јела и граб. Ловиште, које је значајно за развој туризма простире се на површини од 13,500 ха и њиме газдује Ловачко друштво „Рогот“. Обилује богатом дивљачи: срндаћ – капиталац, фазани, зечеви, јаребице. Једна трећина ловишта је у равници.

Руде

Подручје општине Баточина поседује значајна рудна налазишта. Најзаступљенија је производња различитих грађевинских материјала од камена, најчешће доломитског мермера који се експлоатише на брду Стражевица. Главна налазишта руда и минерала леже у насељу Градац у каменолому. Најважније руде су:

- Доломит – Најзаступљенији је у геолошкој грађи лежишта камена која се налазе у насељу Градац од којих је најзначајнији површински коп Градац IV откривен 1975. Године. Сва лежишта су претрпела геотектонска померања тако да је дошло до ломљења и пуцања доломитске масе и зато је немогуће добити комерцијалне блокове који би се резали у плоче, већ се целокупна маса минира и дроби, а касније и сеје да би се добиле одређене класе крупноће према важећим стандардима. Експлоатацију камена из ових лежишта врши предузеће за производњу грађевинског материјала „Стражевица а.д.“ Баточина. Сва лежишта налазе се непосредно уз магистрални пут Баточина - Крагујевац.
- Кварц – јавља се често у облику зрна и трака као примеса доломита.
- Тремолит – мање је заступљен од кварца али је знатно крупнијег зрна.
- Биотитско – мусковитски шкриљци – могу бити дебљине и преко 30м а јављају се у виду сочива.
- Кварцити – јављају се у виду мање или више издужених сочива.

У геолошкој грађи лежишта Градац IV учествују и катаклазити-милонити, микашисти, гнајсеви, амфиболити, амфиболитски шкриљци, делувијум, делувијалне суглине, лесоидне творевине, мусковит, калцит и металични минерали. На територији општине Баточина постоје неколико предузећа која експлоатишу камене агрегате.

Највећи експлоататор од њих је предузеће „Стражевица“ а.д. Укупан капацитет налазишта је 5.000.000 т, док укупна производња, за последњи тромесечни ануитет износи 281.973 т.

Минералне и геотермалне воде и изворишта

Минералне воде се јављају у мањем обиму, и то пре свега у селу Кијеву на бунарима које становници овог села називају кладенцима. У истом селу на десној страни потока има сланих подворака. Од изворишта минералних вода треба споменути извориште сумпорне воде Смрдан коју мештани користе за пиће и напајање стоке. Налази се селу Градац и од овог извора настаје Смрдански поток.

2. СТАНОВНИШТВО

Подаци из званичних пописа становништва од 1948. године показују да број становника општине Баточина бележи у периоду од 1948 - 1981. године благи константни раст, када је и достигао максималну вредност у читавом посматраном периоду 1948 – 2013. година. Према званичним подацима РЗС општина Баточина је највише становника имала 1981. године и тај број је достигао 13452 становника.

Константан процес непрекидне демографске регресије (демографског назадовања) општине Баточина од 1981. године огледао се у продубљивању три главна демографска процеса: укупна депопулација (пад броја становника), природна депопулација (број умрлих становника прелази број живорођене деце) и демографско старење, што је довело до чиненице да је према последњем званичном попису становништва спроведеном 2011. године, општина Баточина је имала 11760 становника. Овај број становника представља умањење за 3,75% у односу на претходни попис из 2002. године.

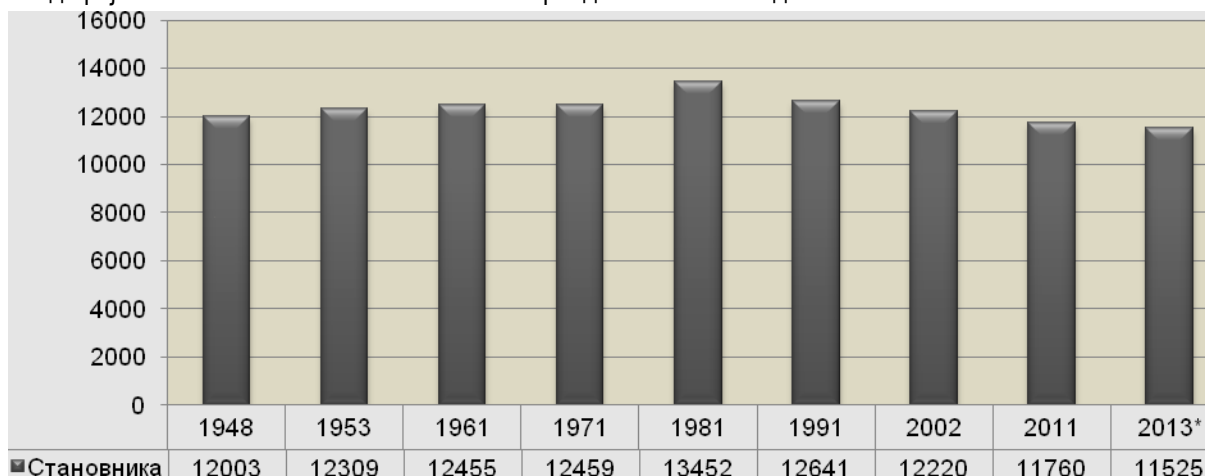
Преглед броја становника МЗ на територији општине Баточина у периоду 1948 - 2011. година

Општина	Година пописа становништва								
	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002	2011	2013*
Баточина	12003	12309	12455	12459	13452	12641	12220	11760	11525

Извор: Републички завод за статистику

Након 2011. године долази до даљег константног пада у броју становника, тако да је према проценама РЗС у 2013. години општина Баточина имала 11525 становника, што је најмање становника од 1948. године. Преглед броја становника општине Баточина дат је на следећем дијаграму.

Преглед броја становника општине Баточина за период 1948 – 2013. година

Извор: Републички завод за статистику

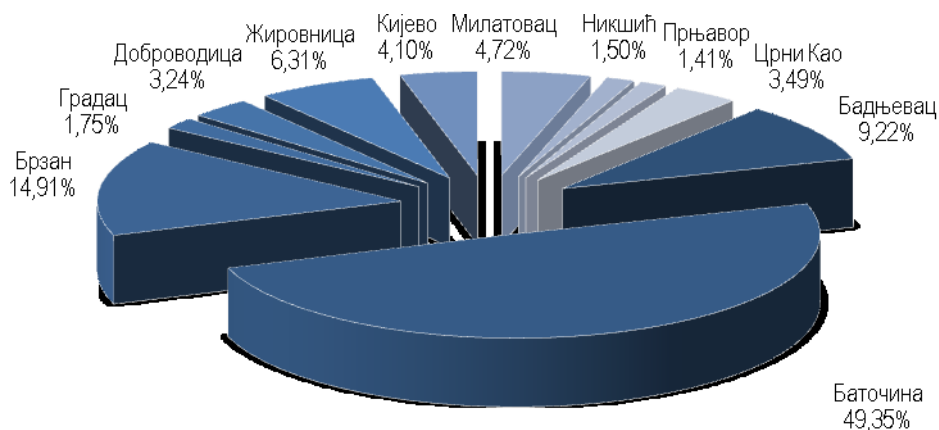
Током пописних интервала од 1981. до 2011. године, процес демографске регресије био константан. То нам потврђују подаци из 2013. године који показују да се половином наведене године број становника у односу на 2011. годину смањено за 135 становника. Главне разлоге овакве тенденције бројности популације општине Баточина треба тражити у томе да је она средина са slabим привредним активностима, што је довело до миграторних кретања њеног становништва ка јачим привредним центрима и то пре свега ка граду Крагујевцу. Општина Баточина је територијално организована у 11 насеља чији број становника варира од свега 166 у насељу Прњавор, па до 5804 становника колико има насеље Баточина. Посматрајући период од 1948. године укупан број становника на територији општине се смањено за само 2.02%. Приметно је да се готово у свим сеоским месним заједницама изузев Милатоваца број становника смањено док се у варошици Баточина број становника повећао за 280% у односу на 1948. годину. Становници из околних села доселили су се у варошицу Баточина због неколико индустријских капацитета који су функционисали у периоду од 1961. – 1991. године.

Преглед броја становника МЗ на територији општине Баточина у периоду 1948 - 2011. године (Извор: РСЗ)

Насеље	Година пописа становништва								Депопулација (%) 1948 - 2011
	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002	2011	
Бадњевац	1527	1547	1620	1478	1413	1212	1165	1084	- 29.00
Баточина	2068	2198	2598	3378	4825	5386	5574	5804	+ 280.60
Брзан	3480	3629	3506	3201	2954	2360	2073	1754	- 50.40
Градац	354	349	351	333	340	272	245	206	- 42.10
Доброводица	841	834	745	621	605	495	420	381	- 54.69
Жировница	1216	1216	1188	1055	1078	923	830	742	- 38.98
Кијево	983	952	878	911	786	624	549	482	- 50.96
Милатовац	332	337	365	389	480	580	584	555	+ 67.16
Никшић	212	213	205	192	169	130	148	176	- 16.98
Прњавор	376	357	335	292	262	201	186	166	- 55.85
Црни Као	614	677	664	609	540	458	446	410	- 33.22
УКУПНО	12003	12309	12455	12459	13452	12641	12220	11760	- 2.02

Подаци из табеле указују да око 50% становништва читаве општине живи у насељу Баточина. Од 11 насеља општине њих 6 има мање од 500 становника, а само 3 преко 1000 становника. Укупна густина насељености на територији читаве општине износи 86,5 ст/км².

Процентуално учешће становника по месним заједницама општине Баточина

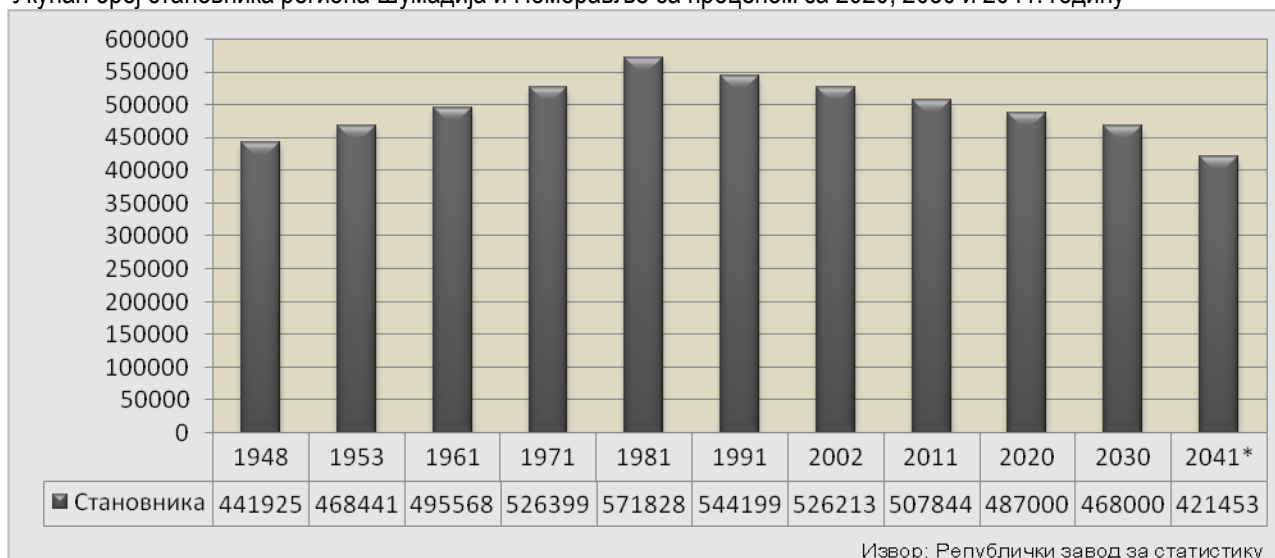

Извор: Републички завод за статистику

Кретање броја становника у наредним годинама на територији општине Баточина може се у значајном мери посматрати кроз кретање броја становника у региону Шумадије и Поморавља. У случају ткз. “Прогресивног сценарија” за Шумадију и Поморавље који се може сматрати реалним сценаријом будућег социоекономског развоја Региона и који полази од претпоставке да ће економске прилике у Шумадији и Поморављу наликовати онима које су забележене током 2004. и 2005. године. То значи да се очекује тренд благог економског раста у условима постепеног економског опоравка, скромног прилива инвестиција, пре свега услед уласка Републике Србије у ЕУ, пораста зарада, пораста стопа активности и запослености (раст активности женског становништва и запослености старијих радника), смањења стопе незапослености (посебно смањење дуготрајне незапослености и незапосленост младих), унапређења људског капитала и смањења социјалне искључености.

Иако претпоставка упућује на низ релативно повољних околности за економски опоравак, требало би имати у виду да то не би значило истовремено и демографски опоравак. Основна демографска извесност овог сценарија – наставак депопулације и старења, је значајно детерминисана досадашњим демографским кретањима, али процес може бити успорен и створити основу да се у даљој будућности створе предуслови за демографски опоравак.

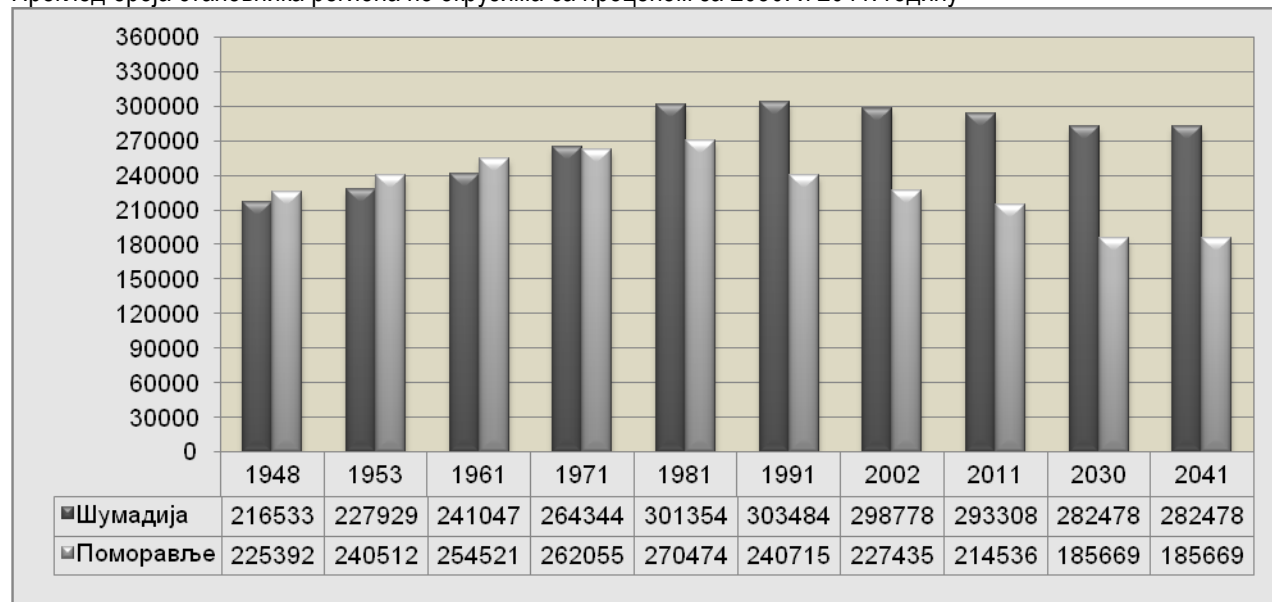
Укупан број становника региона Шумадија и Поморавље са проценом за 2020, 2030 и 2041. годину

За релативно кратак проспективни период до 2030. године, миграције не могу имати значајнији утицај на развој овог сценарија. Иако се предвиђа умерен позитиван миграциони салдо, искључиво по основу унутрашњих миграција, његов ефекат не може зауставити депопулацију у Региону и општини Баточина, већ само може утицати на интензитет њеног испољавања.

То најбоље показује пројекција укупног броја становника: у односу на 2011. годину број становника би се смањio за 4% до 2020. (на 487.000), а за наредних 8% до 2030. године (на 468.000). Популација би имала карактеристике изразито старог становништва, тако да би се повећала укупна старосна зависност са 47,7 на 56,7 (2020. године) односно 63,5 до 2030. године. Ефекти старења би условили већу старосну зависност старог него младог становништва. Процена броја становника која је дата на дијаграму за 2041. годину је израчуната са нултим миграционим салдом.

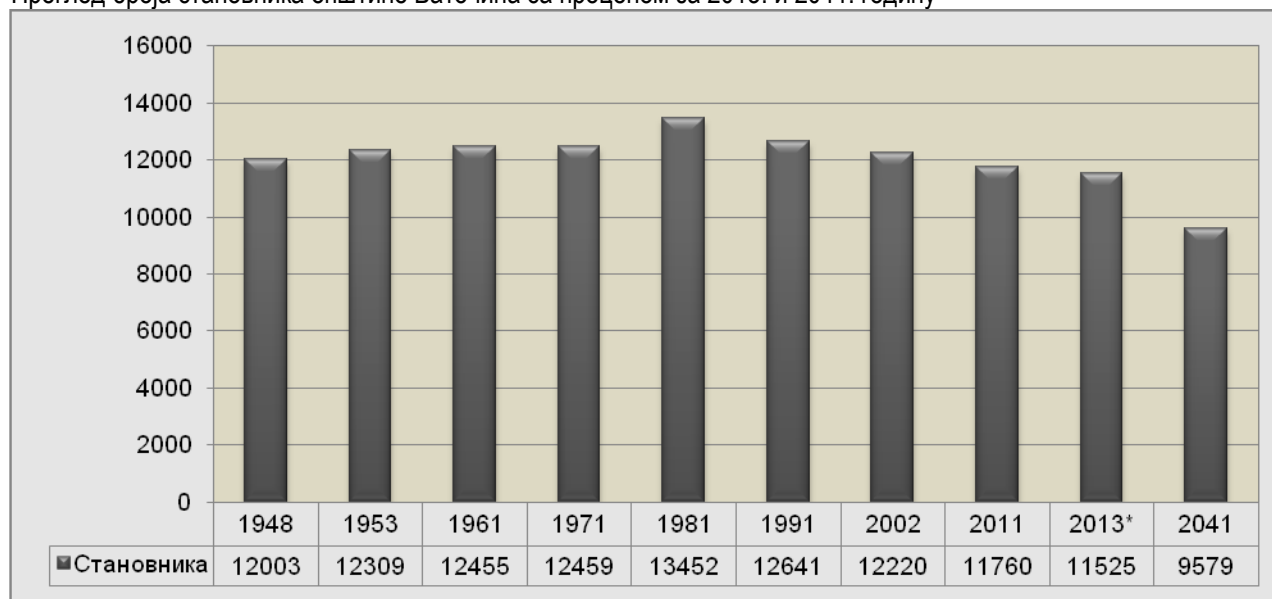
Преглед броја становника региона по окрузима са проценом за 2030. и 2041. годину

Извор: Републички завод за статистику

Посматрајући број становника по окрузима за разлику од периода 1948 -1961. година када је Поморавски округ имао већи број становника од Шумадијског округа, од 1971. године тренд смањења броја становника се наставља и до 2041. године до када је рађена процена броја становника.

Преглед броја становника општине Баточина са проценом за 2013. и 2041. годину

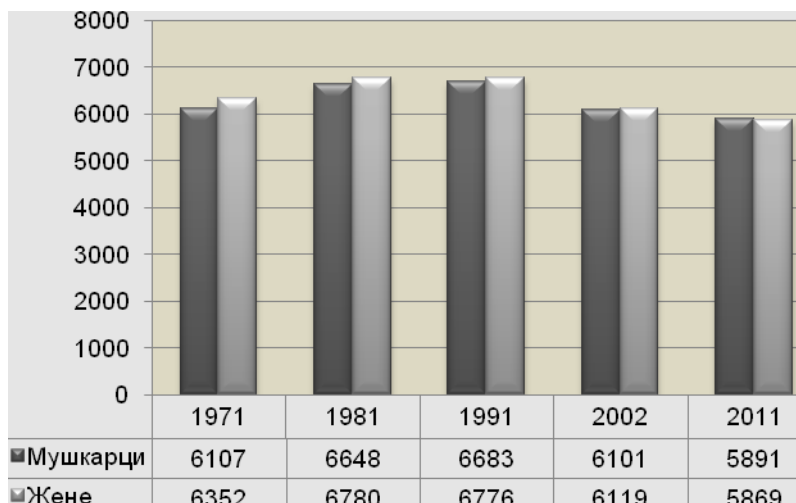
Извор: Републички завод за статистику

Претпоставка је да ће се у општини Баточина наставити тренд опадања броја становника на приближно истом нивоу као у региону тако да ће у 2041. години бити 9579 становника.

Структура становника

Посматрањем полне структуре становништва општине Баточина, може се уочити да је на свим посматраним пописима становништва од 1971. године женска популација била бројнија од мушке, изузев 2011. године када је мушка популација била бројнија од женске за 22 становника. Према последњем званичном попису становништва у 2011. години, било је 5891 мушкараца, док је 5869 особа било женског пола. Посматрано у процентима тај однос по последњем званичном попису је - 50,19 : 49,81 у корист мушке популације.

Структура становника општине Баточина Извор: РСЗ

Старосна структура становништва

Старосна структура становништва општине Баточина показује да се, током посматраног периода, најбројније групе становништва померају од омладине ка средњим годинама.

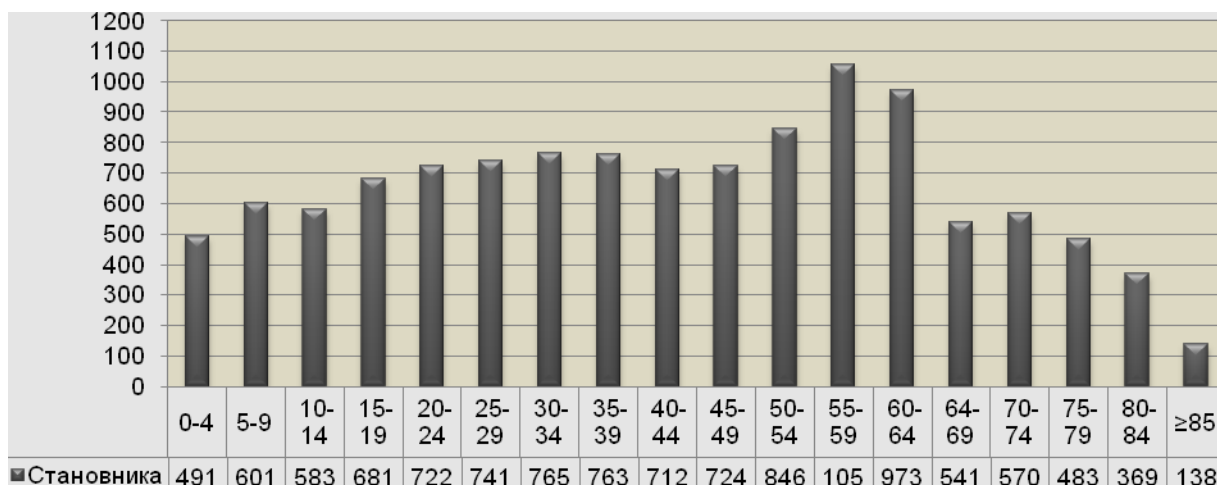
Старосна структура становника општине Баточина (Извор: Републички завод за статистику)

Године старости	Година пописа становништва				
	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
0 - 4	682	882	727	547	491
5 - 9	680	927	844	648	601
10 - 14	808	797	922	711	583
15 - 19	1200	768	898	794	681
20 - 24	1032	895	804	833	722
25 - 29	623	1229	751	793	741
30 - 34	793	1091	935	741	765
35 - 39	979	678	1212	692	763
40 - 44	1145	819	1047	839	712
45 - 49	972	1001	636	1056	724
50 - 54	459	1133	796	965	846
55 - 59	588	948	945	587	1057
60 - 64	696	451	1031	667	973
65 - 69	669	513	842	759	541
70 - 74	518	557	352	755	570
75 и више	582	739	657	805	990
Непознато	33	0	60	28	0

Посматрајући податке по попису из 1971. године по старосним групама највише становника је било у доби од 15 до 19. година. Попис из 1981. године је указао на чињеницу да се бројност по старосним групама помера ка све старијем становништву, тако да је наведене године најбројнија група била од 25 до 29. година старости, док је већ у наредном попису најбројнија старосна група померена на интервал од 35 до 39. година старости. Такав тренд се наставио и у наредним годинама, тако да се по пописима становништва из 2002. и 2011. године,

старосна групација са најбројнијим становништвом померила у интервале од 45 до 49. година и у последњем попису од 55 до 59. година старости.

Старосна структура становника општине Баточина према попису из 2011. године

Извор: Републички завод за статистику

По последњем попису становништва спроведеном 2011. године доминира старија генерација (55 - 64 године), која чини 17,3% укупне популације општине. Контингент становништва млађег од 20 година је у опадању током последња два пописна интервала. Наиме, по последњем попису ова групација становништва је забележила пад у бројности од 30% у односу на попис спроведен 1981. године. Са друге стране, популација општине старија од 60 година је у истом интервалу у непрекидном порасту и према последњем попису бројност ове групације становништва је увећана за 36% у односу на попис становништва спроведен 1981. године.

Основни контингенти становништва

Упоређујући основне контингенте становништва општине Баточина са подацима који се односе на Шумадијски и Поморавски округ уочава се да су параметри релативно на истом нивоу, односно на нивоу просека у региону.

Основни контингенти становништва у 2012. години (упоредни преглед)

Територија	Укупно становништво		Основни старосни контингенти становништва										Очекивано трајање живота живорођене деце од 2010-2012	
			Радни 15-64		Пунолетни 18 и више		Предшколски 0-6		Школо-обавезни 7-14		Фертилни 15-49			
	Прос. старост	Индекс старења	број	%	број	%	број	%	број	%	број	%		
Баточина	43,00	135,20	7892	67,8	9630	82,7	684	5,9	953	8,19	2417	20,77	73,5	77,6
Шумадија	42,56	129,53	201426	68,9	242335	82,9	18316	6,2	22251	7,6	64308	22,02	73,1	77,3
Поморавље	44,10	150,07	140120	65,8	177091	83,2	12419	5,8	16285	7,7	44543	20,93	72,1	77,4
Регион	43,68	139,8	341546	67,3	419426	83,1	30735	6,0	38536	7,65	108851	21,5	72,6	77,3

Извор: Републички завод за статистику – Општине у Србији

Малолетно становништво узраста до 15 година, у последњем пописном интервалу броји укупно 1637 становника што је 14,09% од укупног броја становника општине Баточина. Ако се радно способно становништво посматра као популација мушкараца и жена старости од 15 до 64 године, онда се може констатовати да је оно по попису 2011. године бројало 7892 лица, што представља 67,8% укупне популације општине и налази се на нивоу просечних вредности региона Шумадија и Поморавље.

Уколико се посматра просечна старост на нивоу округа види се да Шумадија са 42,56 и Поморавље са 44,1 просечном годином старости, спадају у територијалне области са старим становништвом. Просечна старост становништва Регије Шумадија и Поморавље је 43,68 година и већа је од просечне старости становништва Србије (42,2), а општина Баточина са просечном старошћу од 43 године спада приближно у ранг Шумадијског округа. Индекс старења је нивоа 135,2 (Индекс старења представља однос броја старог од 60 и више година и младог становништва старости до 19 година) и изнад је вредности на нивоу Шумадијског округа. Према резултатима пројекција становништва, у случају ниске варијанте, просечна старост становништва читавог региона би у 2030. години била 46,2 године са нултим миграционим салдом, па је претпоставка ће се просечна старост општине Баточина такође кретати на нивоу од око 46 година.

На повећање броја старих и врло старих људи у Шумадији и Поморављу у посматраном периоду до 2030. године утицаће и продужење очекиваног трајања живота-демографско старење са врха старосне пирамиде. Очекивано трајање живота је под директним утицајем смртности становништва по старости. Према подацима из 2011, у Шумадијској области очекивано трајање живота мушкараца износи 71,6 година, а жена 77,4 година, док су подаци за Поморавску област 72,1 (мушкарци), односно 76,9 година (жене). Наведени подаци су на нешто вишем нивоу ако се посматрају подаци из 2012. године за регион и општину Баточина, што потврђује претпоставку да ће се животни век становништва повећавати како на територији региона, тако и на територији саме општине Баточина.

Пројектоване промене у старосном саставу становништва региона Шумадија и Поморавље

Година	Ниска			Средња		Висока		Нулта миграц. салдо	
	2011	2020	2030	2020	2030	2020	2030	2020	2030
Укупно становништво	508291	485611	459576	487278	468075	489534	474820	480059	452217
Испод 15.год.	70117	62470	53135	64137	61445	66393	67427	63477	60872
%	13.8	12.9	11.6	13.2	13.1	13.6	14.2	13.2	13.5
15-64	344110	310867	286072	310867	286262	310867	287024	306475	274713
%	67.7	64.0	62.2	63.8	61.2	63.5	60.4	63.8	60.7
65 и више	94064	112274	120369	112274	120368	112274	120369	110107	116632
%	18.5	23.1	26.2	23.0	25.7	22.9	25.4	22.9	25.8
80 и више	20301	25758	29636	25758	29636	25758	29636	24820	27849
%	4.0	5.3	6	5.3	6.3	5.3	6.2	5.2	6.2
Стопа укупне зависности									
$((014)+(65+))/(1564)*100$	47.7	56.2	60.7	56.7	63.5	57.5	65.4	56.6	64.6
Стопа зависности млађег становништва									
$((0-14)/(1564))*100$	20.4	20.1	18.6	20.6	21.5	21.4	23.5	20.7	22.2
Стопа зависности старијих од 65 година									
$((65+)/(15-64))*100$	27.3	36.1	42.1	36.1	42.0	36.1	41.9	35.9	42.5
Просечна старост	43.3	45.0	47.0	44.9	46.3	44.7	45.7	44.8	46.2
Индекс старења									
$((0-19)/(60+))*100$	133.8	169.8	196.7	166.7	176.9	162.6	163.8	168.5	178.4

Извор: "Policy scenario"

Према усвојеним хипотезама о морталитету, до краја пројекционог периода (2011-2030) било би присутно смањење смртности становништва по старости, па би у 2030. очекивано трајање живота за мушкарце било 75,7, а за жене 81,5 односно 80,9 година у Шумадијској и у Поморавској области. За последњих шест деценија, у Србији је продужен животни век мушкараца за 17, а жена за 18. година. Најзначајније смањење смртности је остваривано код одојчади и мале деце (што је утицало на повећање очекиваног трајања живота при рођењу). О доприносу смањења смртности код старог становништва (60 или више година) се не може говорити, јер је код тих старосних кохорти очекивано трајање живота готово стагнирало. Пројекције показују да би се очекивано трајање живота у тој старости до 2030 могло продужити до три године (за оба пола). Притисак оваквих демографских трендова највише осликава кретање односа зависности старог становништва (број старих 65 и

више година на 100 лица у радном узрасту), а који указује на притисак старења становништва на привреду и остале економске активности региона и општине Баточина.

Образовна структура становништва

Образовна структура становништва је изузетно значајна за целокупни душтвено економски развој општине. У претходним деценијама велики број младих образованих становника општине се одселио у веће индустријске градове, или су остали у месту студирања, што се негативно одрасило на целокупни развој општине Баточина.

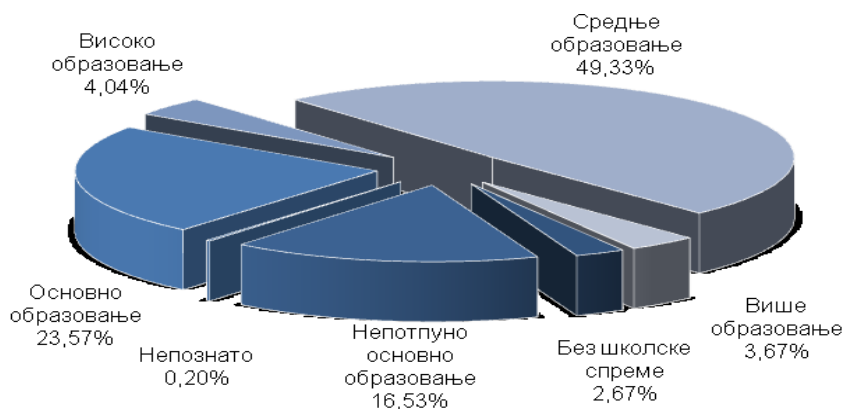
Становништво старије 15 и више година према полу и школској спреми, по попису 2011. године

Територија	Мушко/ женско	Укупно	Без школ. спреме	Непот. основно образ.	Основ. образ.	Средње образ.	Више образ.	Високо образ.	Непознато
Баточина	Укупно	10085	269	1667	2377	4975	370	407	20
	Женско	4995	59	630	1057	2831	217	193	8
	Мушко	5090	210	1037	1320	2144	153	214	12

Извор: Републички завод за статистику – Општине у Србији

Образовна структура становништва које је старије од 15 година указује да је најбројнија групација становништва са средњим образовањем на коју се односи 49,33% посматране популације. Само основно образовање има 23,57%, док је чак 19,2% посматране популације без основног образовања. Посебно, међу становништвом без основног образовања 64,4% се односи на женску популацију, при чему је тај удео код групације без икакве школске спреме још и већи – 78,1%.

Образовна структура становника

Извор: Републички завод за статистику

Становништво према активности

Посматрајући попис становништва из 2002. године када је активно становништво чинило 43,6% укупног становништва општине Баточина уочава се приметан негативан тренд на основу података у 2011. години.

Становништво према активности, по попису из 2011. године

Територија	Активно становништво					Неактивно становништво						
	Свега	Обавља занимање	Незапослени			Свега	Деца млађа од 15.г	Пензионери	Лица са прих.од имов.	Ученици/ студенти	Домаћице	Остало
			Свега	Некад радили	Траже први пос.							
Баточина	4235	3054	1181	744	437	7525	1675	2663	77	803	1538	769
Шумадија	123743	92124	31619	18950	12669	169565	40760	66554	1148	23054	23236	14813
Поморавље	81441	60824	20617	12307	8310	133095	28980	54683	953	15337	20817	12325
Регион	205184	152948	52236	31257	20979	302660	69740	121237	2101	38391	44053	27138

Извор: Републички завод за статистику – Општине у Србији

По подацима пописа становништва из 2002. године на територији Баточине је 5326 становника или 43,6% било активно, док је у 2011. години само 4235 становника односно 36% од укупне популације било у активном статусу. Од укупног броја активног становништва 72,11% обавља неко од занимања, док остатак представљају незапослена лица која траже посао, или пак лица која су привремено прекинула своја занимања.

Издржавано, односно неактивно становништво чини 64% укупне популације општине Баточина. Обим активног становништва се смањивао због опадања укупног становништва, уласка све малобројнијих генерација у радну доб и пензионисања бројнијих беби бум генерација, а старење радно способног становништва се интензивирало повећавањем удела старијих генерација у радном контингенту. Поред старења, на опадање опште стопе активности у општини Баточина снажно су деловали економски и социјални фактори, посебно одлазак младих са села у околне индустријске центре Крагујевац, Јагодина, Београд.

Домаћинства према броју чланова

Од 1981. године број становника се константно смањивао на шта показују подаци и да се број домаћинстава такође смањује. Посебно забрињава чињеница да је број домаћинстава који имају више чланова константно смањује из године у годину, док се повећава број домаћинстава са једним, два и три члана.

Домаћинства према броју чланова

Година	Укупно	1 члан	2 члана	3 члана	4 члана	5 чланова	6 и више	Просечно
2002	3777	700	861	614	741	419	442	3,2
2011	3736	767	872	652	645	372	428	3,1

Извор: Републички завод за статистику – Општине у Србији

Структура домаћинстава општине Баточина према броју чланова домаћинства

Извор: Републички завод за статистику

Број домаћинстава са четири или више чланова чини укупно 1445 домаћинстава што представља 38,67% од укупног броја домаћинстава на територији општине Баточина и показује неповољне демографске трендове. По подацима из 2002. године када је укупно 1602 домаћинства имало четири или више чланова домаћинства, број ових домаћинстава се смањивао за 157 у периоду до 2011. године.

Витални догађаји

Природни прираштај у општини Баточина у посматраном периоду од 2000. до 2012. године бележи константан негативан тренд.

Витални догађаји у општини Баточина

Година	Живорођени		Умрли		Природни прираштај		Бракови	
	број	на 1000 становника	број	на 1000 становника	број	на 1000 становника	закључени	разведени
2000.	136	10,5	207	16,0	-71	-5,5	69	5
2001.	140	10,9	199	15,5	-59	-4,6	82	29
2002.	135	11,1	227	18,6	-92	-7,5	67	19
2003.	112	9,2	188	15,5	-76	-6,3	82	14
2004.	112	9,3	198	16,4	-86	-7,1	77	18
2005.	96	8,1	203	17,0	-107	-9,0	42	22

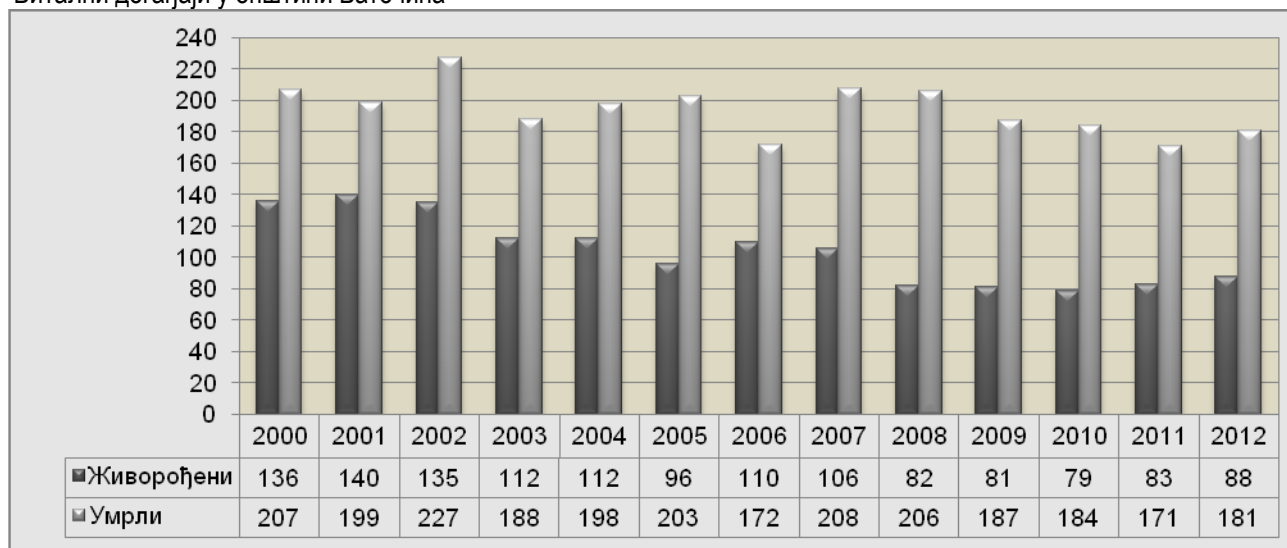
Витални догађаји у општини Баточина – наставак табеле

2006.	110	9,3	172	14,5	-62	-5,2	49	9
2007.	106	9,0	208	17,7	-102	-8,7	70	14
2008.	82	7,0	206	17,7	-124	-10,7	52	16
2009.	81	7,0	187	16,2	-106	-9,2	42	22
2010.	79	6,9	184	16,1	-105	-9,2	47	-
2011.	83	7,3	171	15,1	-88	-7,8	56	-
2012.	88	7,6	181	15,6	-93	-8,0	32	-

Извор: Републички завод за статистику

У посматраном периоду природни прираштај је константно негативан који је достигао максималну негативну вредност у 2008. години (у 2008. години вредност од -10,7‰). Поред наведеног, стопа новорођених се смањила на вредност 7,6‰ у 2012. години за разлику од 2002. године када је ова стопа износила максималних 11,1‰ у посматраном периоду. Стопа смртности задржала је константан ниво константно, тако да је у 2011 и 2012.години достигла максималну вредност у посматраном периоду, достижући вредности од 26,8‰ и 26,5‰.

Витални догађаји у општини Баточина

Извор: Републички завод за статистику

На дијаграму „Витални догађаји у општини Баточина за период 2000 – 2012. година” јасно се уочава разлика између броја умрлих и живорођених на територији општине Баточина. Највише живорођених у општини Баточина је било 2001. године уколико посматрамо период од 2000. године и тада се родило 140 становника. У наредним годинама овај број се смањивао, тако да је у 2012. години рођено само 88 становника, што је за 52 живорођених мање него 2001. године.

Етничка припадност становништва

Етничка припадност становништва у општини Баточина у 2011. години

Националност	Укупно	Срби	Црногорци	Македонци	Муслимани	Роми	Румуни	Руси	Хрвати	Југословени	Словенци	Немци	Албанци	Бугари	Остали	Ису се изјаснили	Регионална припадност	Непознато
Број	11760	11514	18	27	2	55	2	3	6	9	3	2	7	1	9	74	3	24

Извор: Републички завод за статистику

Највећи број становништва општине Баточина јесте српске националности – 97,9%. Од осталих етничких групација највећу заступљеност имају Роми и Македонци: 0,5% и 0,2%.

Религијска припадност становништва

Религијска припадност становништва се није мењала деценијама у којима су доминирали припадници православне вероисповести, тако да је и попис становништва из 2011. године потврдио постојећу вишедеценијску религијску припадност.

У табели дат је преглед броја становника према религијској припадности.

Религијска припадност становништва у општини Баточина у 2011 .години

Религија	Укупно	Света ¹	Православци	Католици	Протестанти	Исламисти	Атеисти	Неопредељени	Друго	Непознато
Број	11760	11618	11560	18	2	8	14	92	42	24

Извор: Републички завод за статистику

У погледу религијске припадности, сходно етничкој структури становништва, највећи број становника општине Баточина је православне вероисповести који чине 98,3%, док је занемарљив број припадника осталих вероисповести, од којих су најбројнији становници католичке вероисповести и њих је 18 укупно.

3. ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

Организација локалне самоуправе општине Баточина успостављена је адекватно Закону о локалној самоуправи, а регулисана је Статутом општине Баточина, другим законским актима и одлукама Скупштине општине Баточина. Према Закону установљени органи локалне самоуправе општине Баточина су: Скупштина општине, Председник општине, Општинско веће и Општинска управа.

Општинска управа као јединствена служба, образована је за непосредно спровођење и извршавање закона, општинских и других прописа, као и омогућавање остваривања права грађана. Скупштина општине је представнички орган сачињен од одборника. Њих бирају грађани на непосредним изборима, тајним гласањем, у складу са Законом и Статутом општине Баточина. Скупштина општине Баточина има 35 одборника. На својим седницама Скупштина општине, у складу са Законом, доноси правне акте и одлуке неопходне за функционисање

¹ Разлику од „свега“ чине лица која су се изјаснила као хришћани.

локалне самоуправе. Између осталих, најважнији послови који спадају у домен Скупштине општине везани су за доношење Статута општине, управљање буџетом, оснивање и надзор комуналних и других јавних предузећа, као и постављање руководећих кадрова у општинским службама.

Председник општине има извршну функцију у општини. У домену своје функције и надлежности које су дефинисане Законом, Статутом и другим актима општине, председник општине обавља низ послова од којих треба споменути најважније: представљање и заступање општине, организовање и усклађивање рада општинских управа као и председавање седницама Општинског већа. Председник општине има једног заменика и два помоћника.

Општинско веће чини 9 чланова већа, председник општине и заменик председника општине. Ово веће, у оквиру своје надлежности, између осталих функција, утврђује предлоге одлука и других аката које доноси Скупштина општине, непосредно извршава одлуке и друге акте које доноси Скупштина општине, има за циљ да усклади рад председника општине и Скупштине општине, да изврши контролнонадзорну функцију над радом Општинске управе, и да утврди законитост донесених аката Општинске управе.

Општинска управа, као орган локалне самоуправе, има обавезу да припрема нацрте прописа и других аката, извршава одлуке Скупштине општине, председника општине и Општинског већа, врши надзор над извршавањем прописа и других општих аката Скупштине општине, обавља стручне и друге послове које утврди Скупштина општине, председник општине и Општинског већа. Општинска управа је јединствени орган, који има основне унутрашње организационе јединице - одељења и уже организационе јединице за вршење сродних управних, стручних и других послова - одсеци и Кабинет председника општине као посебна организациона јединица.

Општинска управа општине Баточина има 3 основне унутрашње организационе јединице:

- Одељење за општу управу, људске ресурсе и полове органа општине Баточина
- Одељење за изворне приходе, привреду, јавне службе и финансије, у оквиру кога су образована 2 одсека: Одсек за локалну пореску администрацију и јавне службе и Одсек за локални економски развој
- Одељење за имовинско-правне послове, урбанизам, грађевинарство, стамбено-комуналне, инспекцијске послове и инвестиције у оквиру кога су образована 2 одсека: Одсек за спровођење обједињене процедуре, грађевинарство и урбанизам и Одсек за инвестиције и инфраструктуру.

Одељење за општу управу, људске ресурсе и полове органа општине Баточина обавља следеће послове: спровођење прописа о општој управи, вођење послова управљања људским ресурсима, израда вођење кадровског плана, вођење персоналних досијеа решавање у управним стварима, вођење матичних књига, послови писарнице, вођење бирачких спискова, издавање уверења, административно-технички послови за потребе месних заједница, информатичке послове, решава ученичка и студенска питања, послове протокола и пријема странака, радне односе радника у општинској управи, одржавање и обезбеђивање зграде, одржавање хигијене у просторијама у којима је смештена Општинска управа и органи општине Баточина, коришћење возног парка и његово одржавање, стручне и административно-техничке послове Скупштине општине, председника општине и Општинског већа, стручне и административне послове по поднетим захтевима за оцену уставности и законитости аката које доносе Скупштина општине, Председник општине и Општинско веће, пружа стручну и административно техничку помоћ одборницима и одборничким групама у Скупштини општине као и обезбеђивање других услова за рад Општинске управе.

Одељење за изворне приходе, привреду, јавне службе и финансије обавља следеће послове: припремање и уређивање нацрта буџета и завршног рачуна и вршење контроле расхода и преузетих обавеза, вођење финансијско материјалног пословања буџета, обрачун и исплата плата радника и других накнада (породиљска, инвалидско-борачка, дечији додатак), обављање послова из области привреде и водопривреде и шумарства, послове ванредних ситуација и одбране, врши пријем свих захтева поднетих у циљу регистрације предузетника,

обавља нормативно-правне, стручне и оперативне послове у области јавних набавки, учествује у изради, припреми и реализацији развојних пројеката у складу са потребама локалне заједнице као и обављање других послова поверених од стране Републике Србије и општине.

Као сервис за младе општине Баточина при локалној самоуправи децембра 2011. године образована је Канцеларија за младе са бројним циљевима пре свега усмереним на стварање услова за квалитетнији живот младих и њиховно активно учешће у савременим токовима развоја друштва као и бројним задацима на остваривању циљева Канцеларије.

Одељење за имовинско-правне послове, урбанизам, грађевинарство, стамбено – комуналне, инспекцијске послове и инвестиције врши послове поверене Законом о планирању и изградњи, послове комуналних делатности, имовинско правне послове у вези са управљањем и располагањем непокретностима у државној својини, јавним земљиштем, заштитом непокретности општине, издавање информација о локацији и послове издавања локацијских услова, водних услова, послове издавања свих врста правних аката у вези са изградњом, припремање програма израде просторних и других планова, обезбеђивање услова за пружање комуналних услуга којима се задовољавају потребе грађана, све стамбене послове из надлежности општине, обављање стручних и административних послова за потребе комисије за повраћај земљишта и других непокретности, инспекцијске послове у области грађевине, животне средине, саобраћаја и некатегорисаних путева, просветне инспекције, послове у области екологије, даје предлоге у вези припремања и опремања грађевинског земљишта, изградње и одржавања објеката комуналне инфраструктуре, врши послова упрљављача путевима на територији општине Баточина, израђује нацрте аката везане за мере подстицања улагања на нивоу општине Баточина и све друге послове поверене од републике и општине.

Општина Баточина нема установљену функцију општинског менаџера, као ни главног урбанисту.

Општина Баточина располаже једном управном зградом у којој су смештене Општинска управа општине Баточина, инспекцијске службе, службе Војске РС, РГЗ – Служба за катастар непокретности.

Општина има два јавна предузећа, Јавно комунално предузеће „7 Јули“ у стечају, и од маја 2014. године Јавно предузеће "Лепеница Баточина" Баточина, у којем је запослено 29 радника. Општина Баточина је априла 2014. године, закључила уговор о јавно приватном партнерству са елементима концесије са партнером "Топлинг-грејање" доо из Београда, а комуналну делатност производње и дистрибуције топлотне енергије на територији општине Баточина обавља компанија ћерка партнера, "ТМГ Топлота" Баточина.

Општина Баточина опремљена је са 35 рачунара умрежених у локалну рачунарску мрежу типа клијент/сервер, протока 100Mb/s са АДСЛ приступом Интернету брзином 50/2 Mb/s. Општина има и своју Интернет презентацију на адреси <http://www.sobatocina.org.rs/>.

У циљу што ефикаснијег и правовременог одговора на потребе и захтеве грађана, фебруара 2011. године отворен је општински Услужни центар за грађане општине Баточина основан на принципу "све услуге на једном месту". Обим услуга које центар може да пружи је разноврстан, од пружања информација о општинској управи и одељењима, општини Баточина до пружања услуга као што су: пријем поднесака, подношење захтева, овера преписа, потписа и рукописа, обрасци, издавање извода из матичних књига рођених, венчаних и умрлих, уверења о држављанству, бирачки списак, послови дечије заштите, овера формулара за ученичке и студентске кредите и стипендије, и друге услуге.

Постоји реална потреба за увођењем електронске управе иако је у протеклих неколико година транспарентност и доступност разноврних информација, као и расположивост услуга 'on line' битно напредовала."

4. ЉУДСКИ РЕСУРСИ И ТРЖИШТЕ РАДА

ЗАПОСЛЕНОСТ

Ако се посматрају подаци о броју запослених на територији општине Баточина за последњих 13 статистички обрађених година могу се констатовати значајне осцилације у његовој номиналној вредности. У табели број 22. дат је детаљан преглед броја запослених лица на територији општине Баточина у периоду од 2000. године на основу којих се може потврдити наведена чињеница о кретању броја запослених лица.

Преглед броја запослених општине Баточина

Година	Запослени		Запослени у предузећима установама задругама и др. организацијама	Лица која самостално обављају делатност	Број запослених на 1000 становника	Запослени у предузећима установама задругама и др. организацијама
	Укупно	Жене (%)				
2000	2474	42,9	2210	266	192	113
2001	2406	42,8	2134	272	188	167
2002	2049	44,8	1768	281	168	145
2003	1943	44,7	1610	333	160	132
2004	2095	48,2	1739	356	174	144
2005	2125	44,8	1706	419	178	143
2006	2069	48,3	1563	506	169	133
2007	1483	49,4	1342	141	126	114
2008	1358	45,8	1199	159	116	103
2009	1255	48,9	1117	137	109	97
2010	1463	47,8	1111	352	116	95
2011	1623	47,4	1183	440	144	105
2012	1961	48,9	1387	574	168	119
2013	1902	49,4	1395	507	165	121

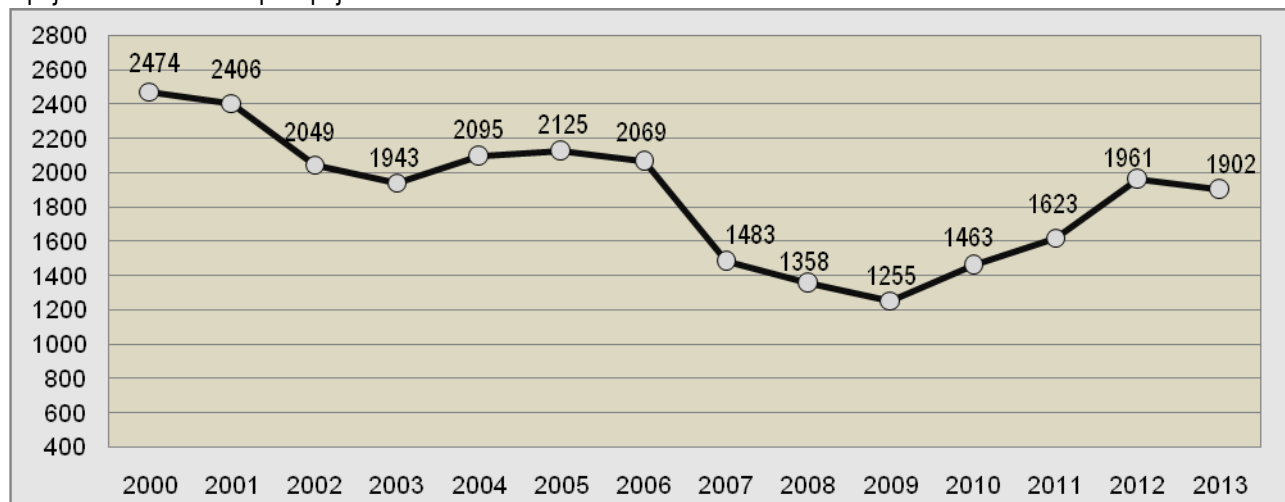
Извор: Републички завод за статистику

У периоду након друштвених промена 2000. године општина Баточина је забележила значајно умањење укупног броја запослених, тако да је 2003. године регистровано 21,5% мање запослених него 2000. године. Основни узрок овог умањења броја запослених јесте почетак процеса приватизације државних предузећа.

Раст укупног броја запослених у наредном периоду је, пре свега последица процеса легализације пословања кроз евидентирање запослених који је у том периоду постао актуелан, али делом и због реализованих социјалних програма који су омогућили отпуштеним радницима из приватизованих државних система да се преквалификују и започну посао у приватном сектору.

У 2006. години долази до поновног умањења броја запослених као последица приватизације предузећа „Стражевица“ АД, у којој је од 401-ог радника, колико је било запослено, вишак постало 228 радника. У истој години дошло је до стечаја Трикотаже „Душан Дугалић“ у којој је 116 радника остало без посла, углавном женска популација. Тренд пада броја запослених се наставио до 2009. године када је забележен најмањи број запослених лица у читавом посматраном периоду од 2000. године и када је само 1255 лица било радно ангажовано.

Број запослених на територији општине Баточина

Извор: Републички завод за статистику

Од 2009. године долази до константног раста броја запослених, тако да је у 2013. години било запослено 1902 лица, што је за 59 лица мање од 2012. године. Овај пад у броју запослених се везује за почетак економске кризе која је захватила и простор Републике Србије.

Учешће женске популације у укупном броју запослених лица општине Баточина је у свим пописним интервалима било испод 50%, а највише 2013. године, када је достигло вредност од 49,4%, за разлику од 2000. Године када је ово учешће било на нивоу од 42,9%. Овај податак указује на тенденцију смањења броја производних делатности, а све већи број предузећа и радњи у области услуга.

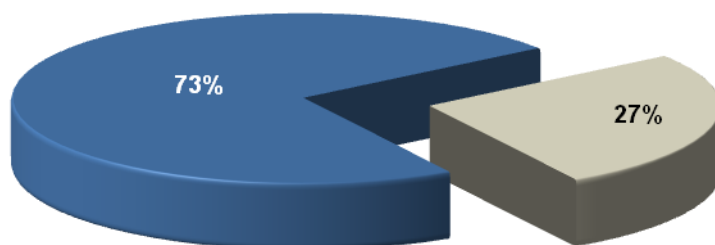
Број запослених у предузећима, установама и другим организацијама

Извор: Републички завод за статистику

Број лица која самостално обављају делатност се непрекидно повећава током периода од 2000. до 2006. године. У 2006. години овај број је увећан за 240 у односу на број из 2000. године, или пратећи релативне показатеље, дошло је до повећања 89,5%. Повећање броја лица која самостално обављају делатност је, пре свега, последица развоја предузетништва. У периоду који обухвата три године, 2007, 2008. и 2009. годину дошло је до значајног смањења броја лица који самостално обављају делатност.

Након ове три године негативних трендова долази до значајног повећања броја лица који самостално обављају делатност тако да их је у 2012. години било укупно 574, што је највише у посматраном периоду од 2000. године. У 2013. години однос ова два сектора је био 73:27% у корист сектора који обухвата предузећа, установе, задруге и друге организације.

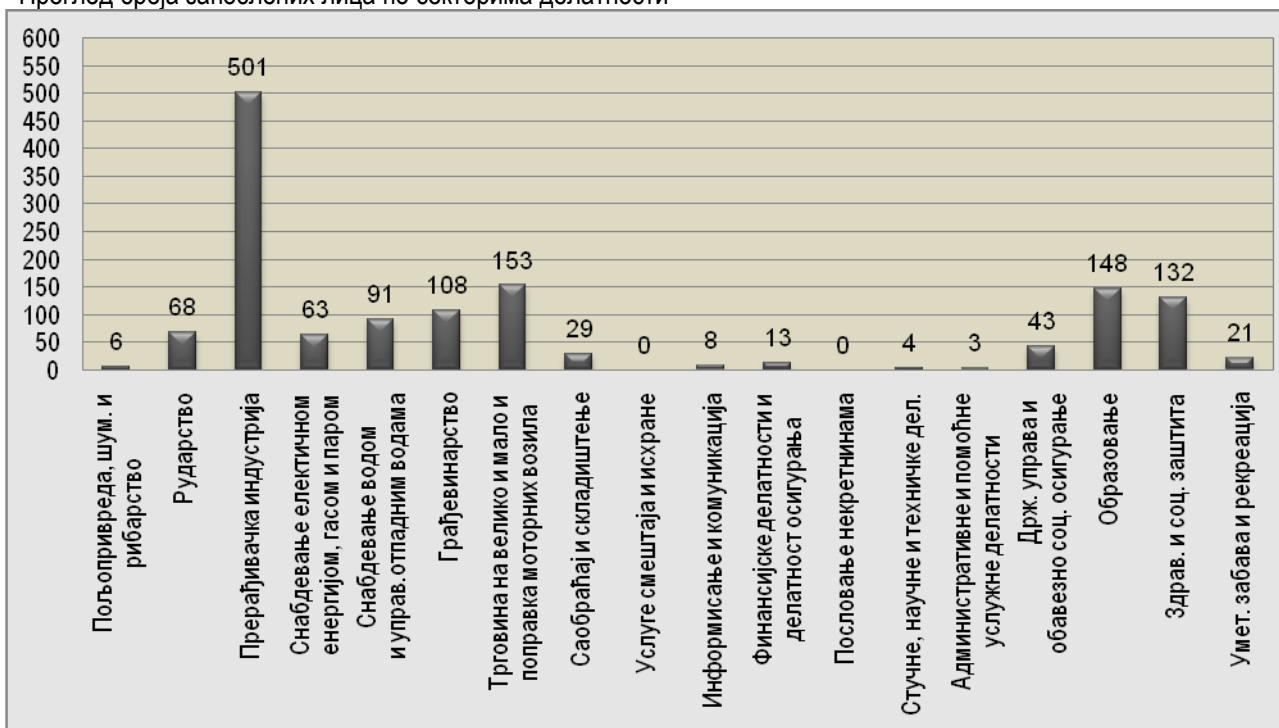

■ Запослени у предузећима, установама, задругама и другим организацијама
■ Лица која самостално обављају делатност

Запосленост по секторима делатности

Статистички подаци показују да највећи број запослених лица општине Баточина припада сектору прерађивачке индустрије. Иако је пољопривредна производња један од доминантнијих облика економских активности, пољопривреда, шумарство и рибарство запошљава само 6 радника. Разлог је у чињеници да су некадашње задруге нефункционалне, да предузећа у агрокомплексу не постоје и да се већина становништва баве пољопривредом као регистрована пољопривредна газдинства (РПГ) која немају правни статус. Преглед запослености по секторима је дат на наредном дијаграму.

Преглед броја запослених лица по секторима делатности

Извор: Републички завод за статистику

Статистички подаци показују да највећи број запослених лица општине Баточина припада сектору прерађивачке индустрије. У 2013. години највеће учешће у броју запослених лица општине је имао сектор прерађивачке индустрије који је запошљавао укупно 501 радника.

Сектор трговине представља један од доминантнијих сектора у броју привредних субјеката на територији општине Баточина. Међутим, учешће овог сектора није у истој мери пренета и на запосленост становништва, тако да овај сектор запошљава 153 радника. Следећи сектори по заступљености у запослености су сектори образовања и здравства и социјалне заштите. Од сектора који у значајнијој мери утичу на запосленост истиче се сектор грађевинарства са 108 запослених радника.

Просечна зарада запослених

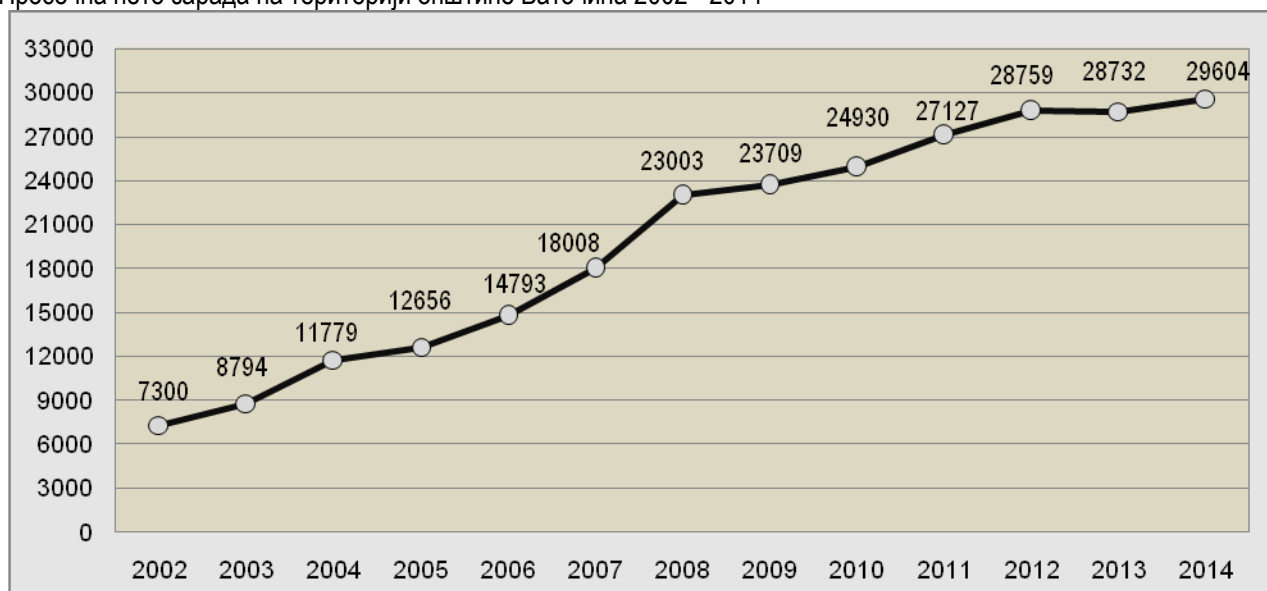
Просечна нето зарада запослених

Година	Просечна нето зарада (ДИН)	Година	Просечна нето зарада (ДИН)
2002.	7300	2009.	23709
2003.	8794	2010.	24930
2004.	11779	2011.	27127
2005.	12656	2012.	28759
2006.	14793	2013.	28732
2007.	18008	2014.	29604
2008.	23003	2015.	/

Извор: Републички завод за статистику

Просечна нето зарада по запосленом на територији општине Баточина је константно расла од 2002. године. У 2002. години просечна нето зарада је износила 7300 динара, док је у 2014. години достигла вредност од 29604 динара.

Просечна нето зарада на територији општине Баточина 2002 - 2014

Извор: Републички завод за статистику

НЕЗАПОСЛЕНОСТ

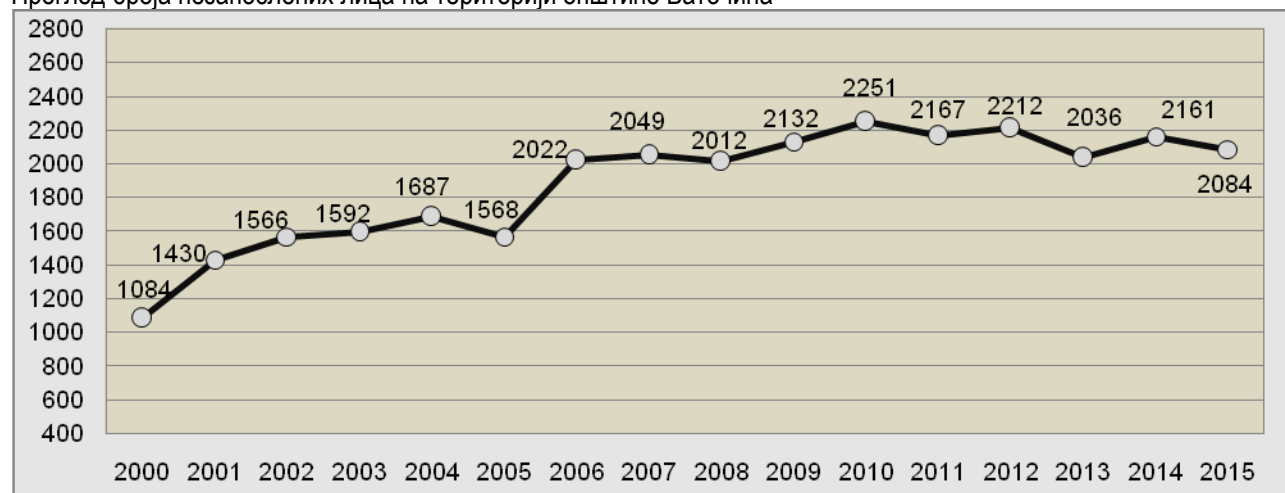
Статистички подаци указују да се број незапослених лица општине Баточина непрекидно увећавао закључно са 2004. годином, када је општина забележила 1687 регистрованих незапослених лица или 55,6% више у односу на 2000. годину. Пораст броја незапослених лица последица је неактивности друштвених система, који су, у фази приватизације или стечаја, смањили број запослених отпуштањем једног дела радне снаге. Такав је био случај са великим привредним системима као што су „Трикотажа“ и „Стражевица“. Наиме, услед стечаја „Трикотаже“, 228 запослених је изгубило посао, у периоду 2000 – 2001. година. Такође је и приватизацијом „Стражевице“ (2006. година), 116 људи изгубило посао.

Структура незапослених лица општине Баточина

Година	Укупно	Први пут траже запослење		Без квалификација		Жене		На 1000 становника
		свега	%	свега	%	свега	%	
2000.	1084	853	78,7	371	34,2	696	64,2	84
2001.	1430	1048	73,3	473	33,1	874	61,1	112
2002.	1566	1054	67,3	530	33,8	914	58,4	128
2003.	1592	1014	63,7	543	34,1	921	57,9	131
2004.	1687	1024	60,7	551	32,7	925	54,8	140
2005.	1568	938	59,8	530	33,8	890	56,8	131
2006.	2022	1037	51,3	727	36,0	1026	50,7	171
2007.	2049	1008	66,3	770	57,5	1034	50,5	174
2008.	2012	862	42,8	743	36,9	1063	52,8	172
2009.	2132	788	37,0	785	36,8	1101	51,6	185
2010.	2251	764	33,9	792	35,2	1150	51,1	197
2011.	2167	778	36,1	796	36,9	1088	50,2	191
2012.	2210	741	33,5	805	36,4	1110	50,2	190
2013.	2036	730	35,9	756	37,1	983	48,3	177

Извор: Републички завод за статистику

Преглед броја незапослених лица на територији општине Баточина

Извор: Републички завод за статистику

Након периода непрекидног раста броја незапослених лица општине дошло је до извесног умањења 2005. године што представља последицу рестриктивније примене Закона о раду и његов утицај на смањење сиве економије. У каснијем периоду општина Баточина дошло је до значајног увећања броја незапослених лица, тако да је на

крају 2010. године општина имала 2251 регистрованих незапослених лица. Након периода непрекидног раста броја незапослених лица општине дошло је до извесног умањења овог броја што представља резултат институционалне подршке државе кроз програме samozapošljavanja. Поред тога, рестриктивна примена Закона о раду додатно је утицала на смањење сиве економије, а тако и на повећан број регистрованих привредних субјеката и броја пријављених радника у 2013. години у којој је било укупно 2036 незапослених лица.

Према структури незапосленог становништва, током посматраног периода до 2006. године највећи је удео незапослених лица која први пут траже посао, при чему учешће ове групације у укупном броју незапослених лица општине непрекидно опадала, закључно са 2006. годином када је достигло вредност од 51,3%. Последње посматране године ова вредност је била 35,9%. Учешће лица без квалификација у укупном броју незапослених лица, у периоду до 2006. усталило на око 33%, да би 2007. године порасло на 57,5%, након тога се овај проценат усталио на око 36% до краја 2013. године.

Са друге стране, иако се, у посматраном периоду увећавао број незапослене женске популације, само учешће ове популације у укупном броју незапослених лица општине се смањивало. По последњим статистички обрађеним подацима учешће женске популације у укупном броју незапослених лица општине Баточина јесте 48,3%. Статистички подаци указују да се број незапослених лица у општини Баточина за период 2011-2015. година увећавао закључно са 2012. годином, када је у општини забележено 2212 евидентираних незапослених лица. У последње три године заустављен је даљи раст броја незапослених лица и дошло је до извесног умањења, тако да је на крају 2015. године, износио 2084 лица, што представља резултат подршке државе кроз активне мреже политике запошљавања и умањења сиве економије (рад на црно).

Преглед броја незапослених лица према степену стручне спреме и полу

Година	Пол	Степен стручне спреме										Укупно
		I	II	III	IV	V	VI-1	VI-2	VII-1	VII-2	VIII	
2011	Мушкарци	325	36	414	248	16	16	3	20	1	/	1079
	Жене	385	54	294	295	3	26	8	23	0	/	1088
	Укупно	710	90	708	543	19	42	11	43	1	/	2167
2012	Мушкарци	319	36	430	252	19	15	4	24	1	/	1100
	Жене	400	52	288	308	3	22	6	32	1	/	1112
	Укупно	719	88	718	560	22	37	10	56	2	/	2212
2013	Мушкарци	304	35	382	265	17	17	5	25	2	/	1052
	Жене	373	45	245	251	2	20	8	40	0	/	984
	Укупно	677	80	627	516	19	37	13	65	2	/	2036
2014	Мушкарци	291	32	411	264	18	21	9	30	/	/	1076
	Жене	386	43	280	304	3	17	12	40	/	/	1085
	Укупно	677	75	691	568	21	38	21	70	0	/	2161
2015	Мушкарци	280	26	368	255	14	17	8	31	1	/	1000
	Жене	370	39	280	311	3	22	11	48	/	/	1084
	Укупно	650	65	648	566	17	39	19	79	1	/	2084

Извор: Национална служба за запошљавање - Филијала Крагујевац

Анализом квалификационе структуре незапослених лица на крају 2015.године, Општине Баточина, може се закључити да је најбројнија групација незапослених са средњом стручном спремом(III и IV степен стручне спреме) - 1214 лица односно 58% од укупног броја незапослених лица, што указује на неусклађеност образовног система са потребама привреде – тржишта рада. Високо учешће у посматраној структури остварује и групација незапослених лица без квалификација – 650 лица, односно 31%, којима је потребно унапређење радних способности, како би се достигли захтеви тржишта рада. У посматраном периоду 2011 – 2015. година,

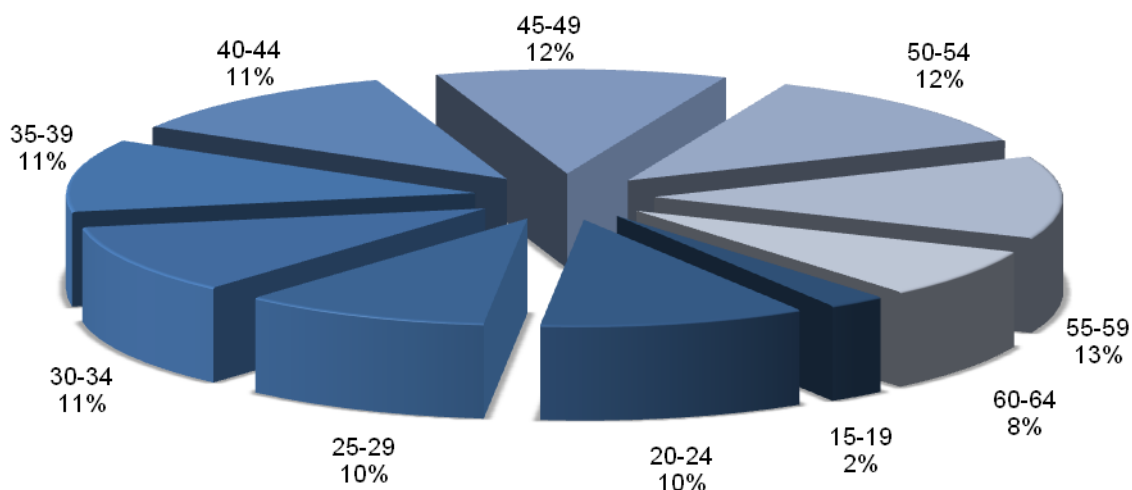
дошло је до повећања незапослености лица са вишом и високом стручном спремом, тако да је на крају 2015. године, са VI степеном стручне спреме било 58 незапослених лица то јест 3%, а са VII степеном стручне спреме 80 незапослених лица, односно 4% од укупног броја незапослених.

Са друге стране, у посматраном периоду варирао је и број женске популације, показујући тенденцију незнатног умањења. Учешће женске популације у укупном броју незапослених лица општине Баточина, а по последњим подацима (односе се на 2015.годину) износило је 52%.

Преглед броја незапослених лица по полу и годинама старости

Година	Пол	Године старости										Укупно
		15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	
2011	Мушкарци	36	110	124	106	107	105	108	119	179	85	1079
	Жене	29	117	119	126	144	136	137	147	118	15	1088
	Укупно	65	227	243	232	251	241	245	266	297	100	2167
2012	Мушкарци	36	99	134	100	119	104	99	128	167	114	1100
	Жене	31	108	114	131	150	143	143	155	117	20	1112
	Укупно	67	207	248	231	269	247	242	283	284	134	2212
2013	Мушкарци	43	114	105	100	100	99	101	122	147	121	1052
	Жене	21	91	95	117	115	116	122	152	127	28	984
	Укупно	64	205	200	217	215	215	223	274	274	149	2036
2014	Мушкарци	33	112	91	116	114	107	111	132	136	124	1076
	Жене	23	119	118	106	143	130	132	155	124	35	1085
	Укупно	56	231	209	222	257	237	243	287	260	159	2161
2015	Мушкарци	22	116	85	105	101	100	110	111	133	117	1000
	Жене	26	103	120	116	132	139	131	146	131	40	1084
	Укупно	48	219	205	221	233	239	241	257	264	157	2084

Извор: Национална служба за запошљавање – Филијала Крагујевац

Извор: Национална служба за запошљавање – Филијала Крагујевац

Посматрајући старосну структуру незапослених лица на крају 2015.године општине Баточина, уочавамо да највеће учешће остварује групација између 50-те и 60-те године старости (25%) свих евидентираних незапослених лица општине. Незнатно мање учешће остварују и групације између 15-те и 30-те године старости

(23%) и групација између 40-те и 50-те године старости (23%), односно групација између 30-те и 40-те године старости (22%).

Преглед незапослених лица по полу и дужини тражења запослења (стање на дан 31.12.2015. год.)

Степен стручне спреме	Укупно		Дужина тражења запослења									
			до 3 месеца		3-6 месеци		6-9 месеци		9-12 месеци		1-2 године	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
I	650	370	34	17	18	10	20	5	28	15	73	41
II	65	39	1	0	2	0	1	1	2	1	4	2
III	648	280	39	11	28	12	23	8	33	9	134	61
IV	566	311	37	22	45	28	33	17	32	17	117	64
V	17	3	0	0	1	0	2	0	0	0	2	1
VI-1	39	22	2	2	0	0	4	2	3	2	5	4
VI-2	19	11	1	0	2	1	2	0	1	1	7	6
VII-1	79	48	10	5	4	4	7	5	10	7	12	7
VII-2	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Укупно	2084	1084	124	57	100	55	93	38	109	52	354	186

Наставак табеле

Степен стручне спреме	Укупно		Дужина тражења запослења									
			2-3 године		3-5 година		5-8 година		8-10 година		преко 10 година	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
I	650	370	46	32	113	59	133	70	52	20	133	101
II	65	39	10	8	12	6	19	11	2	1	12	9
III	648	280	66	26	88	38	106	49	61	26	70	40
IV	566	311	71	38	69	27	79	41	33	20	50	37
V	17	3	0	0	6	0	4	2	1	0	1	0
VI-1	39	22	7	2	2	2	11	7	2	1	3	0
VI-2	19	11	3	0	3	3	0	0	0	0	0	0
VII-1	79	48	11	9	14	6	9	4	0	0	2	1
VII-2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Укупно	2084	1084	214	115	307	141	361	184	151	68	271	188

Извор: Национална служба за запошљавање – Филијала Крагујевац

На основу прегледа незапослених лица Општине Баточина, према дужини тражења запослења на крају 2015.године, може се констатовати да није занемарљив број лица која на посао чекају од 5 до 10 година (24%), док 13% незапослених лица на посао чека дуже од 10 година.

5. ЕКОНОМИЈА И ПРЕДУЗЕТНИШТВО

Економска реалност једне општине може се измерити на више начина, путем више економских показатеља. Најчешће примењивани и најпоузданији економски индикатор је бруто домаћи производ по глави становника. Међутим, од 2005. године у Републици Србији се не мери овај индикатор, па је, као алтернатива, преузет један од често примењиваних индикатора који се зове економски агрегат. Економски агрегат се израчунава из производа укупног броја запослених у општини Баточина и просечне бруто зараде по једном запосленом. Он је збирни показатељ јер даје заједничку вредност, а која представља резултат економске активности општине Баточина. Предности економског агрегата као индикатора јесу изразита јасност, лака израчунљивост и упоредивост. Његов главни недостатак је у томе што се заснива на просечним вредностима (бруто зарада запослених), па је самим тим и мање прецизан од бруто домаћег производа по глави становника који представља укупну продукцију роба и услуга, остварену у националној економији (домицилној земљи), без обзира на власништво, по глави становника.

Економски агрегат

Преглед економског агрегата и просечне зараде у општини Баточина

Година	Економски агрегат		Просечна зарада	
	Укупно	Индекс у односу на претходну годину	На крају године	Индекс нивоа Република Србија = 100
2011	63709152	100.00	37388	70.9
2012	81360896	127.71	39727	69.2
2013	79502976	97.72	39436	65.0
2014	78732067	99.03	40231	65.5
2015	86209332	109.50	40398	66.1

Извор: Републички завод за статистику

Вредност економског агрегата прати се током последњих пет година. Вредност економског агрегата је варијала из године у годину, уз опаску да је раст економског агрегата у 2012. године био највиши и износио је 17.651.744 дин. Наредне две године бележи се пад економског агрегата, 2013. године пад износи 1.857.920,00, а 2014. год. 770.909,00 дин. Последње 2015.год. дошло је до раста ЕА у износу од 7.477.265,00.

Дијаграм 16. Преглед броја незапослених лица на територији општине Баточина

Извор: Републички завод за статистику

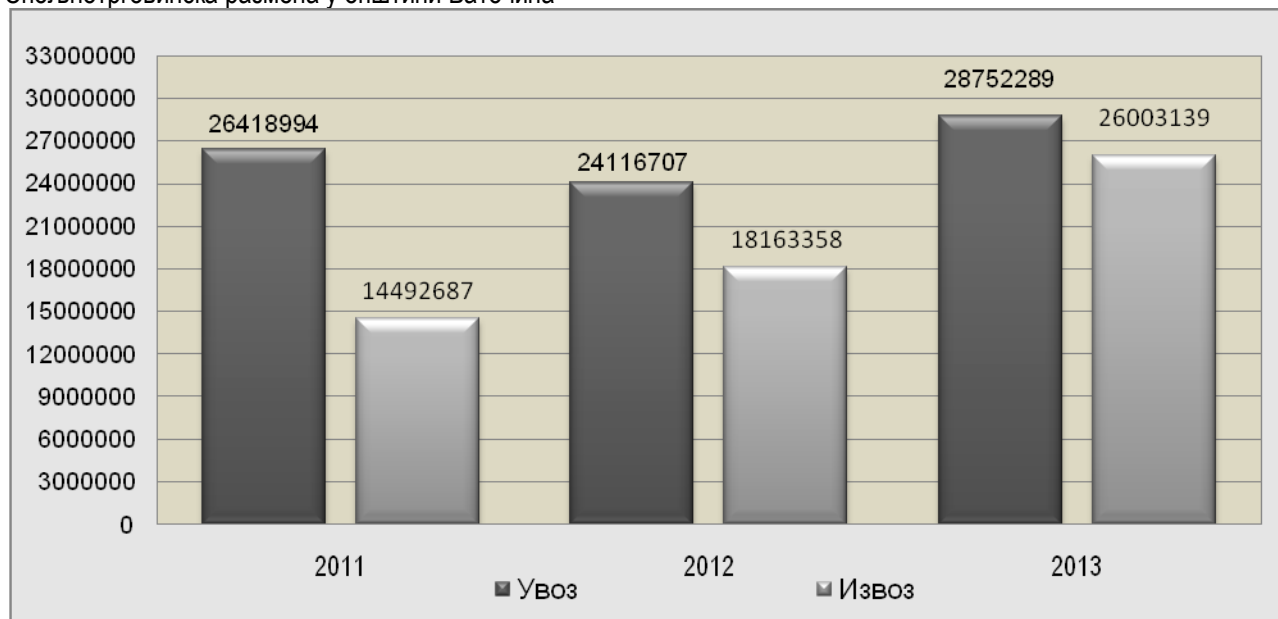
Са друге стране, евидентиран је благи раст просечних бруто зарада из године у годину. Укупан раст за последњих пет година износио је 8,05%, односно са почетних 37.388 динара на 40.398 динара, колико је бруто просечна зарада износила у 2015. години.

Уколико се, међутим, зараде посматрају у односу на републички просек, уочава се да је у периоду од 2011-2015. године просечна зарада на територији општине Батаочина испод републичког просека. У 2012. и 2013. години бележи се пад просечних зарада у односу на републички ниво, који се делимично надокнађује у 2014. и 2015. години.

Спољнотрговинска размена са иностранством

Спољнотрговинска размена у општини Батаочина има дефицит, који се из године у годину смањује. Покривеност увоза извозом износила је 59%, 75% и 90% респективно, за период 2011/2012/2013. година. Илустрације ради, дефицит је 2011. године износио око 10.126.307 долара, док је 2013. године био око 2.749.150 долара.

Спољнотрговинска размена у општини Батаочина

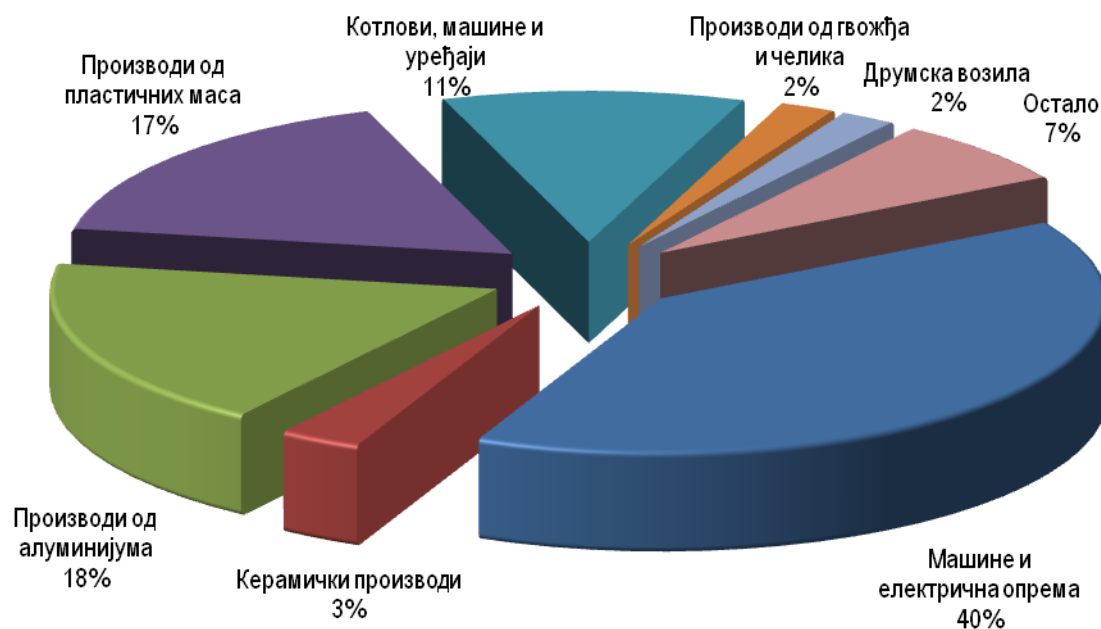

Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Највећи проценат увоза у посматраном периоду у општини Батаочина остварују производи за производњу електричних и оптичких уређаја тј. производи за производњу електронских компоненти. Код извоза највеће учешће имају производи везани за опрему и аутокомпоненти.

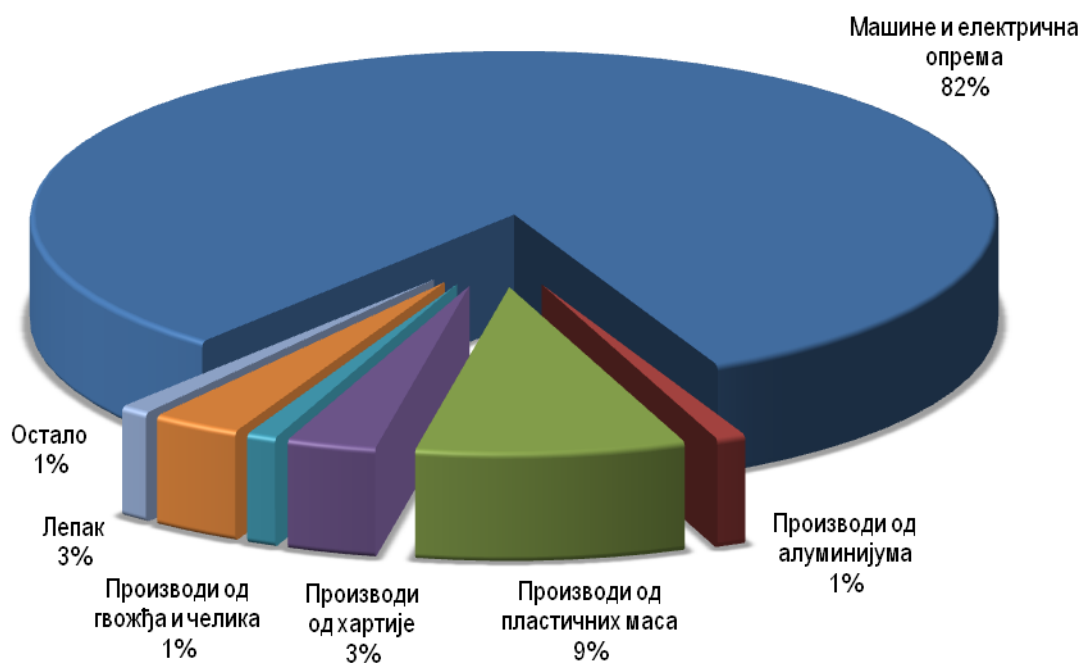
Преглед увоза и извоза по производима

Преглед увоза по производима – 2011. година

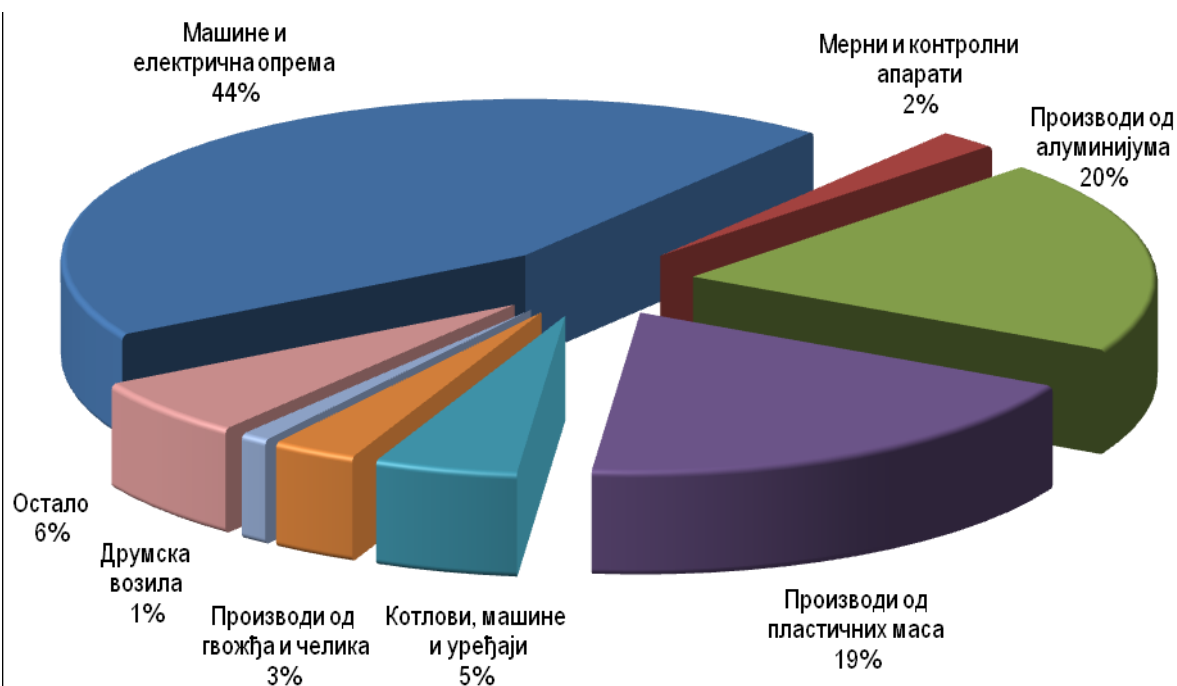
Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Преглед извоза по производима – 2011. Година

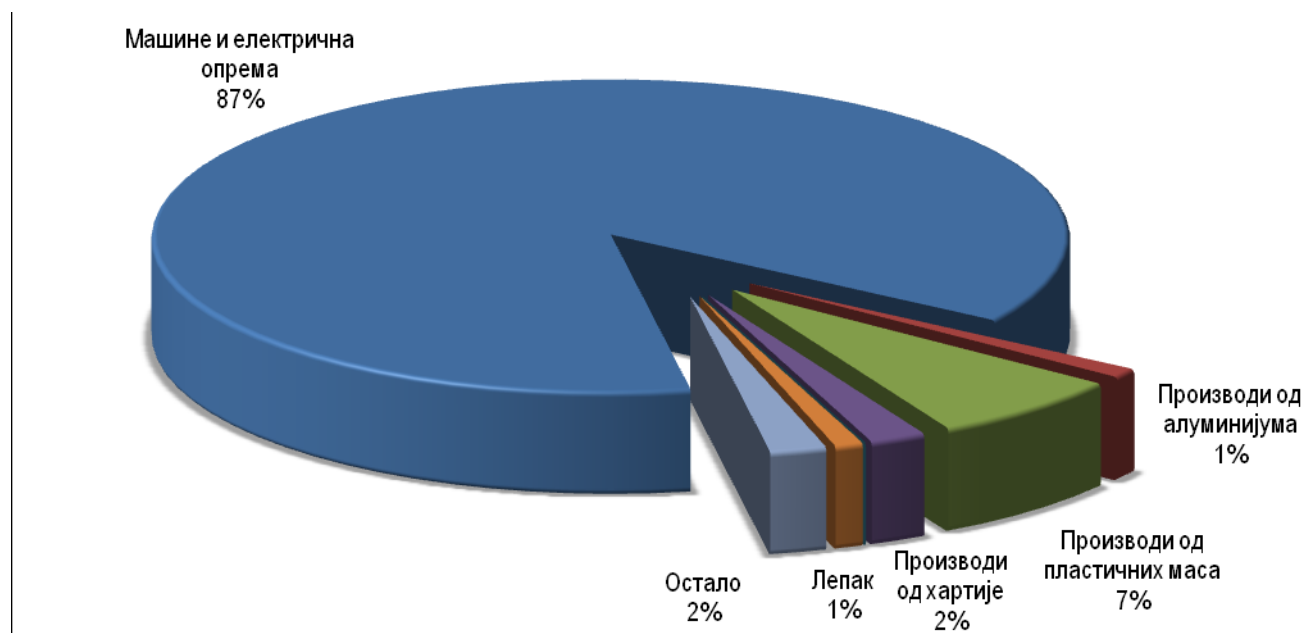
Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Преглед увоза по производима – 2012. година

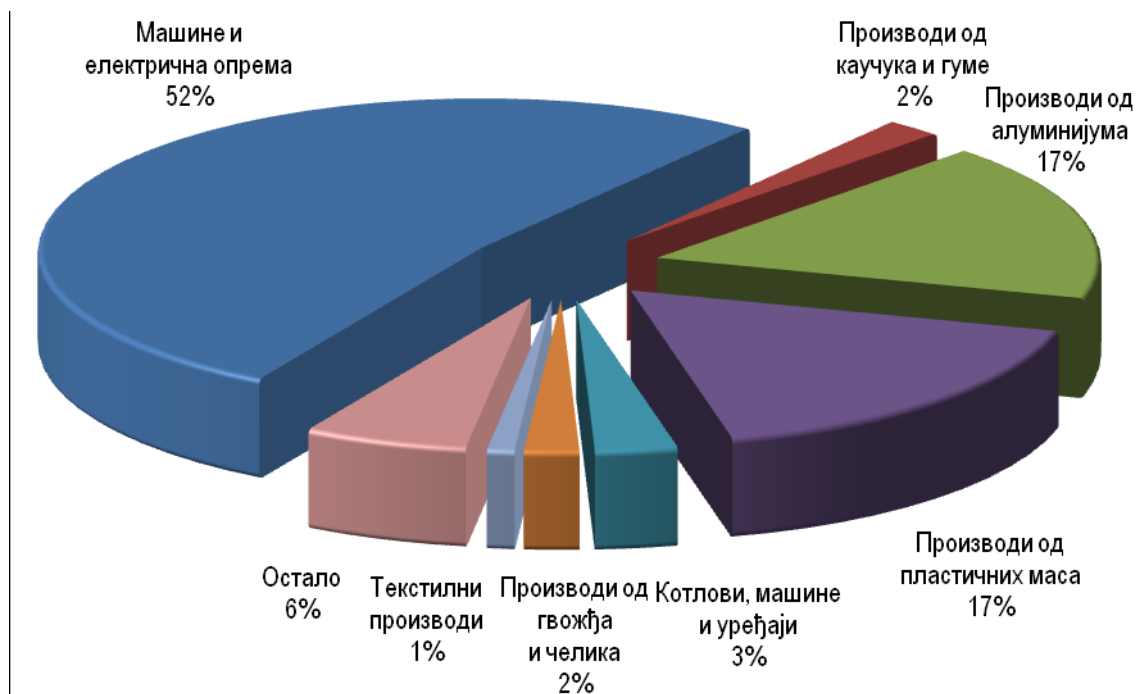
Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Преглед извоза по производима – 2012. година

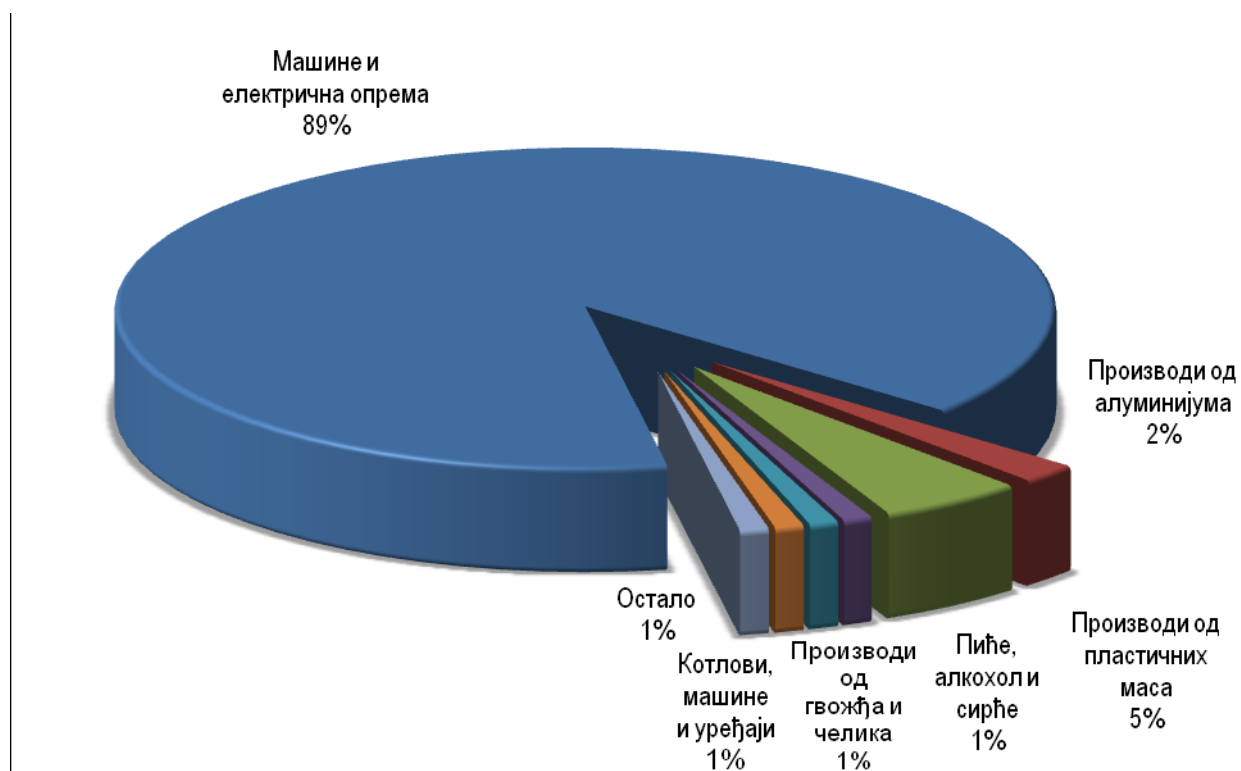
Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Преглед увоза по производима – 2013. година

Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Преглед извоза по производима – 2013. година

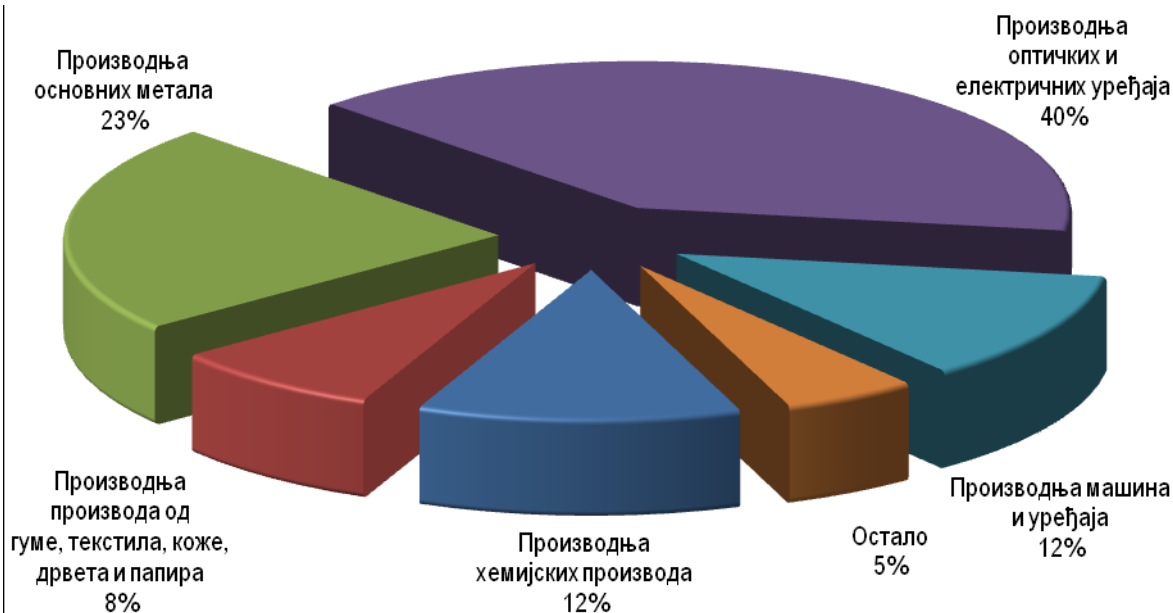

Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Увоз / извоз по секторима

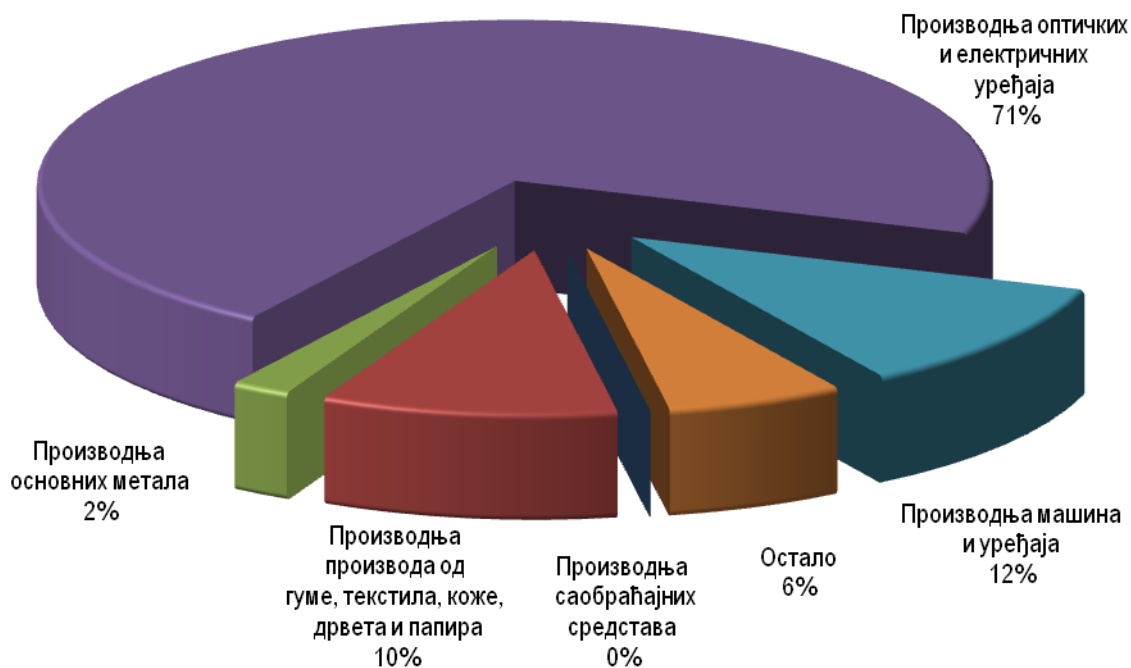
Пратећи детаљније структуру извоза, примећујемо да највеће учешће код производње оптичких и електричних уређаја имају производи аутокомпоненти и електронике за белу технику.

Преглед увоза према секторима – 2011. година

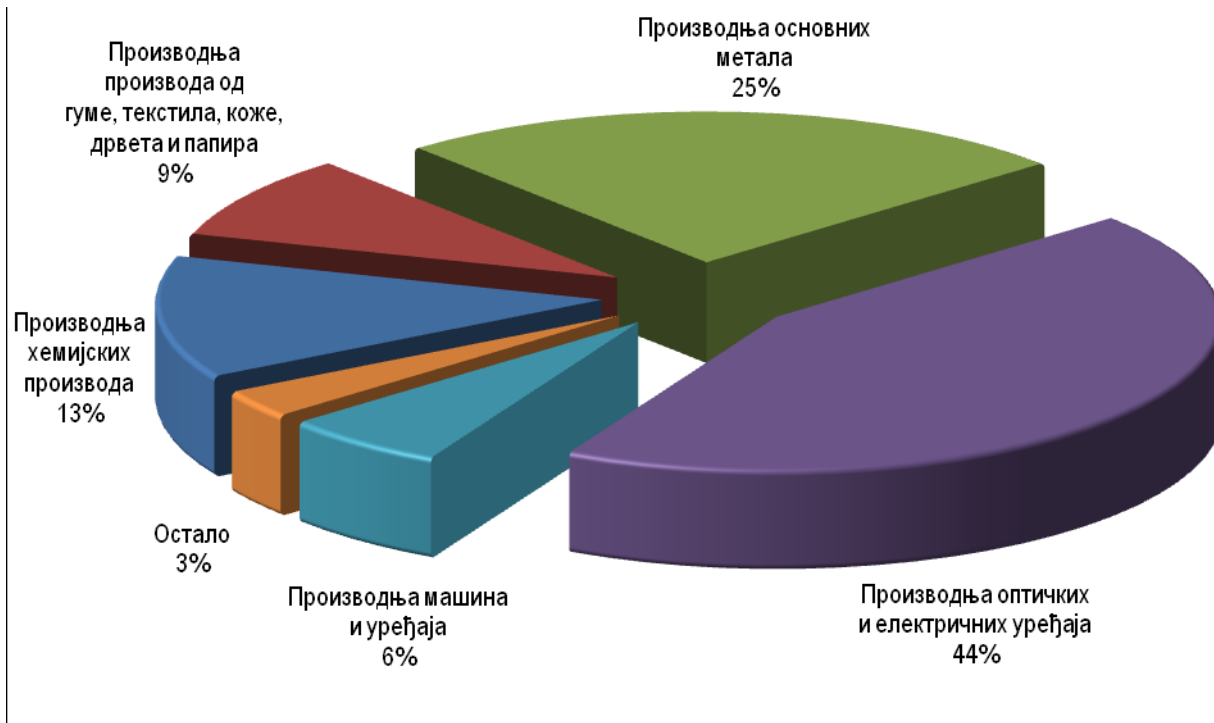
Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Преглед извоза према секторима – 2011. година

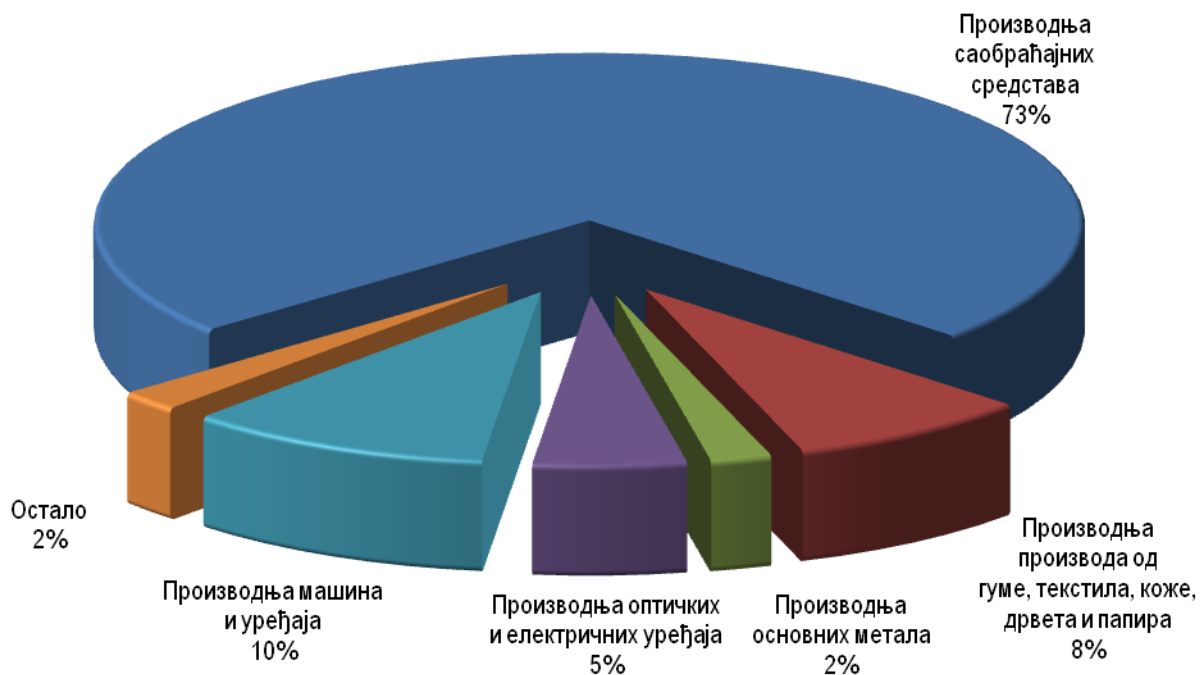
Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Преглед увоза по секторима – 2012. година

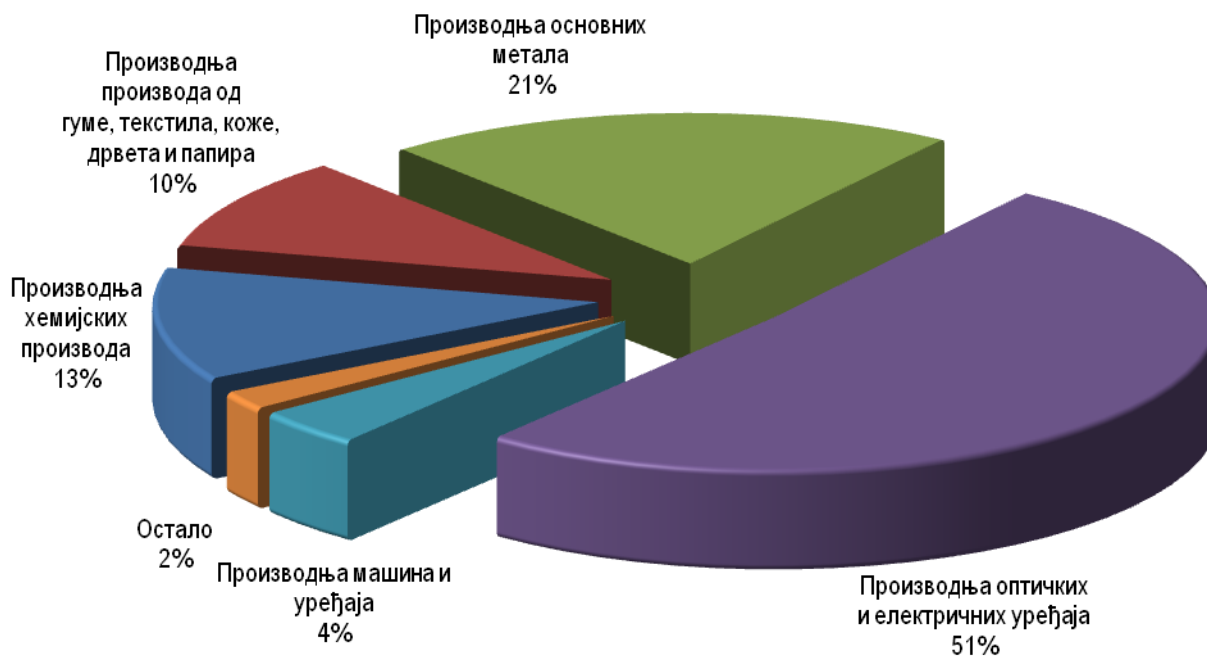
Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Преглед извоза по секторима – 2012. година

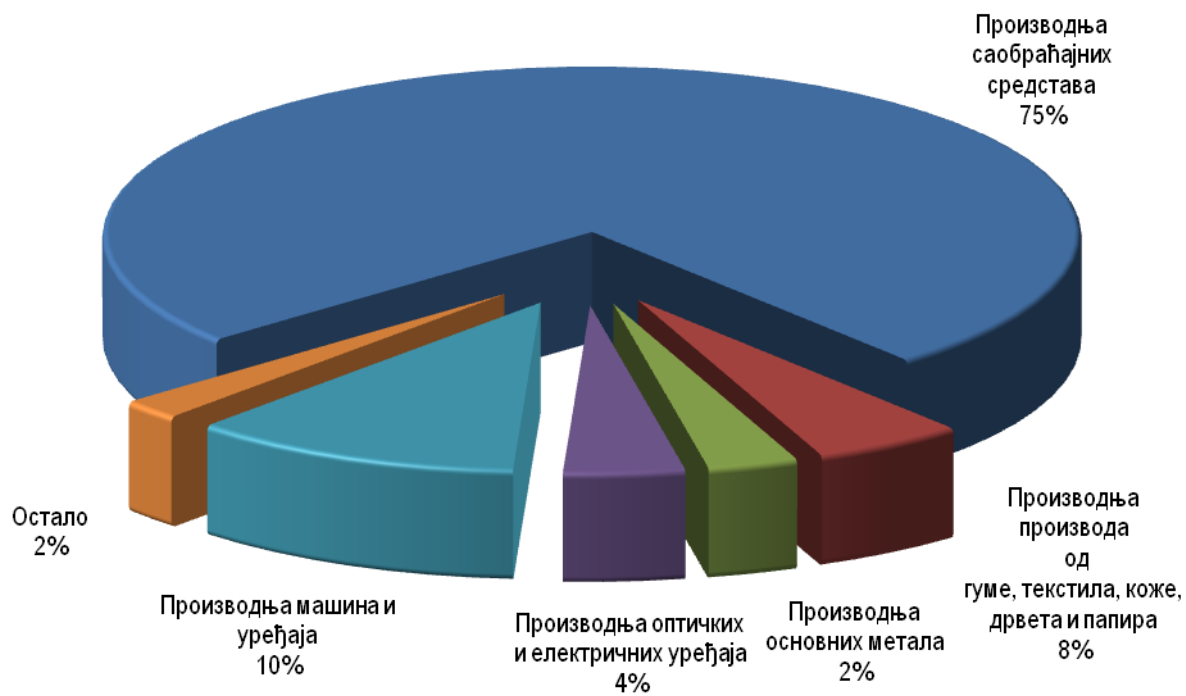
Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Преглед увоза по секторима – 2013. година

Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Преглед извоза по секторима – 2013. година

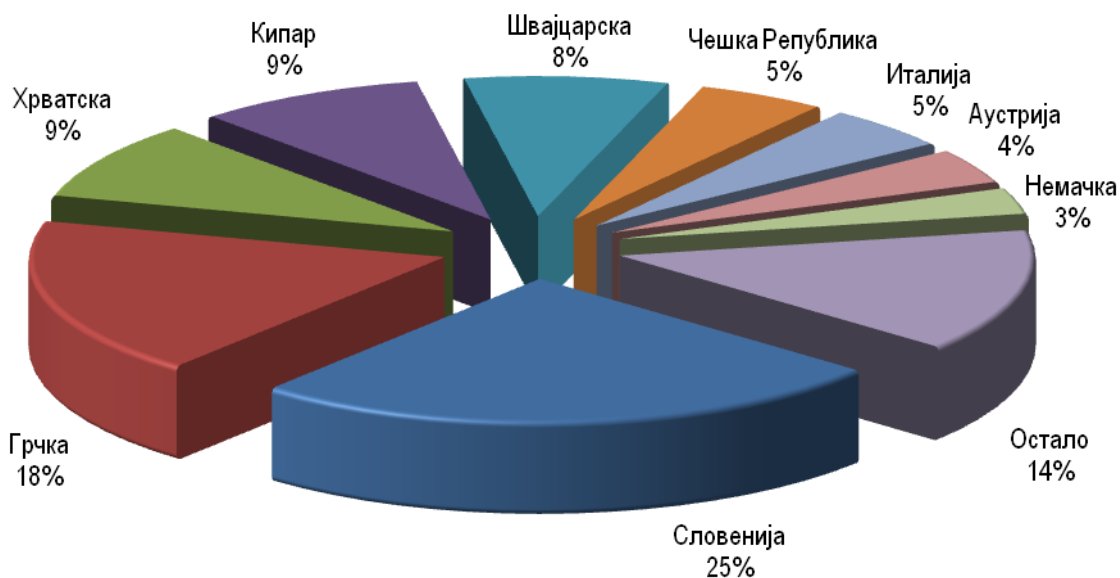

Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Увоз / извоз по државама

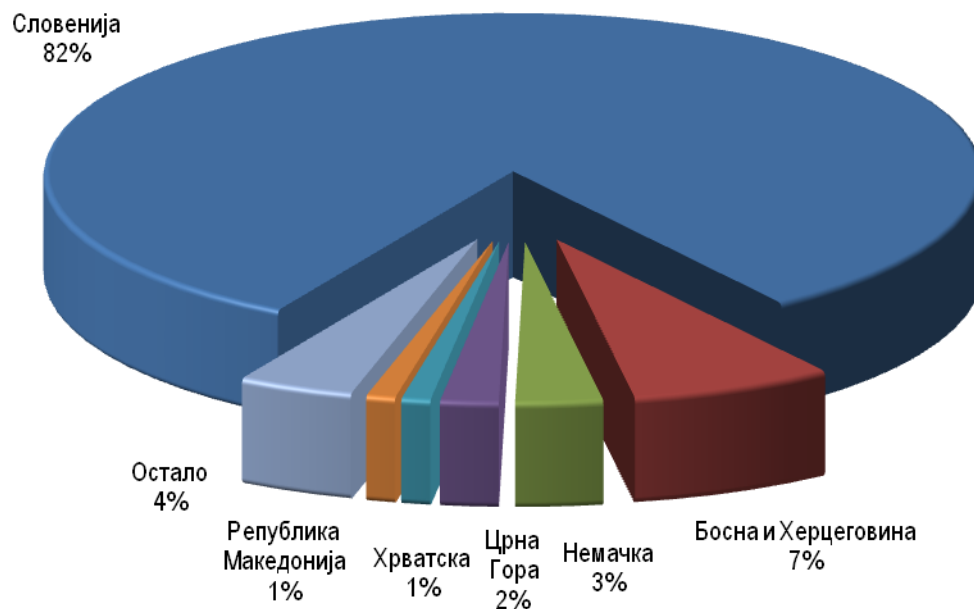
Када говоримо о увозу и извозу најзначајнији спољнотрговински партнер општине Баточина у 2011, 2012. и 2013. години је Словенија. После Словеније најзаступљенија земља у увозу је Грчка, а у извозу Босна и Херцеговина. На следећим графичким приказима дат је преглед увоза извоза за 2011, 2012. и 2013. годину.

Преглед увоза по државама– 2011. година

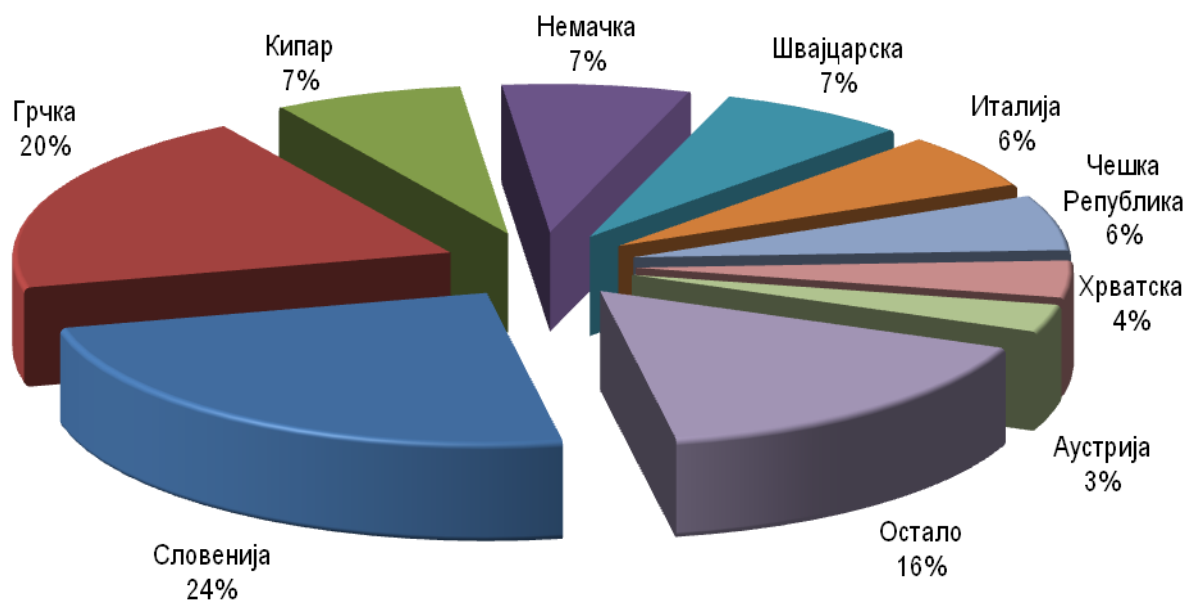
Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Преглед извоза по државама – 2011. година

Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Преглед увоза по државама – 2012. година

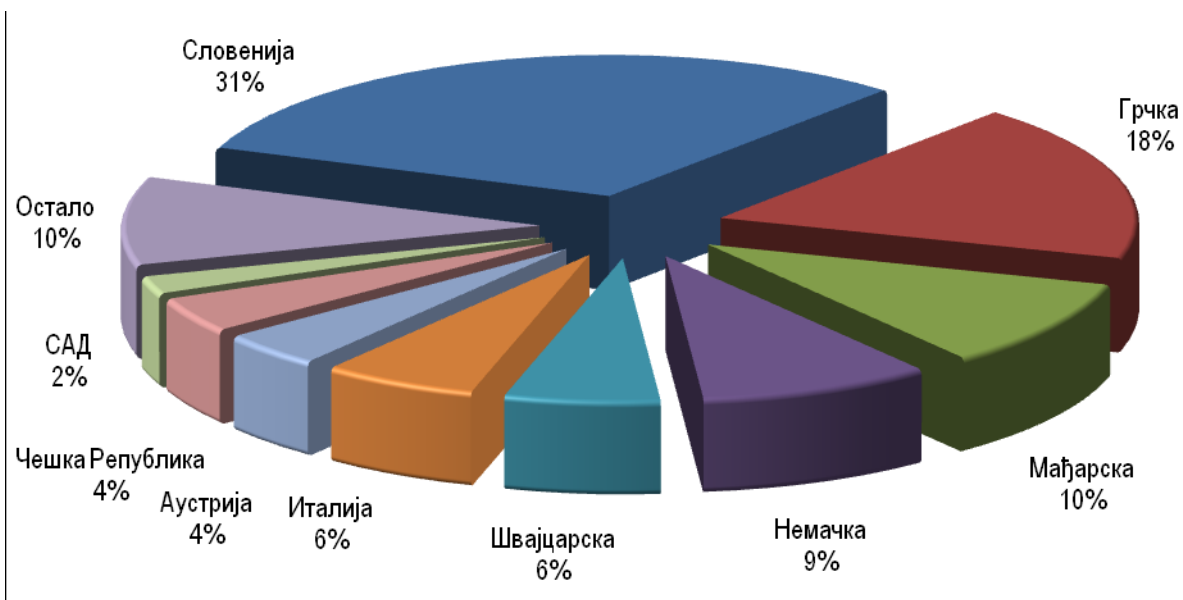
Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Преглед извоза по државама – 2012. година

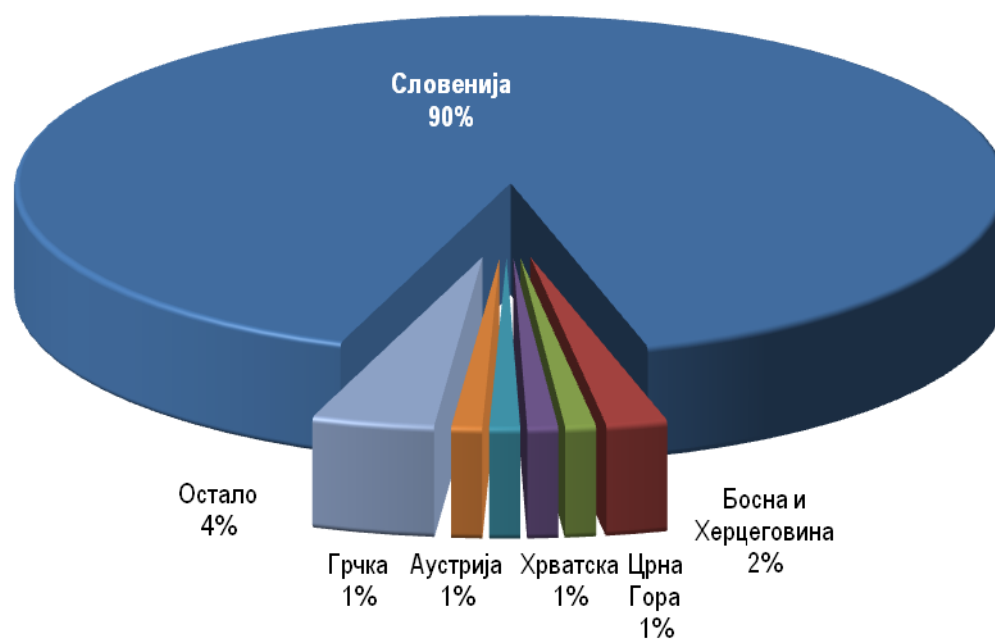
Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Преглед увоза према државама – 2013. година

Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

Преглед извоза према државама– 2013. година

Извор: Регионална привредна комора Крагујевац

6. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ

Просечна величина поседа на територији општине Баточина, је 0.02,78 ха, док је просечна величина парцеле пољопривредног земљишта 0.27,00 ха. Од ратарских култура узгајају се: кукуруз, пшеница, сунцокрет, крмно биље, а од поврћа традиционалне врсте међу којима предњаче парадајз, паприка, кромпир, лук и купус. Од воћарских култура најчешће се срећу: јабуке, шљиве, крушке и кајсије. Сточарство као најважнија грана пољопривреде на нашој територији последњих година бележи велике промене у структури производње. Опада број говеда и свиња, а расте број живине и оваца, посебно расе виртенберг и „ил де франс“.

На територији општине Баточина постоји само једна званично регистрована сточна фарма, и то живинарска-кока носиља. Не постоје прерађивачки капацитети типа кланица или млекара, а земљорадничке задруге које су некада биле носиоци пољопривредне производње општине, практично су све угашене. У општини постоји једна ветеринарска станица која покрива територију општине Лапово и Баточина и једна ветеринарска амбуланта. Од произвођачких и прерађивачких капацитета, истиче се предузеће „Минела“, које се бави прерадом воћа и прерадом сокова и „Подрум Стевановић“ који се бави производњом алкохолних пића.

Највећу логику али и сву другу врсту помоћи пољопривредницима пружа Канцеларија за пољопривреду Општинске управе Баточина, у оквиру које егзистира и Удружење пољопривредника „Баточина“, под чијим именом је регистрована и основна одгајивачка организација у сточарству. То се пре свега односи у пружање стручне помоћи и преношења знања члановима удружења, пружање помоћи приликом реализације својих развојно инвестиционих планова, организовање стручних предавања, саветовања, семинара, сајмова, трибина, изложби, смотри, као и других видова стручних оспособљавања, упознавање пољопривредника са актуелном законском регулативом, обележавање и вођење матичне евиденције у сточарству, послове регистрације и пререгистрације газдинстава, израда бизнис планова, конкурсне документације за кредите и субвенције.

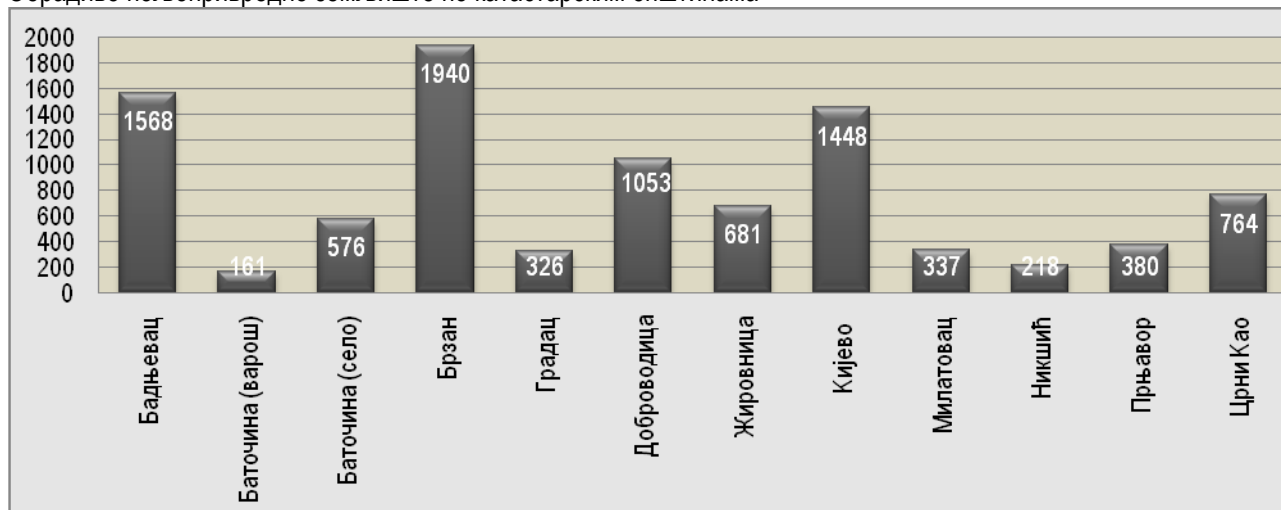
Пољопривредна површина

Преглед пољопривредног земљишта по катастарским општинама и културама

Катастарска општина	Пољопривредно земљиште (ха)							
	Обрадиво пољопривредно земљиште (ха)					Пашњаци	Остало земљиште	Укупно
	Њиве	Воћњаци	Виногади	Ливаде	Укупно			
	1	2	3	4	5 (1+2+3+4)	6	7	8 (5+6+7)
Бадњевац	1466	61	20	21	1568	39	11	1618
Баточина (варошица)	125	17	3	16	161	2	1	164
Баточина (село)	508	24	29	15	576	10	4	590
Брзан	1699	113	77	51	1940	10	10	1960
Градац	280	16	7	23	326	35	3	364
Доброводица	1000	37	11	5	1053	10	7	1070
Жировница	620	43	12	6	681	18	6	705
Кијево	1332	53	32	31	1448	5	8	1461
Милатовац	280	18	2	37	337	3	1	341
Никишић	188	19	1	10	218	1	1	220
Прњавор	334	33	5	8	380	5	3	388
Црни Као	666	36	11	51	764	7	4	775
УКУПНО	8498	470	210	274	9452	145	59	9656

Извор: Републички геодетски завод

Обрадиво пољопривредно земљиште по катастарским општинама

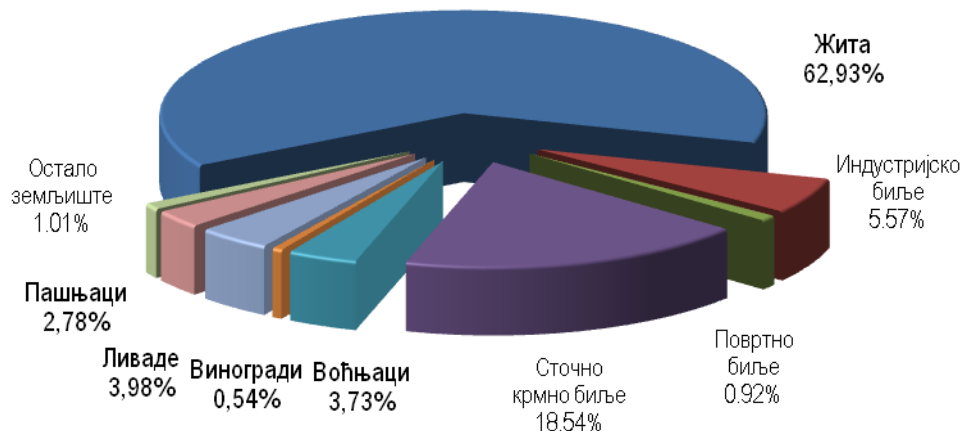
Извор: : Републички завод за статистику

Обрадиво пољопривредно земљиште је у највећој мери заступљено у селу Брзан које има 1940 ха обрадивог земљишта, док је у ова површина нешто мања у селима Бадњевац и Кијево који имају 1568 ха, односно 1448 ха. Овај податак указује на чињеницу да су носиоци развоја примарне пољопривреде села Бадњевац, Брзан, Кијево и Доброводица. Најмање обрадивог земљишта има на територији КО Баточина (варошица) и КО Никшић.

Начин коришћења пољопривредне површине, индивидуална пољопривредна газдинства (у ха)

Коришћена пољопривредна површина	Оранице и баште (коришћено)					Воћњаци	Виногради	Ливаде	Пашњаци	Остало земљиште
	Укупно	од тога								
		Жита	Индустријско биље	Повртно биље	Сточно крмно биље					
6835	6012	4301	381	63	1267	255	37	272	190	69

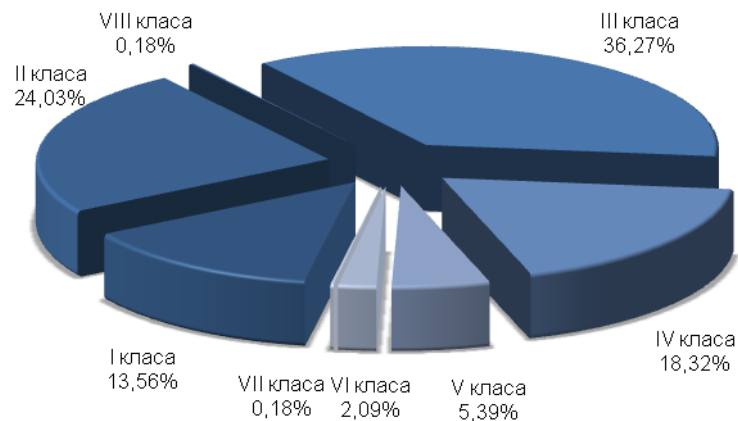
Извор: : Републички завод за статистику

Као што се види у претхдним табелама, од 9656 ха пољопривредне површине, користи се тек 6835 ха, што значи да се 1/3 земљишта не користи у пољопривредне сврхе, из различитих разлога. Од 6835 ха коришћене површине, на оранице и баште отпада 6012 ха, где жита заузимају 4301 ха, индустријско биље 381 ха, повртно биље 63 ха, а крмно биље 1267 ха.

Воћњака има на површини од 255 ха, винограда на 37 ха, ливада на 272 ха, пашњака на 190 ха, док остало коришћено земљиште заузима 69 ха. Пољопривредно земљиште на територији општине Баточина је подељено на више класа. Земљиште 1. класе заузима површину од 1299 ха, земљиште 2. класе површину од 2303 ха, земљиште 3. класе 3475 ха, 4. класе 1755 ха, 5. класе 516 ха, 6. класе 200 ха, 7. класе 17 ха и земљиште 8. класе заузима површину од 17 ха.

Извор:Републички завод за статистику и Републички геодетски завод

Према подацима РГЗ – СКН Баточина, сви типови земљишта на територији општине Баточина су плодни, и то за оне културе које су и типичне за ову територију и територију Шумадијског и Поморавског округа, уопште. Најраспрострањенији је тип земљишта је гајњача у оподзољавању, продирана гајњача и смоница. Алувијална смоница је најраспрострањенија у долини реке Лепенице и у ширем појасу десно од пруге Ниш – Београд. Смонице има и у подручју КО Доброводица, Жировница и Баточина.

Пољопривредна газдинства

Према подацима Републичког завода за статистику (попис пољопривреде 2012. године) у 2014. години на територији општине Баточина пољопривредом се бави 1769 газдинстава, од тога је око 1000 регистровано као пољопривредно газдинство. Регистрација пољопривредних газдинстава све израженија у последњих пар година и да се јавила као последица логистичке подршке локалне самоуправе и надлежног Министарства у промовисању предности регистрације, субвенција, повећања броја незапослених лица који поседују пољопривредно земљиште, велике економске кризе која је утицала да пољопривреда великом броју газдинстава постане додатни извор прихода као секундарна делатност.

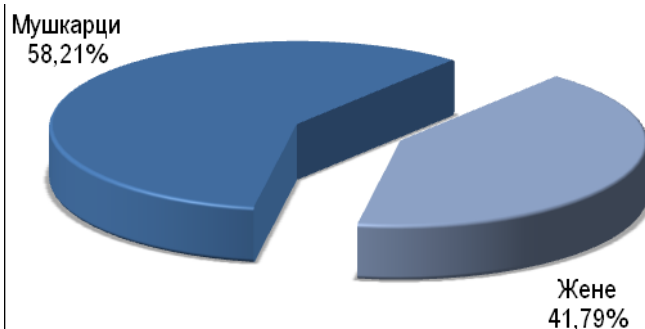
Пољопривредно становништво

Преглед пољопривредног становништва

Становништво које се бави пољопривредном производњом		Носилац газдинства		Запослени према интервалу годишње радне јединице	
Укупно	Женско	Укупно	Женско	ГРЈ	Укупно лица
3771	1576	1700	253	1390	3771

Извор:Републички завод за статистику

Од укупно 3771 становника општине Баточина који се баве пољопривредом, 2195 су мушкарци а 1576 су жене. У поређењу са 2006. годином, број становника који се баве пољопривредом се утростручио, а пропорционално са тим и број жена које се баве пољопривредом је три пута већи. Процентуално гледано, учешће жена која се баве пољопривредном производњом у односу на мушкарце је готово исто.

Пољопривредна производња

Сточарство

У броју грла стоке на територији општине, једини раст бележи се у броју грла оваца и живине и то из године у годину, док је код броја грла свиња приметан благи пад. Може се рећи да се варирање на тржишту цена меса из године у годину одражава највише на узгој свиња, а примећује се сталан раст броја грла оваца, што би довело, ако се овако настави, да се у неким од наредних година број грла оваца и свиња изједначи, иако је свиња домаћа животиња која се највише традиционално узгајала у Шумадији.

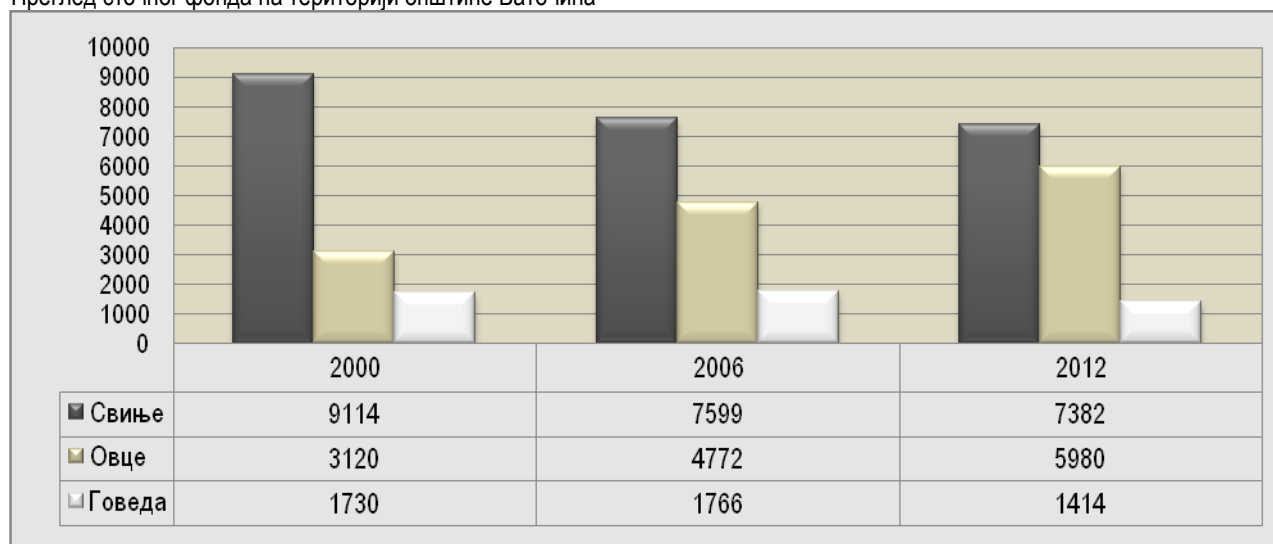
Преглед сточног фонда на територији општине Баточина

Година	Говеда		Свиње		Овце		Живина, укупно
	укупно	од тога: краве и стеоне јунице	укупно	од тога: крмаче и супрасне назимице	укупно	од тога: овце за приплод	
2000	1730	1032	9114	1698	3120	1968	50939
2006.	1766	1236	7599	1289	4772	4000	33271
2012.	1414	709	7382	912	5980	4587	50838

Извор: Републички завод за статистику

Насупрот смањењу броја, бележи се ипак квалитет у свињарској производњи. Значај податак представља да су одгајивачи свиња имали изузетне резултате у производњи прасади, товљеника и меса. Просечан број прашења по години је износио око 2.1, број прасади по леглу кретао се око 10, просечан тов трајао је око 5,4 месеци са конверзијом од 3кг хране/1кг прираста. Изузетан помак је у производњи меса на мини фармама, где је просечна производња меса била око 59% по грлу. Ови резултати су били значајно лошији у претходним годинама, али су се значајно побољшали куповином квалитетних назимица висок генетског потенцијала, селекцијским мерама, вештачким осемењавањем, побољшаном исхраном и активним учешћем на семинарима и предавањима из области свињарства.

Преглед сточног фонда на територији општине Баточина

Извор: Републички завод за статистику

Последњих година значајан је пораст овчарске производње како по броју грла тако и по квалитету. Производња се заснива претежно на одгоју јагњади за продају, док се производњом млека и вуне готово нико не бави, али се

зато бележи пораст производње меса по грлу и проценат ближњења по овци. Најзаступљеније расе оваца су Виртенберг и Ил“де франс.

Што се тиче говедарства, може се констатовати да је у периоду од 2000. до 2006. године број грла био готово идентичан, али од 2006. па све до 2012. године, креће нагли пад, са тенденцијом да се настави и у будућем периоду. Ниске откупне цене млека, ниске цене товне јунади и непостојање откупних места, велики рад који треба уложити у говедарској производњи у односу на друге гране сточарства, опредељују пољопривредне произвођаче на смањење или чак гашење породичних говедарских фарми. У производњи млека постоје константна одступања у производњи, мада се може рећи да је да је просечна производња млека негде око 20-23 л/дан, док је просечан годишњи просек око 4000 л. Пошто су претежно заступљена грла сименталске расе, задовољавајућа је и количина протеина и млечне масти, а мерама превентиве и хигијене муже значајно је умањен број микроорганизама и соматских ћелија у млеку.

Веома је занимљиво кретање броја живине у претходном периоду. У периоду од 2000. до 2006. године, приметан је драстичан пад броја живине, готово да је преполовљен, да би се већ од 2006. па све до 2012. године десило исто, али у супротном смеру. Број грла живине се вратио на период 2000. године. На подручју општине евидентирано је и удружење пчелара са 63 регистрована члана и 3155 кошница.

Када су у питању сточне фарме и гајење стоке уопште, јавља се велики број нерегистрованих сточних фарми, на којима се гаје различите врсте стоке. Тако постоје сточне фарме са говедима, овцама, свињама и живином што је изложено у табеларном прегледу:

Преглед сточних фарми– говедарство (млеко/тов јунади)

Назив власника фарме	Локација	Врста стоке	Укупно грла/ музне краве	Просечна произ. млека/ година	Јунад у тову	Објекат (м2)
Глишић Саша	Брзан	Говедарство (сименталац)	53/21	4500	15	350
Трифунковић Дражен	Бадњевац	Говедарство (сименталац)	39/17	4000	/	145
Петровић Петар	Брзан	Говедарство (црвени холштајн, сименталац)	27/10	4300	7	180
Михајловић Владимир	Милатовац	Говедарство (сименталац)	20/16	4500	/	140
Ђурђевић Саша	Милатовац	Говедарство (сименталац)	20/13	4900	/	253
Гмитровић Рајко	Кијево	Говедарство (сименталац)	17/11	4100	/	80
Павловић Бошко	Жировница	Говедарство (сименталац)	13/11	5800	/	70
Јанковић Светлана	Кијево	Говедарство (сименталац)	13/8	3800	/	60
Максовић Василије	Кијево	Говедарство (сименталац)	10/10	4000	/	70

Извор: Канцеларија за пољопривреду

Највећи број произвођача млеко предаје у две млекаре: „Меггле“ Крагујевац и „Куч Компани“ Крагујевац. Традиционално, доста произвођача бави се производњом сира и кајама који пласира на пијаци и код сталних купаца. Мора се напоменути да на територији општине највише произвођача има до 10 крава, али они нису представљени у табели. Велике разлике у производњи млека су резултат различитог приступа у исхрани, условима држања, хигијени, дезинфекцији, технологији производње. Такође, товом јунади се бави мањи број произвођача, и то не више од 10 јунади годишње, па зато они нису представљени у табели.

Преглед сточних фарми– Овчарство (производња јагњади)

Назив власника фарме	Локација	Врста стоке	Сточни фонд	Објекат (м2)
Милић Саша	Бадњевац	Овце (виртемберг)	50	100
Обрадовић Драгана	Бадњевац	Овце (виртемберг, Ил де фравс)	50	200
Радојковић Жељко	Бадњевац	Овце (Романовска, Сјеничка, Пиротска, Кривовирска)	70+180	460
Лазић Јелица	Бадњевац	Овце (виртемберг)	40	150
Петровић Оливера	Г.Баточина	Овце (виртемберг)	70	150
Павловић Томислав	Г.Баточина	Овце (виртемберг)	25	110
Симеуновић Драган	Жировница	Овце (виртемберг)	20	100
Стевановић Ђорђе	Жировница	Овце (виртемберг)	20	120
Обрадовић Мирослав	Доброводица	Овце (виртемберг)	20	70
Добричић Слободан	Доброводица	Овце (виртемберг)	20	70
Пантић Ненад	Брзан	Овце (виртемберг)	50	90

Извор: Канцеларија за пољопривреду

Одгајивачи оваца претежно се баве узгојем јагњади коју пласирају на пијаци и познатим уговореним купцима, а то су претежно печењаре и ресторани.

Преглед сточних фарми– Свињарство (производња прасади/товљеника)

Назив власника фарме	Локација	Врста стоке	Крмаче	Прасад	Товљеници	% меса	% меса	Објекат (м2)
Братковић Жижица	Бадњевац	Свињарство (ландрас, јокшир, пиетрен)	30	580	250	60%	60%	325+75
Антић Дејан	Милатовац	Свињарство (ландрас, јокшир, пиетрен)	16	300	150	60%	60%	200
Стевановић Ђорђе	Жировница	Свињарство (ландрас, јокшир, пиетрен)	11	230	80	60%	60%	150
Милосављевић Слободан	Прњавор	Свињарство (ландрас, јокшир, пиетрен)	10	200	/	59%	59%	180
Јовановић Драгоје	Г.Баточина	Свињарство (ландрас, јокшир, дурок)	10	180	40	57%	57%	100

Извор: Канцеларија за пољопривреду

Највећи откупљивач товљеника је кланица „Будућност“ Крагујевац, а прасад се обично продају товљачима по целој Србији, као и печењарама и ресторанима.

Ратарство - производња житарица

Када се говори о пољопривредној ратарској производњи, свакако да најважније место заузимају производња пшенице, кукуруза, сунцокрета и крмног биља. Ово је свакако последица традиционалних навика, климе, структуре земљишта, потребе сточарске производње, али и бољих откупних цена и приноса. Међутим, постоје и изражене промене у приносима из године у годину. Повећање, односно смањење приноса је директна последица „године“, тј. повољнијих или неповољнијих климатских прилика (суше, киша, град, болести...). Ово је нажалост последица екстензивног или полуинтензивног ратарења, где је утицај климатских фактора пресудан, а директан утицај произвођача путем наводњавања, ђубрења, заштите биља, и других агротехничких мера скроман или безначајан. Међутим, иако не говоримо о интензивној ратарској производњи, бележе се генерално већи приноси у односу на 2000. годину, а разлог свакако лежи у новим технологијама и иновацијама у пољопривреди која су последица модернизације производње у глобалу.

На територији општине Баточина нема великих складишних капацитета као ни великих система за наводњавање. Због уситњености парцела, недовољно примене агротехничких мера, али и због структуре земљишта, значајније побољшање приноса у ратарским културама се не може ни очекивати.

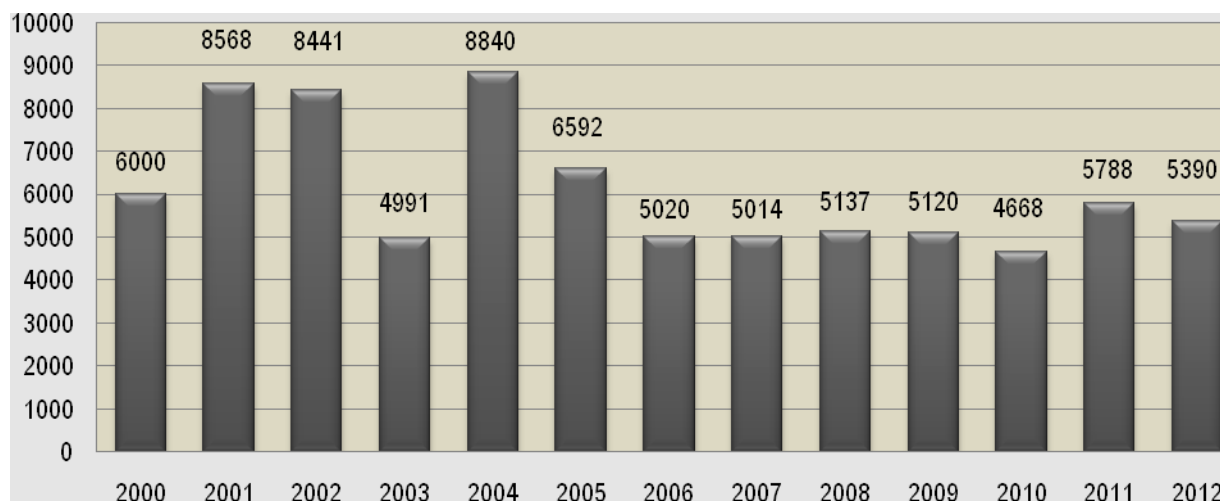
Села у којима доминира ратарска производња погодна су за подизање и развој повртарске производње, која тражи одређена знања и више рада, али омогућава да се на мањим површинама и заради више. Уз одређена улагања која не морају бити много већа него у ратарској производњи, могу нашег пољопривредног произвођача ставити у знатно повољнији положај. Пшеница је уз кукуруз традиционално најзаступљенија култура. Њени приноси су нестабилни, и код индивидуалних пољопривредних произвођача се креће од 3-6 тона по хектару у просеку. Највећи део се предаје околним сладиштарима, а мањи део се користи на самом газдинству у исхрани.

Преглед производње пшенице и кукуруза у периоду 2000-2012.година

Година	Пшеница					Кукуруз				
	укупан принос, тона			просечан принос, кг		укупан принос, тона			просечан принос, кг	
	укупно	друштв. својина	приватна својина	друштв. својина	приватна својина	укупно	друштв. својина	приватна својина	друштв. својина	приватна својина
2000.	6000	25	5975	2500	3053	8929	-	8929	-	2719
2001.	8568	118	8.450	3277	3782	14983	-	14983	-	4847
2002.	8441	-	8441	-	3595	16884	32	16852	4000	5647
2003.	4991	33	4958	1571	2621	13858	-	13858	-	3827
2004.	8840	29	8811	4833	4242	19295	-	19295	-	5829
2005.	6592	-	6592	-	3486	17966	-	17966	-	5500
2006.	5020	28	4992	3111	3138	14872	-	14872	-	4570
2007.	5014	27	4987	3000	3560	8234	-	8234	-	2477
2008.	5137	38	5099	3800	3947	12116	-	12116	-	3603
2009.	5120	-	5120	-	3707	14616	-	14616	-	4472
2010.	4668	-	4668	-	3523	16088	-	16088	-	5070
2011.	5788	-	5788	-	3975	12393	-	12393	-	4262
2012.	5390	-	5390	-	3780	11727	-	11727	-	4134

Извор: Републички завод за статистику

Укупан принос пшенице на територији општине Баточина од 2000 - 2012. године (тона)

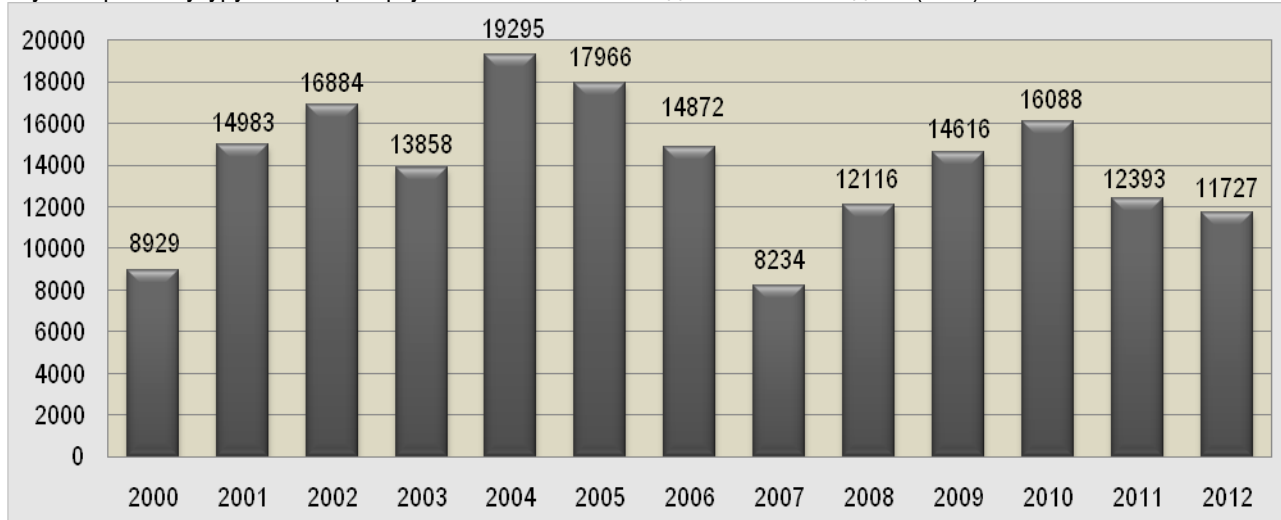

Извор: Републички завод за статистику

Кукуруз је можда и најважнија стратешка биљка на територији општине Баточина. Иако се сточни фонд континуирано смањује, основна храна за стоку је и даље кукуруз, па се може рећи да је производња кукуруза доста стабилна, а приноси у поређењу са остатком републике солидни. Нови хибриди, нешто модернија механизација, па и стечена знања, омогућавају да приноси зрна буду око 5-7 тона по хектару у просеку, а такође и знатно веће количине силажне масе.

Укупан принос кукуруза на територији општине Баточина од 2000 - 2012. године (тона)

Извор: Републички завод за статистику

Када говоримо о ратарској производњи, мора се узети у обзир да иако су парцеле на територији општине Баточина веома мале, постоји и доста ратара који раде од 20–80 ха.

Преглед произвођача ратарских култура на територији општине Баточина

Име и презиме	Локација	ха	Култура													
			Кукуруз клип		Кукуруз силажни		Пшеница		Јечам		Тритикал е		Сунцокрет		Вишегодиш. махунарке	
			ха	т	ха	т	ха	т	ха	т	ха	т	ха	т	ха	т
Станковић Предраг	Брзан	80	/	/	/	/	10	4,2	25	3,8	/	/	20	2,2	25	10
Станојевић Бојан	Доброводица	68	/	/	/	/	26	4,1	22	3,7	/	/	12	2,4	8	9,5
Глишић Саша	Брзан	55	25	9	10	32	8	5	/	/	/	/	/	/	12	12
Сретеновић Перица	Доброводица	50	25	8,5	/	/	20	5,2	/	/	/	//	/	/	5	11
Гмитровић Рајко	Кијево	48	7,6	10	/	/	7,4	4,8	8,9	4	4	6	/	/	20	10
Јовановић Љубиша	Градац	30	12	14	/	/	18	5,6	/	/	/	/	/	/	/	/
Ђуршевић Саша	Милатовац	30	15	8,5	/	/	4,5	4,1	/	/	/	/	/	/	8	10
Димитријевић Томислав	Доброводица	25	14	10	/	/	4	4	2	3,9	/	/	/	/	5	9,5
Трифунковић Дражен	Бадњевац	24	/	/	20	25	/	/	/	/	/	/	/	/	4	10
Јанковић Драган	Кијево	22	6,5	8,5	/	/	7	4,6	/	/	/	/	5	2,5	3,5	9,5

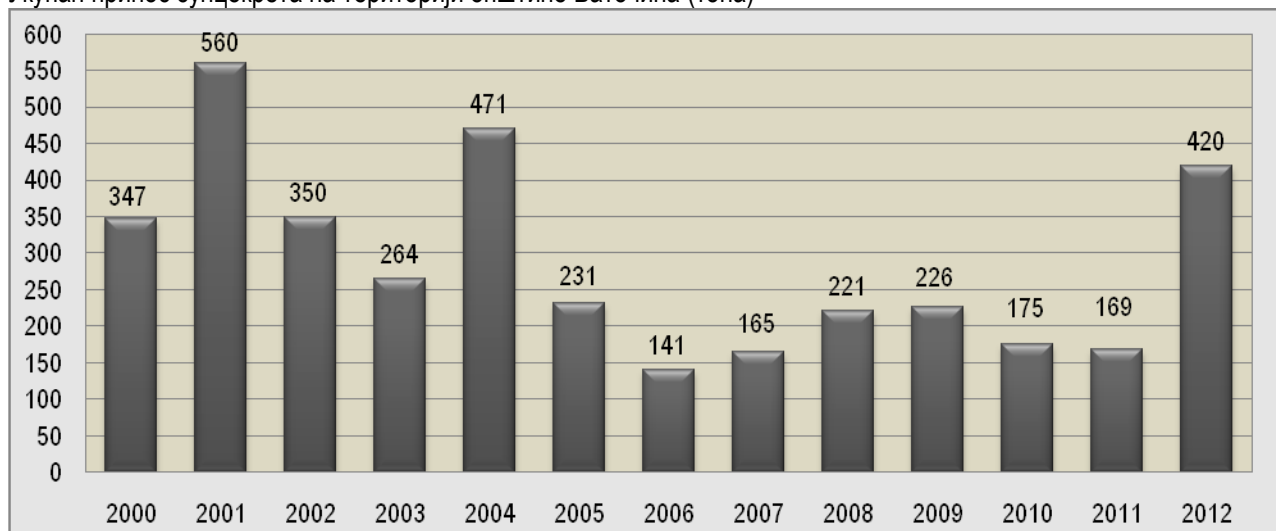
Извор: Канцеларија за пољопривреду

Највећи број њих обрађује од 5 – 20 ха и они нису приказани у табели. Сточарска производња је примарна на територији општине и највећи део производа ратарске производње се користи као сточна храна, док се мањи део продаје као вишак на тржишту. Механизација којом се обрађује земља је веома стара и тражи адекватну замену.

Производња индустријског биља

Код производње индустријског биља, постоји изражени тренд раста производње сунцокрета последњих година, а шећерна репа се готово више и не производи. Раст производње сунцокрета је директна последица отварања приватних предузећа која закључују уговоре са пољопривредним произвођачима о откуп у ове стратешки важне биљке, уз одређене погодности по самог пољопривредног произвођача.

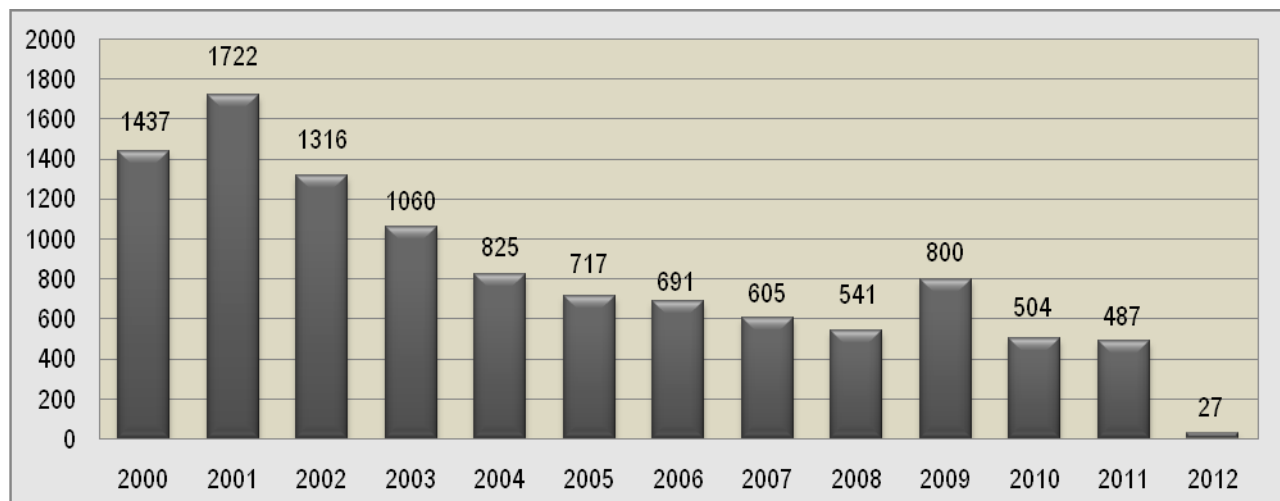
Укупан принос сунцокрета на територији општине Баточина (тона)

Извор: Републички завод за статистику

Овакав пример, где пољопривредници на једном месту добијају комплетан репроматеријал, савете и имају осигуран откуп, представља светлу тачку у пољопривредној производњи после гашења земљорадничких задруга.

Укупан принос шећерне репе на територији општине Баточина

Извор: Републички завод за статистику

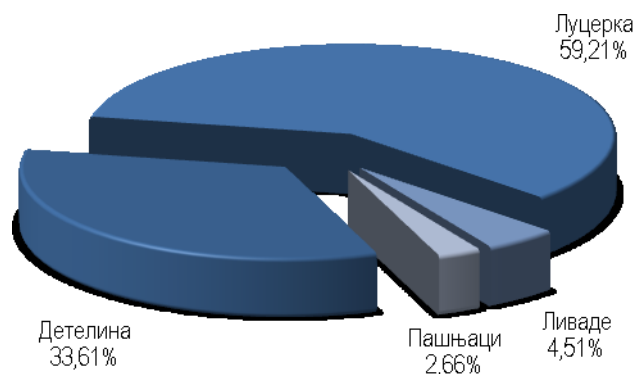
Производња крмног биља

Укупни приноси крмног биља на територији општине Баточина

Детелина		Луцерка		Ливаде		Пашњаци	
принос		принос		принос		принос	
Укупан (т)	По хектару (кг)	Укупан (т)	По хектару (кг)	Укупан (т)	По хектару (кг)	Укупан (т)	По хектару (кг)
2980	3787	5250	5021	400	1575	236	1026

Извор: Републички завод за статистику

У производњи крмног биља издваја се луцерка, затим детелина, док се ливаде све мање користе у природном облику, већ се врши досевање и ђубрење, па су и приноси знатно повећани. Овде је, такође, присутан тренд раста у производњи. Од укупних приноса крмног биља на територији општине Баточина, луцерка је заступљена са 59,21%, детелина са 33,61%, док су приноси са ливада и пашњака знатно мањи и у укупном проценту приноса учествују са 4,51%, односно 2,66%.

Пчеларство- производња меда

Пчеларство представља део процеса диверсификације економских активности на селу која представља изузетно атрактивну пољопривредну делатност и која последњих година почиње да се тржишно усмерава у правцу прихватања услова и стандарда ЕУ. На територији општине Баточина постоји Удружење пчелара општине Баточина са 63 члана и 3155 кошница. Преглед највећих произвођача меда на територији општине Баточина је дат у следећој табели:

Преглед произвођача меда на територији општине Баточина

Име и презиме	Број кошница
Павловић Мирослав	500

Андрејевић Бора	120
Несторовић Радоје	110
Митић Перица	100
Митрашиновић Драган	80
Вујичић Мирослав	70
Лепојевић Зоран	60
Јовановић Зоран	60
Јанковић Драган	40

Извор: Канцеларија за пољопривреду

ПОВРТАРСТВО

За разлику од производње житарица где се не може установити константан раст, може рећи да приноси у повртарству расту из године у годину, гледајући период од 2000. до 2012. године, што се може приписати све већој пластеничкој производњи у заштићеним условима, али и мањим површинама на отвореном где се уз знатно мања улагања уведе системи за наводњавање и грејање, а како је ова роба тражена на тржишту и има адекватнију цену од житарица, раст је у потпуности нормалан. Доминира производња паприке, парадајза, краставца, лука, купуса, зелене салате, а смањује се производња пасуља и кромпира која је до почетка овог века била доминантна.

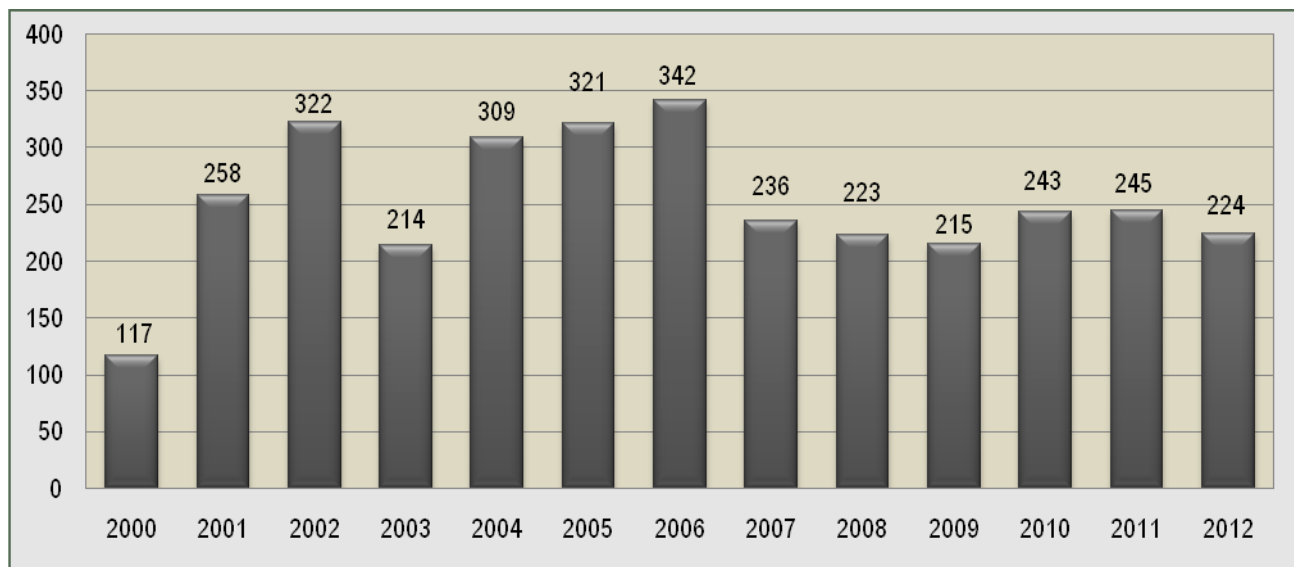
Принос пасуља и кромпира 2000-2012.године

Година	Шећерна репа		Сунцокрет		Пасуљ ¹⁾		Кромпир ¹⁾	
	принос		принос		принос		принос	
	укупан, у тонама	кг по хектару	укупан, у тонама	кг по хектару	укупан, у тонама	кг по хектару	укупан, у тонама	кг по хектару
2000.	1437	13817	347	1123	117	805	2383	8568
2001.	1722	20023	560	1707	258	1855	2645	9753
2002.	1316	18027	350	1872	322	2215	3168	11344
2003.	1060	17667	264	1571	214	1410	3040	11007
2004.	825	18333	471	2191	309	2022	3079	10610
2005.	717	18385	231	1833	321	2138	2895	10414
2006.	691	18184	141	1659	342	2250	3163	10650
2007.	605	17286	165	1387	236	1511	3115	10383
2008.	541	16906	221	2009	223	1415	2786	9134
2009.	800	25000	226	2132	215	1382	2919	9447
2010.	504	18000	175	1882	243	1522	4887	15613
2011.	487	18037	169	1857	245	1486	5009	16263
2012.	27	1000	420	1927	224	1397	2655	8429

¹⁾ Укључена је производња чистог усева и међуусева, а просечан принос за чист усева

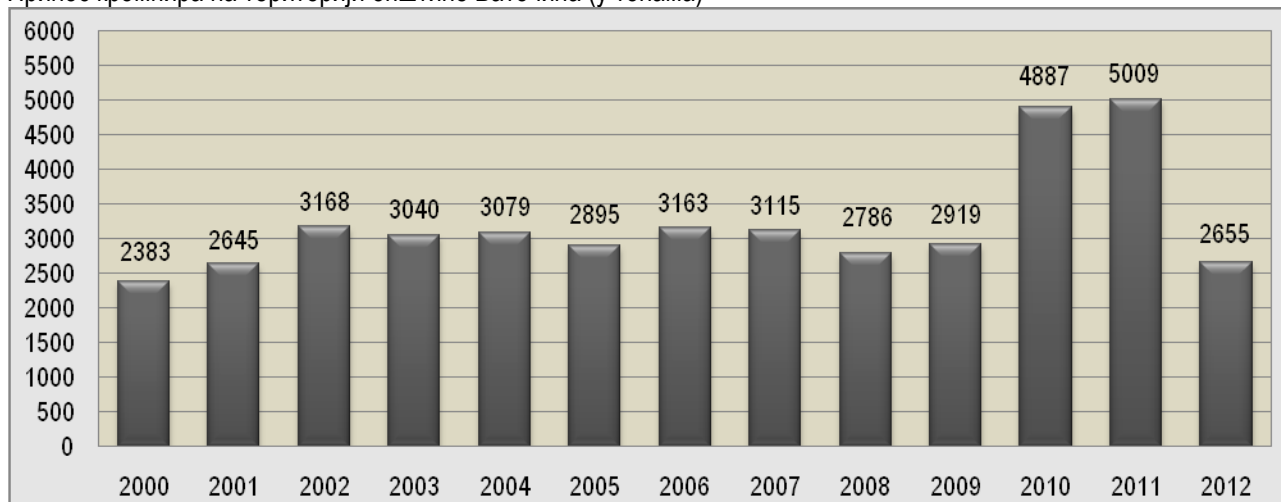
Извор: Републички завод за статистику

Принос пасуља на територији општине Баточина (у тонама)

Извор: Републички завод за статистику

Принос кромпира на територији општине Баточина (у тонама)

Извор: Републички завод за статистику

ВОЋАРСТВО

Не може се рећи да је воћарство стратешка грана у пољопривредној производњи општине, али с обзиром на констатно повећање у скромном обиму, како броја хектара тако и приноса по хектару, оно постаје за већину пољопривредних произвођача један од важнијих начина да се увећа профит. Већина људи који се не баве пољопривредом као основном делатношћу а поседује пољопривредно земљиште, све чешће се одлучује да на њему подигне воћњаке и на тај начин покуша да оствари додатни извор прихода, који би требало свакако да буде већи него да земљиште дају под закуп.

Подручје општине је веома погодно за гајење шљиве, јабуке, крушке и кајсије, те се ове културе највише и гаје. Приметно је и све веће интересовање за узгој дуње, од које се добија изузетно квалитетна и цењена ракија. Несумњиво, како се смањује број хектара под ораницама, тако се повећава број под воћњацима, а то се једино може објаснити профитом и уложеним радом по јединици пољопривредне површине. Иако се третира као поврће, бостан је такође незаобилазан у воћарској производњи, а нарочито у селу Кијеву.

Број газдинстава према величини површине под воћем и бобичастим воћем

	Укупно		<0.5 ха		0.5<= ха <1		1<=ха<2		2<=ха<5		5<=ха<10	
	Површ. (ха)	Број газд.	Површ. (ха)	Број газд.	Површ. (ха)	Број газд.	Површ. (ха)	Број газд.	Површ. (ха)	Број газд.	Површ. (ха)	Број газд.
Укупно	254,81	733	119,28	574	76,53	123	34,83	29	16,17	6	8,00	1
Породично газдинство	253,92	731	119,08	573	75,84	122	34,83	29	16,17	6	8,00	1
Правно лице	0,89	2	0,20	1	0,69	1	/	/	/	/	/	/

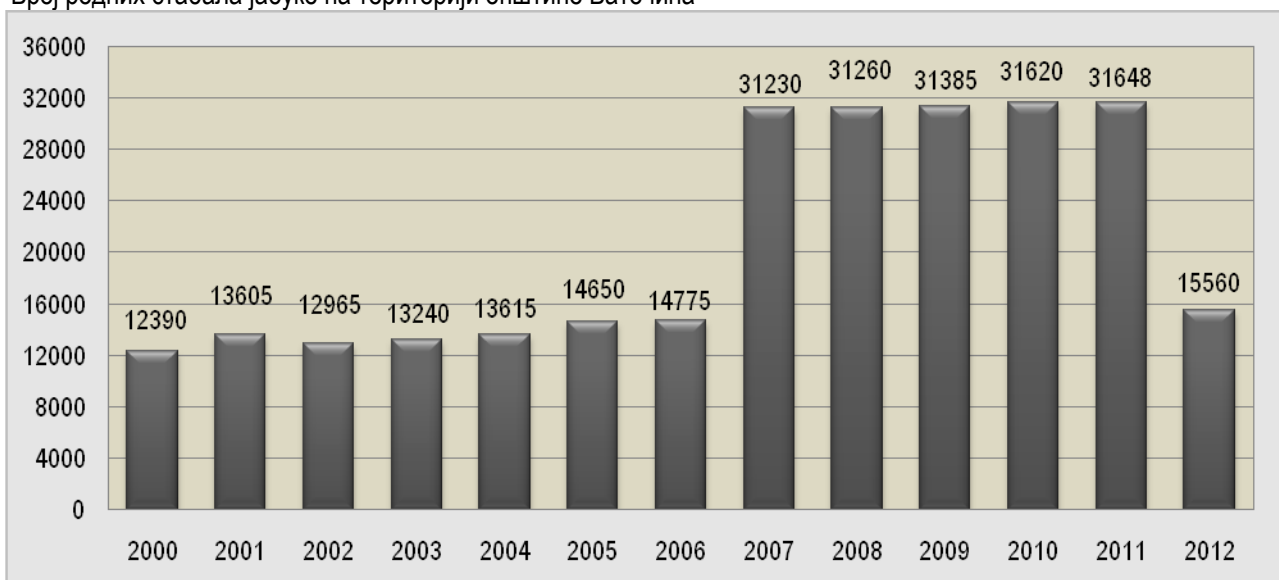
Извор: Републички завод за статистику

Воћарство – производња јабука и шљива у периоду од 2000 - 2012.године

Година	Јабуке			Шљиве		
	број родних стабала	принос		број родних стабала	принос	
		укупан, тона	по једном стаблу, кг		укупан, тона	по једном стаблу, кг
2000.	12390	98	7,9	100000	516	5,2
2001.	13605	107	7,9	101450	854	8,4
2002.	12965	70	5,4	135950	405	3,0
2003.	13240	117	8,8	104350	936	9,0
2004.	13615	109	8,0	109450	1.182	10,8
2005.	14650	125	8,5	109500	933	8,5
2006.	14775	129	8,7	109950	995	9,1
2007.	31230	231	7,4	109700	1321	12,0
2008.	31260	147	4,7	109800	1281	11,7
2009.	31385	442	14,1	108950	1524	14,0
2010.	31620	117	3,7	110110	384	3,5
2011.	31648	280	8,8	110080	1137	10,3
2012.	15560	130	8,4	110160	1011	9,2

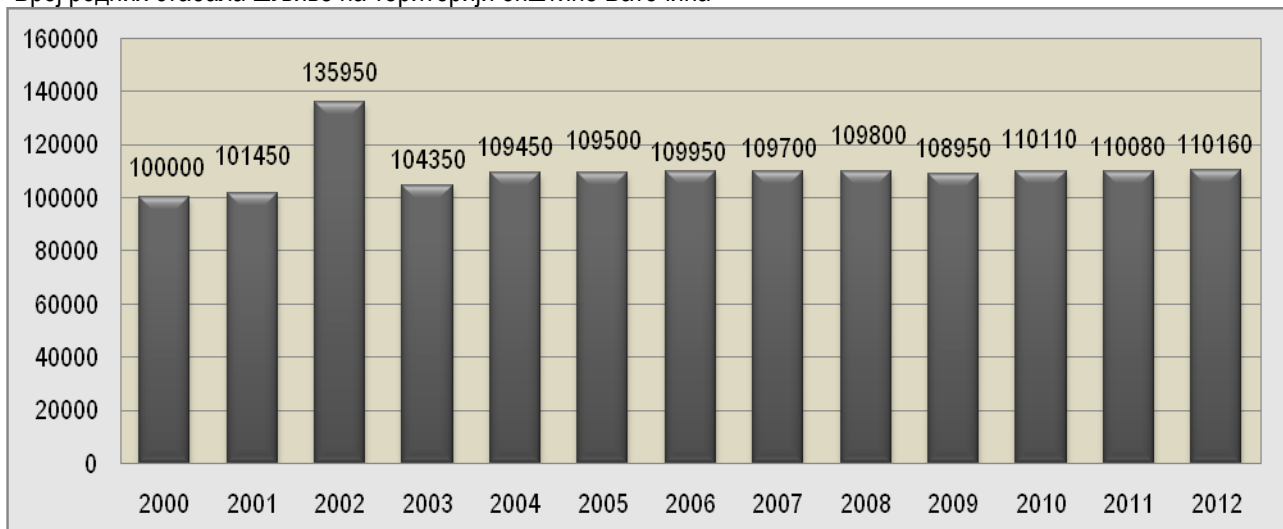
Извор: Републички завод за статистику

Број родних стабала јабуке на територији општине Баточина

Извор: Републички завод за статистику

Број родних стабала шљиве на територији општине Баточина

Извор: Републички завод за статистику

Виноградарство

Виноградарство није развијено у довољној мери колико природни услови то омогућавају. На територији општине регистрована је само једна винарија у селу Жировница и то је винарија „Подрум Стевановић“. Остали засади винове лозе су у власништву физичких лица на мањим површинама. Укупно је 206 РПГ који имају засаде винове лозе, од којих 200 РПГ имају мање од 0.5 ха под виновом лозом.

Број газдинстава и површина према величини површине под виноградима

	Укупно		<0.5 ха		0.5<= ха <1		1<=ха<2		2<=ха<5	
	Површ. (ха)	Број газд.	Површ. (ха)	Број газд.	Површ. (ха)	Број газд.	Површ. (ха)	Број газд.	Површ. (ха)	Број газд.
Укупно	36,87	206	22,12	201	1,75	3	0	0	3,00	1
Породично газдин.	36,42	205	21,67	200	1,75	3	0	0	3,00	1
Правно лице	0,45	1	0,45	1	0	0	0	0	0	0

Извор: Републички завод за статистику

Ветеринарске станице

Ветеринарска станица Лапово задужена је и за територију општине Баточина, тако да у Баточини постоји амбуланта која је у склопу наведене. Поред ње, на територији општине постоји још једна приватна амбуланта која се такође налази у Баточини. У вези са овим треба рећи да постоји предлог за формирање заједничког сточног гробља за општине Баточина, Лапово и Рача са карантином за животиње. Постоји потреба за увођењем систематске дератизације у општини, због ширења салмонелозе

Преглед осталих институција чија је делатност пољопривреда

Преглед организација и институција из области пољопривреде

Назив	Локација	Делатност
Удружење пољопривредника Баточина	Баточина	Помоћ пољопривредницима у њиховој делатности
Удружење пчелара Баточина	Баточина	Организација и помоћ
Удружење одгајивача ситних животиња	Баточина	Организација и помоћ

Извор: Локална самоуправа

У остале организације чија је делатност пољопривреда можемо убројати Удружење пољопривредника Баточина са око 100 чланова, Удружење узгајивача ситних животиња „Баточина 1984“ са 15 регистрованих чланова који се баве узгајањем кунића, разних врста живине, делом и у комерцијалне сврхе, који иза себе имају 14 одржаних изложби у Баточини, затим Удружење пчелара општине Баточина са 63 члана и 3155 кошница.

Општину Баточину карактеришу мале парцеле и уситњени поседи, за овај део Србије просечни резултати у пољопривредној производњи, застарела механизација и објекти за држање животиња, сваштарење у производњи без јасног циља и планирања пласмана производа, тј. дефинисаног тржишта. Највећа шанса општине Баточина је сточарство и повртарство, па донекле и воћарство, који бележе све већи напредак, па из тог разлога треба подстаћи и помоћи произвођачима да превазиђу тренутне потешкоће и остваре позитиван резултат.

Побољшање резултата може се постићи едукацијом пољопривредних произвођача, удруживањем, субвенцијама, обновом механизације и објеката, набавком система за наводњавање, набавком грла високог генетског потенцијала, одговарајућих сорти, модернизацијом и иновирањем производње.

7. ИНФРАСТРУКТУРА И ЖИВОТНА СРЕДИНА

Путна и железничка мрежа

Према подацима којима располаже Општински фонд за путеве, а који се односе на 2016. годину, на територији општине Баточина, налази се 14,015 км магистралног пута И Б-24 и 5.11 км регионалног пута Р 214 Велика Плана - Јагодина. Такође, кроз територију општине Баточина пролази и ауто пут Е-75 који је део Коридора 10. О овим путевима стара се ЈП „Путеви Србије“.

Магистрални пут ван вароши Баточине је у врло добром стању. У току је модернизација овог пута у целокупној његовој дужини у смислу додавања још једне траке и унапређивање овог пута у категорију ауто пута, као и спајање истог са Коридором 10.

Структура путева на територији општине Баточина (у км)

Укупно	Савремени коловоз	Магистрални		Регионални		Локални	
		укупно	савремени коловоз	укупно	савремени коловоз	укупно	савремени коловоз
74	68	12	12	6	6	56	50

Извор: Републички завод за статистику

Преглед локалних путних праваца у општини Баточина

Ред. Број	Локални пут	Укупна дужина	Кроз насеље	Ван насеља
1.	Л-201 Баточина-Црни Као-Рача	6,8 км	1,3 км	5,5 км
2.	Л-202 кроз насељено место Ц. Као	2,7 км	2,2 км	0,5 км
3.	Л-203 кроз насељено место Градац	1,8 км	1,8 км	
4.	Л-204 Градац-Бадњевац-М1.11	7,8 км	5,4 км	2,4 км
5.	Л-205 М 1.11 – Никшић-Милатовац	2,45 км	1,85 км	0,6 км
6.	Л-206 М 1.11-Жировница-Прњавор	4,2 км	2,1 км	2,1 км
7.	Л-207 М1.11-Милатовац Цветојевац	3,1 км	1,8 км	1,3 км
8.	Л-208 Жировница-Прњавор	2,7 км	2,7 км	-
9.	Л-209 Баточина-Доброводица-Кијево	5,0 км	1,3 км	3,7 км

10.	Л-210 Доброводица –Кијево	3,2 км	2,3 км	0,9 км
11.	Л-211 Брзан-кућа Антонијевић. А.	4,3 км	3,0 км	1,3 км
12.	Л-212 Брзан-Солило-школа	1,8 км	1,8 км	-
13.	Л-213 Брзан-Гаврановачка мала	2,1 км	2,1 км	-

Извор: Локална самоуправа

Од регионалних путних праваца значајни су регионални пут Р 214, који пролази кроз територију општине Баточина дужином од 5.11 км и то од одвајања од магистралног пута И Б-24, на Рогот раскрсници, па до уласка на територију општине Јагодина. Почев од септембра месеца 2008. године, овај пут је реконструисан, проширен и модернизован.

Када је реч о локалним путним правцима, постоји 13 путева који су фреквентни што се саобраћаја тиче и који као такви могу да се издвоје. Сваки од путева наведених у табели је асфалтиран и реконструисан.

У периоду од 2012. године реконструисани су и асфалтирани следећи локални путеви и улице на територији општине Баточина:

Преглед асфалтирних локалних путних праваца у општини Баточина од 2012. године

Ред. Број	Локални пут / улица	Укупна дужина	Опис радова на уређењу путне инфраструктуре
1.	Ловћенска улица у Баточини	475,43 м	Реконструкција
2.	Железничка улица у Баточини	958,94 м	Реконструкција
3.	Локални пут до гробља у Кијеву	386,74 м	Асфалтирање
4.	Пут код Чеде у Жировници	445,37 м	Реконструкција
5.	Засеок Бусија у Жировници	258,89 м	Реконструкција
6.	Приступна саобраћајница и паркинг простор општинског дворишта Општинске управе општине Баточина	176,96 м	Асфалтирање
7.	Пут до гробља у Баточини	500,49 м	Реконструкција
8.	Војвођанска улица у Баточини	164,36 м	Асфалтирање
9.	Улица Краљевића Марка у Баточини	106,11 м	Асфалтирање
10.	Локални пут у Милатовцу	1018,84 м	Реконструкција
11.	Пут према шљункари у Брзану	258,92 м	Реконструкција
12.	Улица Филипа Вишњића у Баточини	193,84 м	Асфалтирање
13.	Улица Војводе Мишића у Баточини	87,82 м	Асфалтирање
14.	Улица Лава Толстоја у Баточини	122,77 м	Асфалтирање
15.	Пут до железничке станице у Баточини	101,63 м	Асфалтирање
16.	Сервисна саобраћајница од Градца до Горње Баточине	812,71 м	Изградња
17.	Улица Димитрија Туцовића	170,00 м	Реконструкција
18.	Пут до Топлане	30,00 м	Реконструкција
19.	Пут код Лименке	220,00 м	Реконструкција
20.	Пут у Црном Калу	980,00 м	Реконструкција
21.	Сокак Гајић Косаре, Брзан	292,00 м	Реконструкција
22.	Сокак Рибарци, Брзан	330,00 м	Реконструкција
23.	сокак Петровића, Брзан	316,00 м	Реконструкција
24.	сокак Благојевића, Брзан	255,56 м	Реконструкција
25.	сокак Ђорђевића, Брзан	195,00 м	Реконструкција
26.	сокак Бојковића, Брзан	577,30 м	Реконструкција
27.	пут у Никшићу	350,00 м	Реконструкција
28.	пут у Жировници	274,00 м	Реконструкција
29.	пут у Доброводици	217,00 м	Реконструкција
30.	пут у Градцу	696,00 м	Реконструкција
31.	Пут кроз засеок Накићи, Брзан	790,00 м	Асфалтирање

32.	Муњин сокак, Брзан	250.00 м	Асфалтирање
33.	Пут до куће Жике Мрце, Брзан	440.00 м	Асфалтирање
34.	Пут према Јаковљевићима, Брзан	330.00 м	Асфалтирање
35.	Пут код Кузмића, Брзан	410.00 м	Асфалтирање
36.	Пут Бадњевац-Градац	405.00 м	Асфалтирање
37.	Пут у Кијеву (засеок Јовановић)	118.00 м	Асфалтирање
38.	Пут кроз рејон 1 у селу Кијеву	950.00 м	Асфалтирање
39.	Пут у Брзану, засеок Лепојевић	55.00 м	Асфалтирање
40.	Пут у Брзану, засеок Пајићи	330.00 м	Асфалтирање
41.	Пут у Брзану, засеок Ролин	225.00 м	Асфалтирање
42.	Пут у Брзану, засеок Станковић	215.00 м	Асфалтирање
43.	Пут у Брзану, засеок Бојанић	115.00 м	Асфалтирање
44.	Пут у Брзану, засеок Миленовић	140.00 м	Асфалтирање
45.	Пут у Брзану, засеок Чокарић	160.00 м	Асфалтирање
46.	Пут у Брзану, Буздин сокак – круг у селу Брзан	305.00 м	Асфалтирање
47.	Пут у Брзану, Типова пољана	380.00 м	Асфалтирање
48.	Пут у Брзану, Фиргин сокак	180.00 м	Асфалтирање
49.	Пут у Брзану, сокак Милоичић, Шиљеговачка мала	240.00 м	Асфалтирање
50.	Пут у Брзану, сокак Рацићи	180.00 м	Асфалтирање
51.	Пут у Брзану, пут према чесми	55.00 м	Асфалтирање
52.	Пут у Брзану, Солило, Цурикића сокак	115.00 м	Асфалтирање
53.	Пут у Доброводици	650.00 м	Асфалтирање

Извор: Локална самоуправа

Према подацима МУП-а Баточина, некатегорисани путеви, заузимају дужину од 24,2 км путних праваца на територији општине. Улице у Баточини се простиру на 24,52 км дужине. Кад је у питању железнички саобраћај кроз територију општине Баточина пролази главни железнички правац Србије Будимпешта – Београд – Лапово – Ниш – Скопље – Солун, као и Лапово – Баточина - Крагујевац – Краљево.

Водоснабдевање и управљање отпадом

Општина Баточина спада у „суве“ области, што је карактеристика, генерално, Шумадијског округа. Суве области су проблематичне када је реч о водоснабдевању. Баточина се снабдева водом техничког квалитета из крагујевачког система „Морава“. Дистрибутивна мрежа баточинског водовода се одваја од крагујевачког примарног водовода на излазу из шуме Рогот, на територији општине, и њоме је обухваћена само варош Баточина и село Баточина. Од осталих насеља, села Милатовац са Осојаком и Никшић су прикључена такође на крагујевачки водоводни систем, док остала села општине нису обухваћена овом мрежом и снабдевају се из сопствених система, бунара и хидрофора. Општина добија воду од крагујевачког водоводног система, под условима који су неприхватљиви. Вода је, осим законом прописаног хлорисања, непречишћена, техничког квалитета и као таква се не може користити за пиће.

Поред овог проблема, због застарелости и дотрајалости мреже дистрибутивног водовода, велики су губици у самој мрежи. Процењују се на 65%, што је, такође, велики проблем и због чега постоји потреба за реконструкцијом примарне мреже у читавом делу којим пролазе азбестне и цементне цеви. Општина, у складу са својим финансијским могућностима, ради на изградњи сопственог система за водоснабдевање са изворишта „Јасик“ у Брзану, како би били отклоњени постојећи проблеми који постоје у водоснабдевању. До краја 2008. године је изграђен резервоар, бунари Б1 и Б2 од пројектованих четири бунара, црпна станица и цевовод у дужини од 6500 м од пројектованих 12200 м до спајања са баточинском дистрибутивном мрежом. Изграђен је и потисни вод до бустер станице Брзан, дужине 2100м, потисни вод од црпне станице Брзан до резервоара Брзан, дужине 1100м, као и бустер црпна станица Брзан. Дистрибутивна мрежа још увек није изграђена, и по изградњи

исте ће се омогућити водоснабдевање за 1200 домаћинстава. У истом периоду израђује се и пројектна документација фабрике за пречишћавање питке воде која ће бити лоцирана на самом изворишту.

Према подацима ЈКП „7 Јули“, покривеност општине водоводом је 68%, док је број прикључака на водовод 2177, од чега је 2043 из категорије домаћинстава, а 134 из категорије привреда. Укупна реализована дужина примарне мреже је 11845 м. Процена је да је потребно реконструисати примарну мрежу у дужини од 8775 м у делу у коме су постављене азбестне цеви, а до сада је реконструисано 300м азбестних цеви, које су замењене пластичним. Према подацима ЈКП „Водовод и канализација“ Крагујевац, укупна дужина водоводне мреже у насељима Баточина, Никшић, Осојак и Милатовац износи 43.128 м.

Магистрални цевовод Ø315 од изворишта „Јасик“ до резервоара „Плоче“ изграђен је до 2014.године од стационаже км 0,00 до км 10+107,92, а планирано је да се до краја 2015.године изведу радови на изградњи преостала 2км магистралног цевовода, односно стационаже од км 10+107,92 до км 12+262,96. Завршетком ових радова, а потом и изградњом резервоара „Плоче“ са бустер станицом, као и бунара Б3 и Б4 на изворишту „Јасик“, општина Баточина би добила сопствени систем за водоснабдевање.

Третман отпадних вода и канализација

Општина Баточина нема адекватно решење на питање сакупљања, одвођења и пречишћавања отпадних вода. У самој вароши општине постоји канализациона мрежа која покрива око 3/4 насеља. У осталим насељима не постоје системи за сакупљање, одвођење и третман отпадних вода, већ се испуштање истих врши индивидуално, у неадекватно изведене септичке јаме, копане бунаре или оближње водотокове. Такав је случај са реком Лепеницом, која акумулира целокупну фекалну канализацију.

О укупној дужини примарне мреже фекалне канализације нема поузданих података. Ова мрежа обухвата центар вароши Баточина, насеље Нова Лозница, насеље Стара Лозница (Главни колектор и деоница 6), насеље „Крстићки крај“, и део насеља Доња Мала и „Јефтићки крај“. Сва ова насеља део су вароши Баточина, у којој скупа има 974 прикључака на мрежу фекалне канализације, од чега је 864 из категорије домаћинства а 110 из категорије привреда. Канализација није опремљена постројењем за пречишћавање отпадних вода, тако да се отпадне воде уливају директно у водоток реке Лепенице која протиче кроз Баточину и то у само једном уливу. Систем је опремљен са седам црпних станица, распоређене по вароши и по пројектној документацији.

Општина Баточина нема израђен Генерални пројекат система за скупљање и одвођење отпадних вода, али је у плану ширење канализационе мреже и изградња Постојења за пречишћавање отпадних вода које ће бити постављено на постојећем уливу канализације у водоток реке Лепенице.

Управљање отпадом

Депонување комуналног отпада представља, као и у већини општина широм Србије, једини начин одлагања чврстог отпада у општини Баточина. Организовано сакупљање комуналног отпада је поверено фирми „АСА Врбак“ из Лапова. Општина Баточина је иначе један од оснивача овог друштва које је основано на период од 25 година. Поред Баточине, оснивачи овог друштва су општине В. Плана, Деспотовац, Рача, Лапово. Чврсти комунални отпад се депонује на градску депонију у Лапову, пошто је Баточина АСА корисник фирме „АСА Врбак“. Овом предузећу је поверено прикупљање, превоз и одлагање отпада. У плану је изградња регионалне санитарне депоније, која ће бити изграђена по најновијим европским стандардима и опремљена технологијом за сепарацију отпада, рециклажу, сакупљање и одводњавање отпадних вода. АСА, као стратешки партнер, ће самостално обављати послове селекције и пласмана секундарних сировина, суфинансирања, изградње регионалног центра за сакупљање, селекцију и одлагање чврстог комуналног отпада и управљање регионалним центром.

Предузеће АСА бави се сакупљањем комуналног отпада на територији општине Баточина од 15.04.2008. године, при чему се према расположивим подацима годишње депонује између 3100т и 3200т комуналног отпада, односно око 260т месечно. Сакупљање отпада на подручју општине Баточина, организовано је раздвајањем појединих категорија отпада још на извору сакупљања. Постоје посебни контејнери за одлагање пластике и посебни контејнери за одлагање картона. Овде је, такође, битно нагласити, да на територији општине, у насељеном месту Брзан, постоји фабрика за рециклажу пластике, „Брзан пласт“ ДОО, која се веома успешно бави овом делатношћу од 2001. године.

Што се тиче дивљих депонија, 2005. године на подручју општине Баточина је било регистровано 10 дивљих депонија, што у сеоским подручјима, што на територији саме вароши. Активним деловањем комуналних служби и еколошке инспекције, овај број је битно смањен. У свим сеоским насељима, постављени су контејнери за сакупљање чврстог комуналног отпада, што је сеоском становништву омогућило да одлаже отпад, и на тај начин организовано сакупља исти, тако да је одлагање отпада на дивље депоније у великој мери редуковано.

Електрификација, гасификација и грејање

Степен електрификације општине Баточина је 100%. Упркос томе, надлежне службе се константно боре са проблемима дотрајале и некавалитетне дистрибутивне инфраструктуре што у великој мери отежава снабдевање електричном енергијом. Трафостанице 35 kW, којих има три на територији општине Баточина и далеководи 35 kW су примарни високонапонски објекти којима се врши дистрибуција електричне енергије на подручју ове општине. Укупна дужина подземних водова од 10 kW ових трафостаница је 11.300 м а укупна дужина надземних водова од 10 kW је 62.500 м. У овој мрежи далеководи су израђени претежно на бетонским а мањим делом на дрвеним импрегнираним стубовима. На територији општине, има укупно 72 трафостанице од 10 kW различитих типова и опремљености. Дужина подземних водова од 0,4 kW ових трафо станица је 16.000 м, док је дужина надземних водова од 0,4 kW 198.000 м. Када је у питању јавна расвета, дужина ваздушних водова износи 140.000 м а дужина подземних водова 10.000 м. Током 2016.године, извршена је замена 154 живиних сијалица ЛЕД сијалицама и 559 живиних сијалица натријумовим сијалицама у варошици Баточина и већем делу Брзана.

У 2008. години започета је изградња разводног гасовода од Баточине до Цветојевца, који се финансира из средстава НИП-а, а такође и припрема изградње гасно мерне регулационе станице, која ће се такође финансирати из истих извора. У плану је изградња дистрибутивне гасне мреже чиме ће општина својим становницима омогућити коришћење овог енергента.

Општина Баточина је 2014. године закључила Јавни уговор са „Топлинг Грејањем“ из Београда ради обављања комуналне делатности производње и дистрибуције топлотне енергије, на период од мин 35 година од закључења уговора. Јавни партнер – општине Баточина је уступила приватном партнеру топлану, односно централизован топлификацијски систем са извориштем у топлани за снабдевање потрошача топлотном енергијом, која својом дистрибутивном мрежом покрива око 10% територије, са укупно 190 прикључака, од којих је 170 из категорије домаћинства а 20 из категорије привреда, углавном у самом центру. Топлана има два котла, која се активно користе, од укупно 2x1,7 mW инсталираног капацитета, на угаљ. Дистрибутивна инфраструктура је у великој мери дотрајала и у константним хаваријама, за чије санирање је задужен приватни партнер „Топлинг Грејање“, што захтева ремонт и замену целокупне топловодне мреже. Како се општина све више шири и, самим тим, изграђује, намера приватног партнера је усмерена на повећање производног капацитета, и прелазак на био масу и когенерацију.

Општина Баточина је 2013. године закључила тространи уговор о пословно-техничкој сарадњи на гасификацији општине Баточина са Јавним предузећем „Србијасис“ и „Високоградњом инжењеринг“ д.о.о којим је уговорена изградња прикључног гасовода од излазне славине на месту прикључења у зони ГМРС „Баточина“ на разводни гасовод „Баточина-Цветојевац“, у укупној дужини од 1500 м до ИЗ Брзан, изградња ГМРС „Баточина“, као и МРС и ШП „Баточина“, дистрибутивну гасоводну мрежу од ПЕ цеви и црева у дужини од 250.000 м за снабдевање

природним гасом будућих потрошача у насељима: Индустијска зона, Брзан, Доброводица, Кијево, Жировница, Прњавор и Баточина-град (северозападни крак гасовода ДГМ) и 4.832 индивидуалних гасних прикључака за потребе будућих потрошача у општини Баточина са монтажом. У досадашњем периоду изведени су радови на гасификацији месних заједница Брзан, Кијево, Доброводица и Жировница и изграђена је ГМРС.

Просторно планирање

Општина Баточина има израђен Просторни план, који је 2010. године израдио Југословенски институт за урбанизам и становање „Југинус“ Београд, као и План детаљне регулације за индустријску зону „Брзан“, који је 2014. године израдио такође „Југинус“ Београд. Генерални урбанистички план општине Баточина, рађен је за временски период од 2005. године до 2022. године. По ГУП-у, површине које су опредељене за привредне делатности износе 25,65 ха. Од тога је 23,50 ха површине постојећих (реализованих) радних зона. Од укупне површине која је намењена обављању привредних делатности, у власништву државе је 0.11,00 ха, а у приватном власништву је 0.08,00ха.

Дигитализоване геодетске подлоге за општину Баточина постоје. У плану је орто-фото снимање територије целокупне општине. Потребна средства за реализацију планираног снимања процењују се на 1.050.000,00 динара

Преглед подстицајних мера које је одредила општина иностраним инвеститорима

Како би се повећао прилив страних инвестиција, општина Баточина је одредила низ подстицајних мера:

- Инвеститор добија бесплатну локацију за иградњу пословног погона на период од 99 година без накнаде.
- Инвеститор се ослобађа:
 - = плаћања општинских такси,
 - = накнаде за уређење грађевинског земљишта,
 - = накнаде за промену намене земљишта и накнаде за коришћење грађевинског земљишта,
 - = плаћања локалне комуналне таксе за истицање фирме (5 до 10 год.)
- Општина се обавезује да ће пружити сву неопходну логиистику из делокруга својих надлежности.
- У року од 24 сата општина ће издати грађевинску дозволу, као и све потребне сагласности после прикупљања потребних докумената од институција које нису у надлежности општине.
- Сви уговори са потенцијалним инвеститорима реализоваће се по принципу "Греенфиелд" инвестиција.
- 80% радника мора имати пребивалиште на територији општине Баточина.

Укупна површина индустријске зоне је 17 хектара. Поред стратешки веома повољног положаја, кроз индустријску зону пролази водовод као и траса магистралног гасовода са могућношћу прикључка изградњом гасно-мерне регулационе станице. Све саобраћајнице су у добром стању, путеви су високог реда по значају тако да је обезбеђен безбедан и конфоран приступ парцелама. Високонапонска мрежа пролази непосредно поред индустријске зоне, док се нисконапонска мрежа налази на северном улазу у зону.

Телекомуникације

На територији општине Баточина фиксним телефонским саобраћајем управља национална компанија Телеком Србија. Према подацима ЈП Пошта Србије и ад „Телеком Србија“, на територији општине Баточина има 4 поште. Када је у питању мобилна телефонија на територији општине Баточина доступни су сигнали сва три оператера: Теленор, МТС и ВИП. Покривеност мрежом, на територији општине Баточина је потпуна и доступне су све услуге које ови оператери пружају и на нивоу Републике Србије.

Животна средина

Стање животне средине у општини Баточина највише зависи од врсте индустријских постројења и технологија која се примењује за производњу. Најугроженији део општине налази се у насељу Градац где се налази погон за прераду камена. У почетку рада овог погона није било већих последица на животне услове локалног становништва јер се прерада одвијала ручно и у мањем обиму. Повећана потражња за каменним агрегатима условила је увођење механизоване производње. Таква производња довела је до негативних последица по животну средину које су се одразиле на повећање буке услед рада погона, повећање обима минирања, повећању загађености ваздуха прашином услед транспорта локалним путевима. Додатни проблем представљала је чињеница да су технолошке линије биле постављене на узвишењу изнад погона, тако да су ветрови разносили индустријску прашину по околини угрожавајући целокупну територију Градца. Наиме, вршена су мерења у двориштима кућа у околини предузећа "Стражевица", код каменолома у Грацу и у почетку загађеност ваздуха није прелазила граничне вредности. Међутим, дешавало се да те вредности порасту изнад граничних услед неповољних временских прилика, као што су висока температура ваздуха, повишен атмосферски притисак и сл. У том периоду загађеност ваздуха је изражена због повећане концентрације камене прашине што је у више наврата утицало на одлуку о самоиницијативном обустављању производње од стране предузећа "Стражевица" или је то чињено по налогу надлежног општинског инспектора. Почетком деведесетих година, долази до дислоцирања технолошких линија у ниже делове каменолома и изградње алтернативних путних праваца што доводи до смањења негативних последица по животну средину. Највећи емитери штетних материја на територији општине Баточина су предузећа "Стражевица" а.д., "Брзан-пласт", "Алуролл", "Полипак", "Минела", "Граха аутомotive" као и бензинске пумпе.

8. ОБРАЗОВАЊЕ

Предшколско образовање

ПУ „Полетарац“ је васпитно-образовна Установа чија је основна делатност васпитање, образовање, нега и исхрана, превентивно-здравствена и социјална заштита деце од 10 месеци до поласка у школу. Као таква, Установа задовољава основне потребе деце, породице и локалне средине. Састав јединствене радне организације Установе чине: централни објект у Баточини, издвојене групе са полудневним боравком у Брзану, Бадњевцу, Милатовцу, Прњавору, Црном Калу Кијеву, Доброводици и Жировници. ПУ „Полетарац“ испуњава све услове у погледу простора, опреме, хигијенско-техничких услова и кадрова за обављање делатности и пружање услуга у области друштвене бриге о деци предшколског узраста.

Централни објект у Баточини је наменски грађен као комбиновани објект за боравак деце од десет месеци до седам година. ПУ обавља делатност и при основним школама у посебно преуређеним просторијама. Објекти у којима бораве деца задовољавају све услове утврђене Правилником о ближим условима за почетак рада и обављања делатности установе за децу предшколског узраста. Стање опремљености. Предшколска установа „Полетарац“ поседује опрему која испуњава критеријуме за безбедан боравак деце.

Простор за рад јаслених и васпитних група чини:

- простор за боравак деце (радне собе са санитарним чворовима),
- заједнички простор (кухиња, перионица, просторија за васпитно-образовно особље са простором за дидактички материјал, котларница, санитарне просторије за одрасле, холови са центрима интересовања),
- отворени простор ван објекта (игралиште, травнате површине и прилазне стазе).

У централном објекту је укупно седам радних соба и физкултурна сала која је тренутно адаптирана у простор радне собе. Све радне собе су адекватно опремљене дидактичким материјалом, играчкама и материјалом за рад са децом према специфичностима узраста, а у складу са програмским активностима. Опрему отвореног простора чине справе за игру, клупе, летњиковач у облику замка, за активности на отвореном. На појединим деловима отвореног простора засађено је дрвеће и зеленило које одговара здравствено хигијенским захтевима боравак деце.

Организација рада

Основни облици рада са децом су целодневни (јаслене и деца узраста од три до укључивања у програм припреме за школу и припремни предшколски програм) и полудневни (предшколско полудневни боравак у тајању од четири и шест сати). За 2016/17. годину, похађање припремног предшколског програма је обавезно за децу рођену од 1. марта 2010 до 1. марта 2011.

У школској 2016/17 број укупан број уписане деце је 244. У Установи организују се бројне активности различитог карактера:

- самосталне активности по деčјем избору,
- усмерене активности и комбиноване активности у просторијама за боравак или на отвореном простору,
- јутарње телесно вежбање и рекреативне паузе, време за задовољавање хигијенских и физиолошких потреба, оброци и спавање

Обухват деце припремног предшколског узраста

Ред.б.	Објекти	Укупно
1.	Централни објект	57
2.	Брзан	3
3.	Жировница	8
5.	Милатовац, Прњавор	5
6.	Бадњевац	8
7.	Кијево, Доброводица	7
8	Црни Као	1
Укупно		89

Извор: Локална самоуправа

Установа посебно обраћа пажњу на сарадњу са родитељима пре свега на јачање родитељске компетенције и укључивање родитеља у васпитно образовни рад. Стручно усавршавање у Установи подразумева различите облике реализације, како на индивидуалном плану тако и кроз организоване облике на нивоу Установе.

Обухват деце узраста од 10 месеци до 5 и по година

Ред.б.	Васпитна група	Број деце
1.	Мешовита јаслена група	20
2.	Млађа васпитна група	18
3.	Средња васпитна група	31
4.	Старија васпитна група	22
5.	Брзан	9
6.	Бадњевац	10
7.	Кијево и Доброводица	10
8.	Жировница	17
9.	Милатовац и Прњавор	13
10	Црни Као	5
Укупно		155

Извор: Локална самоуправа

Проблеми предшколског васпитања и образовања:

- смањен број деце у сеоским срединама,
- дотрајалост постојаће грејне мреже,
- недостатак радних соба у централном објекту (две радне собе) ,
- дотрајалост постојећег намештаја и куповина новог

У сарадњи са оснивачем, општином Баточина, у наредном периоду ПУ „Полетарац„ планира да наведене проблеме превазилази и обезбеди што квалитетније услове за боравак деце у вртићу.

Основно образовање

Матична осморазредна школа „Свети Сава“ у Баточини настала је 1.01.1992. године спајањем три основне школе (Баточина, Брзан и Бадњевац). Данас она функционише као матична школа у Баточини са девет издвојених одељења. Издвојена осморазредна одељења су у Брзану и Бадњевцу а седам издвојених четвороразредних школа су у: Црном Калу, Доброводици, Кијеву, Жировници, Милатовцу, Прњавору и Солилу.

Данашња зграда основне школе у Баточини подигнута је 1973. године. Она има приземље и два спрата. У матичној осморазредној школи „Свети Сава“ у Баточини са издвојеним одељењима у Доброводици, Кијеву, Црном Калу Бадњевцу, Милатовцу, Прњавору, Брзану и Солилу има у затвореном школском простору следеће просторије класичне опремљености и то: Тридесет стандардних учионица , девет вишенаменских учионица, три специјализоване учионице за информатику, затим по један кабинет за хемију, физику, биологију, ликовну културу и музичку културу, четири радионице за ТО, две просторије за слободне активности, три библиотеку, једну физкултурну салу, десет кухиња са трпезаријом и десет наставничких канцеларија.

Опремљеност учioniчког простора материјално – техничким условима за рад школа релативно су добри. Иначе, сви школски објекти су у добром стању и греју се системом централног грејања, сем у издвојеним одељењима у Црном Калу и Солилу, где је грејање пеима на дрва. Школски простор је функционалан. Све школе имају одговарајућа школска дворишта, укупне површине око 8 хектара. У њима су отворени асфалтни спортски терени у Баточини, Бадњевцу, Брзану, Кијеву, Доброводици, Црном Калу, Прњавору од којих су осветљени у Баточини (за кошарку и мали фудбал), Бадњевцу и Црном Калу. Травнате терене у оквиру школских дворишта имају школе у Баточини, Бадњевцу и Брзану, где је травнати терен у Баточини окружен атлетском стазом. У школском дворишту матичне школе налази се тениски терен, који је у врло лошем стању и вишенаменски терен са вештачком травом.

Од школске 2011/12. године, ОШ „Свети Сава“ је у огледном пројекту ФООО „Друга шанса“, који се односи на основношколско образовање одраслих, уз финансијску подршку Европске уније и Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Од школске 2013/14. године, пројекат је завршен али као школа која је две године учествовала у пројекту настављају се са реализацијом активности образовања одраслих, јер се школа верификовала за делатност образовања одраслих. Тако да од поменуте школске године поред основног образовања деце школа има и делатност основног образовања одраслих (ШООО).

Преглед основних школа

Назив школе	Локација	Број наставника	Број ученика	Број ученика по разредима							
				I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
ОШ „Свети Сава“	Баточина	39	568	42	64	65	67	77	82	83	88
ОШ „Свети Сава“	Бадњевац	9	115	4	5	9	7	19	26	20	25
ОШ „Свети Сава“	Брзан	10	78	6	6	12	10	9	11	16	8
ОШ „Свети Сава“	Брзан-Солило	1	3	1	-	1	1	-	-	-	-
ОШ „Свети Сава“	Доброводица	1	7	2	3	2	-	-	-	-	-
ОШ „Свети Сава“	Црни Као	1	10	3	-	3	4	-	-	-	-
ОШ „Свети Сава“	Кијево	1	13	5	3	1	4	-	-	-	-
ОШ „Свети Сава“	Жировница	3	36	9	9	5	13	-	-	-	-
ОШ „Свети Сава“	Милатовац	2	12	3	3	5	1	-	-	-	-
ОШ „Свети Сава“	Прњавор	1	11	3	2	4	2	-	-	-	-
Укупно		68	853	78	95	107	109	105	119	119	121

Извор: Основна школа „Свети Сава“ Баточина

Приказани табеларни подаци показују да укупан број ученика у основној школи баточинске општине у 2015/16. години износи 853 ученика распоређених у 46 одељења. Највећи број ученика је 8. разреда – 121, а најмање их је у првом разреду 78 ученика. Број комбинованих одељења у подручним школама је 11.

Проблеми основног образовања

У основној школи „Свети Сава“, услови за рад су доста добри и омогућавају успешну организацију васпитно-образовног рада. Учионице у матичној школи су опремљене рачунарима, интернетом и 11 учионица је климатизовано. Сва издвојена одељења школе опремљена су телевизорима и ДВД плејерима, лап – топ рачунарима и пројекторима. Опремљеност школских просторија у целини задовољава, а сва нова улагања у великој мери доприносе побољшању услова за рад као и квалитетнијим међусобним односима свих актера школског живота.

Проблем основног образовања је недостатак финансијских средстава, тако да су улагања у стручно усавршавање наставног кадра минимална. Такође је потребно променити подове у матичној школи и опремити учионице са 28 пројектора, као наставног средства. Ипак примарни проблем је смањење броја ученика на територији Општине, што је негативни тренд у целој Србији.

Средње образовање

Средња школа „Никола Тесла“ у Баточини је правни наследник Образовног центра „Никола Тесла“ који је настао Самоуправним споразумом о удруживању Гимназије „Радоје Домановић“ из Баточине и Школе за квалификоване раднике „Млади радник“ из Лапова. У Баточини је 1974. године основана Гимназија „Радоје Домановић“, а Машинско трговинска школа „Никола Тесла“ егзистира од 8. маја 1995. године. Средња школа „Никола Тесла“ у Баточини под данашњим називом ради од 01. септембра 2005. године.

Школа је добила верификацију за подручје рада гимназије, образовни профил: друштвено-језички смер. Од школске 2014/15 године школа уписује општи тип гимназије уместо друштвено језичког смера. У 2007. години школа је добила верификацију за подручје рада: Машинство и обрада метала, за образовни профил: машински техничар за компјутерско конструисање. Школске 2015/16. год. је окончано школовање ученика у наведеном образовном профилу. Од школске 2012/13. у подручју рада Машинство и обрада метала уведен је нов образовни профил: машински техничар моторних возила. У области Трговина, угоститељство и туризам, постоји образовни профил: туристички техничар, за који је верификација добијена 2014. године. Од школске 2013/14 године сви образовни профили су у четворогодишњем трајању.

У временском периоду развоја школе средњег образовања у баточинској општини, уз трансформације и статусних промена, изграђена је школска зграда корисне површине око 2.500 м², која је у међувремену дограђена (поткровље) и допуњавана новим садржајем, тако да сада располаже са 13 учионица опште намене, 7 кабинета-лабораторија, и то за: физику, хемију, два кабинета за рачунарство и информатику, стране језике, групу економских предмета и техничко цртање, као и са две мултимедијалне учионице, од којих је друга стављена у функцију 2014. године. Такође 2014. год. је опремљена једна учионица под називом „Кутак за креативни тренутак“ уз финансијску помоћ ресурс центра „Сунце“ и неформалне групе ученика наше школе „Млади креативци“.

Поред наведених просторија Средња школа „Никола Тесла“ у Баточини располаже и блок просторијом за практичну наставу (Машинском радионицом, која је 2013. потпуно реновирана и претворена у вишенаменски простор у ком се поред дела простора одржавање практичне наставе машинске групе предмета налази и простор за предавања са већим бројем учесника), блок просторијом за физичко васпитање са пратећим просторијама, као и осталим простором потребним за нормално функционисање исте.

Преглед средњих школа на територији општине Баточина

Назив школе	Локација	Број наставника	Број ученика	Број ученика по смеровима/разредима				
				смер	I	II	III	IV
Средња школа „Никола Тесла“	Баточина	33	11	Гимназија друштв. јез.				11
			56	Гимназија општи тип	23	16	17	

			96	Машинство машински техничар моторних возила	16	29	23	28
			95	Туризам Туристички техничар	23	26	25	21
Укупно		33	258		62	71	65	60

Извор: Средња школа "Никола Тесла"

Проблеми средњег образовања

Средња школа "Никола Тесла" има велики утицај на локалну заједницу, самим тим што је она једина таква установа на територији општине и већ дуги низ година образује кадрове за рад у различитим сферама друштва (привреда, администрација, туризам, трговина...), и врши квалитетну припрему средњошколаца за студирање кроз одељење гимназије.

Са аспекта потреба средњег образовања, чињеница је да школа већ дуги низ година не уписује занатска занимања, јер је интересовање ученика за школовање у трећем степену образовања претходних година нагло опало, те се самим тим јавио проблем затварања таквих одељења услед малог интересовања ученика.

Највећи проблем средње школе генерално је све мањи број деце и велики одлив свршених основаца ка великим градовима, што је нажалост тренд са којим се суочавају све мале и сиромашније општине, те се у овом смислу морају предузети одређени кораци како би се тај одлив зауставио. Један од начина је свакако организовање превоза за ученике са територије општине Баточина, онако како је то организовала и општина Јагодина, након чега је наша школа остала без великог броја ученика који су традиционално долазили из села јагодинске општине која се граниче са нашом општином.

Школа је укључена у инклузивно образовање кроз подршку ученицима за које је извршена процена и закључено да им је иста потребна. Школи је потребна додатна подршка кроз ангажовање персоналних асистената за рад са појединим ученицима укљученим у инклузивно образовање.

У инфраструктурном погледу највећи недостатак је неадекватна физкултурна сала. У току су послови на изради потребне документације у вези са изградњом балон сале за физичко васпитање. У циљу побољшања услова потребно је урадити и реконструкцију кровне конструкције комплетне зграде, као и санацију санитарног чвора школе. У плану је замена постојеће застереле рачунарске опреме из кабинета за рачунарство и информатику новом као и опремање кабинета за остале предмете новим наставним средствима.

На територији општине Баточина не постоји више и високо образовање, као и ни један вид неформалног образовања.

9. КУЛТУРА

На територији општине Баточина постоји 6 институција који своје активности заснивају у области културе:

Преглед институција које се баве културном делатношћу

Назив институције	Врста институције	Опис делатности
КТЦ "Доситеј Обрадовић"	Установа	Културна делатност, туристичка делатност, заштита културних добара, образовна, сценско-музичка, драмска, пропагандна
Народна библиотека „Вук Караџић“	Установа	Промоције књига, предавања, сусрети са културним ствараоцима.

Културно уметничко друштво „Вук Караџић“ у Бадњевцу	Удружење	Културна и сценско-музичка делатност
Аматерско Културно-уметничко друштво „Бранислав Нушић“ из Брзана	Удружење	Културна и сценско-музичка делатност
Удружење за неговање традиционалне културе „Шумадија“	Удружење	Културна и сценско-музичка делатност
Удружење „Златне руке Баточине“	Удружење	Неговање традиционалних и уметничких заната

Извор: Локална самоуправа

Културно-туристички центар „Доситеј Обрадовић“

Културна делатност на територији општине Баточина се одвија углавном учешћем Културно-туристичког центра „Доситеј Обрадовић“ и Народне библиотеке „Вук Караџић“. Такође, културном делатношћу се баве и културно уметничка друштва у свим насељима општине у којима постоје домови културе. Они поседују сале за организовање јавних манифестација и културних приредби.

Дом културе, под називом „Душан Петровић – Шане“, у Баточини, основан је 22.12.1976. године у оквиру Месне заједнице Баточина. Касније, 1990. године, он се издваја из Месне заједнице Баточина и постаје независна институција, а 1992. године мења назив у Културни центар „Доситеј Обрадовић“. Исте године осамостаљује се и Народна библиотека „Вук Караџић“. Битно је истаћи да Културни центар „Доситеј Обрадовић“, 1997. године, проширује своју делатност на поље радиодифузије. Наиме, оснива се радио станица „Лепеница“, која 2001. године мења назив у Радио „Баточина“. У домен деловања центра потпада и телевизија „Стражевица“, која, 2000. године, започиње са емитовањем експерименталног програма, а радио и тв сигнал емитује све до 2008. године када престаје са радом.

Током 2010. године Културни центар проширује делатност и на област туризма и мења назив у Културно-туристички центар „Доситеј Обрадовић“. Центар се бави следећим активностима: заштитом културних добара, културним развојем заједнице, стварањем услова за подстицање самосталног културног и уметничког стваралаштва, подстицањем деце и младе у култури, кинематографијом и аудио-визуелним стваралаштвом, припремом програма развоја туризма, односно обезбеђивањем учешћа пропагандно-информативних средстава, обезбеђивањем издавачких и аудиовизуелних материјала ради организованог наступа и промоција на туристичким манифестацијама и сајмовима, посредовањем у организацији културно – уметничких представа како професионалних, тако и аматерских група и појединаца из земље и иностранства...

Народна библиотека „Вук Караџић“

Народна библиотека је основана 1955. године. Самостална установа постаје десет година касније (1965.) када и добија данашњи назив Народна библиотека „Вук Караџић“, Баточина. Прве књиге добија на поклон од Савета просвете и културе Народне Републике Србије. Данас, централна библиотека у Баточини поседује 22745 књига и у свом саставу има просторије површине 120 м² са одвојене три целине: одељење за издавање књига са каталозима – ауторским, стручним и предметним, читаонички простор са десет места за читање и простором за завичајну збирку.

Народна библиотека „Вук Караџић“ Баточина има своја два огранка, који су лоцирани у Бадњевцу и Брзану. Огранак у Бадњевцу поседује једну просторију површине 40 м², и фонд од 8529 књига. Библиотека у Брзану, са друге стране, налази се у просторији од 15 м² и има фонд од 5056 књига. У свом опусу, Народна библиотека „Вук Караџић“, садржи и легат Др Милана Цветановића у коме се налази 169 књига из медицинских наука, а најстарија књига међу њима је штампана 1814. године на немачком језику у Салзбургу. Поред ње, постоје и књиге штампане 1832., 1834. и 1838. године, углавном у Бечу. Библиотека је и организатор сусрета са књижевним ствараоцима, промоција књига, предавања.

Културно – уметничка друштва и удружења

Културно уметничко друштво „Вук Караџић“ у Бадњевцу и Културно-уметничко друштво „Бранислав Нушић“ из Брзана присутни су на готово свим општинским и међуопштинским манифестацијама. Однедавно у Баточини је формирано и Удружење за неговоње традиционалне културе „Шумадија“ у оквиру кога функционишу пионирски, школски и рекреативни фолклорни ансамбли.

Удружење „Златне руке Баточине“ је удружење са територије општине које негује традиционалну израду ручних радова. Удружење је основано са циљем очувања српске традиције чији саставни део, свакако, чини израда ручних радова, одевних и употребних предмета, као и припремање традиционалних јела, очување обичаја, уређење животног и радног простора, што све припада домену деловања удружења.

Чланице Удружења су жене различитог животног доба, образовања и социјалног статуса. Регистровано је 6. јануара 2006. године, а већ 1. априла, исте године, на манифестацији „Златне нити“, која се одржава у Врњачкој Бањи, осваја прву награду за штрикане радове. За своје истакнуте резултате, а поводом дана општине Баточина 21. септембра 2006. године, Удружење је награђено Повељом Скупштине Општине, због доприноса развоју општине и укупног напретка.

Проблеми у култури општине

Главни проблеми у Културно-туристичком центру „Доситеј Обрадовић“ су финансијске природе. Највеће проблеме представљају: реконструкција дела крова на згради КТЦ-а који прокишњава, као и неки објекти домова културе у селима који су у запуштеном стању. Значајна је набавка сценске расвете и разгласне опреме у Културно-туристичком центру „Доситеј Обрадовић“.

Народна библиотека „Вук Караџић“ има потребу за хитном каталогизацијом у мрежу ЦОБИСС, да би на тај начин била повезана са централним системом у Београду и свим библиотекама у Србији, а у исто време да понуди интернет приступ и свим нашим корисницима.

10. ТУРИЗАМ

Општина Баточина налази се на веома важним магистралним пругама: Београд – Ниш – Скопље и Лапово – Крагујевац – Краљево, као и путевима: Коридор 10 и Магистрални пут Баточина – Крагујевац – Чачак. Саобраћајна повезаност и доступност општине је битан предуслов за масовни развој излетничког и транзитног туризма на било ком њеном простору. У Баточини и њеној непосредној околини постоје повољне потенцијалне могућности за боравишно-рекреативни и транзитни туризам. Као претпоставка за развој туризма на њеном подручју подједнако су значајни природни и антропогени мотиви.

Природни туристички потенцијал, на релативно малом простору баточинске општине, представљен је разноврсним природним реткостима и лепотама, које имају велики значај за развој туризма. Благо нагнути делови и заравни општинске територије са својим природним лепотама, специфичним географским положајем, повољним поднебљем, богатим листопадним и четинарским шумама и травнатим деловима, бистрим речицама и изворима, разноврсним дивљачима (нарочито у шуми „Рогот“), културно-историјским знаменитостима, пружају изванредне могућности за одмор и рекреацију и различите видове туризма, поготово ловног.

Антропогени туристички мотиви заснивају се на знаменитостима саме општине Баточина и читаве њене територије, која је имала бурну историју, као и на објектима сакралне архитектуре (манастири, цркве), споменицима културе, старим грађевинама и др. Од значајних антропогених туристичких мотива баточинске

општине посебно треба истаћи пећину у подножју Јерининог брда у селу Градац, средњовековне објекте сакралне архитектуре и културно историјске знаменитости.

Преглед видова туризма на територији општине Баточине

Ловно – рекреативни туризам

Ловачко удружење „Рогот“ у Баточини, које је основано 1936. године, знатно доприноси у развоју туризма на територији баточинске општине. Оно газдује ловиштем на територији баточинске општине које се простире на 13.500 ха. Већи део ловишта је под шумарцима, а једна трећина ловишта у равници поред Велике Мораве и Лепенице. У том пределу су вештачка језера-шљункаре и моравишта са великим бројем барских птица. У равничарском делу налази се познати резерват „Рогот“ на површини од 365 ха. Шумски комплекс Рогот познато је излетиште и ловиште на пернату и високу дивљач. У ловишта и резервате се сваке године у пролеће пушта преко 2.000 фазанских пилића, а у току зиме друштво се бави са прехранивањем дивљачи. Ловачко удружење „Рогот“ у Баточини поседује Ловачки дом, који је саграђен 1989. године у оази зеленила и мира, на територији Баточине, у ободном и шумовитом делу резервата. Дом је саграђен на плацу површине око 12 ари и располаже са око 120 м² корисног простора. Он има ресторан за смештај 60 особа, две комфорне собе са по два лежаја за преноћиште и покривен трем испред зграде. Богато ловиште ловачког удружења „Рогот“ из Баточине, познато је и иностраним ловцима. У летњем периоду они лове грлице, голубове и препелице. На овом терену се организују међународне утакмице паса, а ловиште посећују и гости из иностранства. Овде се најчешће лове фазани, јаребице, зечеви, а има и крупне, сrneће дивљачи. Имајући у виду постојање традиције лова, разноврсност пејзажа, контрасти планинских пространа и речних долина, као и близину већих градова у којима има доста ловаца, потребно је више пажње посветити ловном туризму на подручју баточинске општине.

Сеоски туризам

На територији општине Баточина постоје услови за развој сеоског туризма готово у сваком сеоском насељу. За атрактивност туристичке понуде овог типа, од значаја су природне лепоте и реткости, пејзаж, разноврсност домаћих специјалитета (проја, погача, млечни производи, пилетина, јагњеће и прасеће печење, гибаница, шљивовица, препеченица и др.), посебно гостопримство и изнад свега могућност за разне садржаје боравка. Садржаји могу обухватати рекреативно учешће у пољским радовима, спремање зимнице, одмори разне врсте, лов и риболов и др. У многим селима су подигнуте викендице, а има и празних породичних кућа, које повремено користи, углавном, родбина у току лета за одмор или летовање, што значи да је овај вид одмора и рекреације недовољно искоришћен, односно налази се у почетној фази.

Туристичке локације

Табела 38. Значајни туристички локалитети

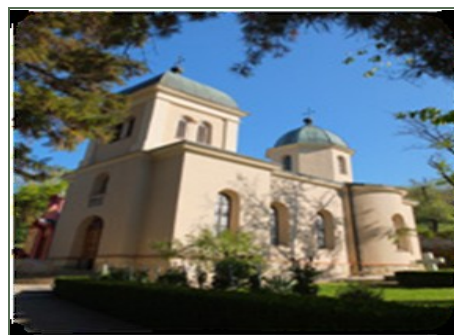
Локација	Стање инфраструктуре	Намена	Искоришћеност
Јеринина пећина, Градац	Неразвијено	Туристичка	Није искоришћено
Манастир Грнчарица, Прњавор	Задовољавајуће	Туристичка	Задовољавајуће
Шума „Рогот“	Недовољно развијено	Ловни туризам	Недовољно
Црква брвнара, Брзан	Задовољавајуће	Туристичка	Задовољавајуће
Манастир Светог спаса, Доброводица	Задовољавајуће	Туристичка	Задовољавајуће
Братковска воденица, Бадњевац	Задовољавајуће	Туристичка	Недовољно
Брзанско моравиште	Неразвијено	Туристичка	Недовољно

Извор: Локална самоуправа

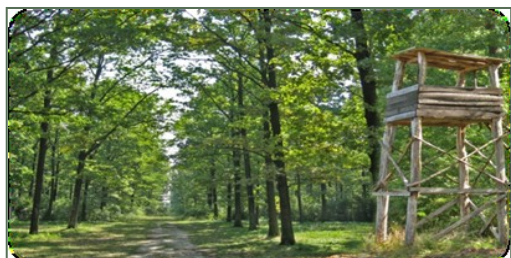
Градац је мало место сеоског карактера у општини Баточина, у Шумадијском округу. Археолошким ископавањима 1951/52. и 1967. године на Јеринином Брду у Грацу, пронађено је станиште најстаријег – палеолитског човека. Том приликом пронађене су кости већ изумрлих животиња (мамута), делови људског фосила са морфолошким одликама палеолитског човека, са алаткама од неглачаног камена. Овај локалитет, који се простире на Јеринином брду и у његовом подножју, блистав је пример континуираног живота на једном месту од палеолита, преко неолита, бронзаног доба, римских освајања и византијских утицаја, до српског средњег века и данашњег доба. Пећина у Грацу, као богато налазиште које сведочи о култури прачовека као и његова природна реткост, представља објекат изузетног научног, али и туристичког значаја. Праисторијска пећина и средњевековни град – утврђење у Грацу проглашено је културним добром од великог значаја.

На „Донићком брду”, које се налази источно од Јерининог Брда, а које је делом ископано због просецања новог пута и отварања каменолома, откривена је *некропола* са бројним гробовима који датирају из римског времена, па све до постојања утврђеног Граца, до краја XVII века. То потврђују, у гробовима нађени, разни предмети и новац, од староримског па све до аустријског времена.

Манастир Грнчарица се налази у Прњавору. Овај средњовековни манастир је, према предању, подигао краљ Драгутин Немањић крајем ХИИИ и почетком ХИВ века. Посвећен је Светом Николи. После рушења у најезди Турака манастир је подигнут на месту где се и данас налази. По народном предању, три брата Грка који нису имали порода, у жељи да овековече своја имена, добили су дозволу од Фуид-паше да обнове овај запуштени манастир. Они су обновили манастир јер су били по занимању грнчари, па је народ у знак захвалности, манастиру дао име Грнчарица. Манастир Грнчарица је после Другог светског рата потпуно обновљен. Од 1946. године храм постаје женски манастир.

У селу Брзану је, уз помоћ кнеза Милоша Обреновића 1822. године, подигнута **Црква брвнара**, покривена шиндром, која је као црквени храм служила све до 1928. године, када је сазидана нова, садашња, камена црква Светог пророка Илије. Стара црква брвнара је као историјски споменик културе под заштитом државе. Њу је градио мајстор Јован Јања, који је насликао иконостас у цркви брвнари са великом позлатом. Данас је црква брвнара у Брзану у очуваном стању захваљујући материјалним средствима Црквене општине Брзан, и помоћи Завода за заштиту споменика културе из Крагујевца. Код цркве је и споменик палим борцима из Брзана у ратовима од 1912-1918. године.

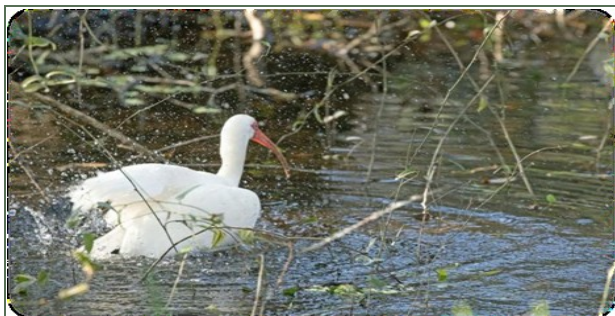
Рогот - Непосредно уз Баточину, на површини од 365 ха, простире се ловиште Рогот које обилује богатом дивљачи: срндаћем капиталцем, фазанима, зечевима и јаребицама. Поред река Велике Мораве и Лепенице и неколико вештачких језераца, гнезди се и већи број барских птица. Све то, уз добре саобраћајнице у близини, ствара повољне услове за ловни туризам домаћим и страним туристима.

На четвртном километру од баточинске варошице, недалеко од скретања према Кијеву налази се још једна светиња коју никако не треба заобићи, **Манастир Светог спаса**. Градња овог релативно младог манастира у Доброводици, који је посвећен Вазнесењу Господњем, започела је 1996. године, док је освећење обављено шест година касније. Осим олтара, унутрашњост цркве није фрескописана.

На Лепеничком потоку у XIX веку радило је чак 19 воденица, од којих је зубу времена одолела само **Братковска воденица** у Бадњевацу. Датира из доба прве сеобе Срба из 1690. године, али, иако су њени први власници непознати, данас је укус пројиног брашна насталог испод камена Братковске воденице, надалеко познат. Велика Морава протиче паралелно са ауто-путем и пругом. На њеним обалама се током целе године могу видети риболовци. Река је и поред загађења и промењених еколошких услова у последњим деценијама, богата свим врстама слатководне рибе, од сома и шарана, па до кечиге и неких врста које у Мораву допливавају из Дунава.

Баточина се може похвалити и првом фазанеријом у Србији коју је лично отворио кнез Милош Обреновић. Фазанерија је пре неколико година обновљена и уређена, тако да је сада 80 ари ограђено и заштићено. Општина Баточина обилује природним и антропогеним потенцијалом, али он није у тој мери искоришћен у којој за то постоје реални услови. Имајући у виду да је туризам значајна привредна грана која као друштвени феномен чини саставни део савременог живота, потребно је предузети енергичније мере и ангажовање свих природних и друштвених организација да би се постојећи потенцијал што боље валоризовао и тиме омогућио бржи развој туризма у овом делу Шумадијског округа. Специјални резерват природе Брзанско Моравиште је резерват природе које захвата површину од 14,75 хектара и планирано је да буде издвојен као добро од изузетног значаја. У резервату се налази мочварно-влажно станиште и значајан број биљних и животињских врста. На овом локалитету се налази и стабло беле тополе, највећег забележеног пречника у Србији.

Резерват се налази у долини реке Велике Мораве и представља једно од последњих очуваних мочварних станишта на њеном простору где борави око 59 строго заштићених врста птица, од којих се 29 гнезди на самом локалитету. Осим њих важан део чине и бројне јединке водоземаца и гмизаваца које се размножавају у самом резервату. Предвиђен је првостепени вид заштите око резервата у облику потковице на локалитету Радошинско поље. У њему је забрањена свака антропогена делатност која негативно утиче на екосистем.

Туристичке манифестације

Преглед туристичких манифестација

Назив манифестације	Локација	Време одржавања	Трајање
Сабор народног стваралаштва „Свети пророк Илија“	Брзан	2. августа	Од 1990.
Сабор народног стваралаштва „Петровдан“	Бадњевац	12. јул	Од 2005.
„Обредни хлебови“	Баточина	прва субота октобра	Од 2006.
Вашар „Свети Прокопије“	Баточина	21. јул	Преко 50 година традиције

Изложбе одгајивача ситних животиња

Баточина

последњи викенд октобра

Од 1985.

Извор: Локална самоуправа

Сабор народног стваралаштва „Свети пророк Илија“ у Брзану - Манифестација „Свети пророк Илија“, има дугу традицију. Одржава се од 1. до 3. августа сваке године почев од 1990. године. Брзан је био и остао веран чувар традиције културно историјске баштине нашег народа, а манифестација окупља културно-уметничка друштва и фолклорне ансамбле из читаве Србије, који негују изворно народно стваралаштво. Пратећи садржаји су ликовне колоније, песнички сусрети, изложбе ручних радова, такмичења у кувању рибље чорбе, гулаша, гађању глинених голубова, вишебоју... Такође се организује традиционална смотра фолклора у којој сваке године учествује неколико стотина сабораша.

Петровдански сабор у Бадњевцу – Организује се 12. јула, а први пут је одржан 2005. године, и од тада се одржава редовно сваке године. Традиционални сабор у Бадњевцу наилази на велики одзив, како учесника, тако и гледалаца. Манифестацији присуствује око 350 учесника из Србије, а програм обилује играма, песмама, анегдотама као и лепим дружењем.

Традиционални вашар у Баточини „Свети Прокопије“ - Сваке године 21. јула, на верски празник Свети Прокопије, одржава се традиционални вашар који окупља велики број посетилаца, како мештана ове варошице, тако и посетиоце из других градова.

Обредни хлебови – Одржава се средином октобра, сваке године почев од 2006. године. Организатори су Културни центар и Удружење ручне радиности из различитих крајева Србије. Поред хлебова, који кроз историју прате обичаје Срба (повојница, саборник, младина погача, славски, божићни, ускршњи колач...), излажу се и ручни радови и стара српска јела. Манифестација је све масовнија. Циљ манифестације је очување традиције у изради обредних хлебова, старих јела и ручних радова. Број учесника на манифестацији је од 80 до 100. Уз пригодан културно-уметнички програм одржава се на Карађорђевој тргу у Баточини и Галерији Културно-туристичког центра „Доситеј Обрадовић“.

Изложбе одгајивача ситних животиња - Удружење је формирано 1984. године до сада је организовало 11 велики број изложби ситних животиња, на којима су учествовали излагачи из свих крајева Србије. Изложба траје неколико дана и на изложби учествује око 60 излагача. Осим ревијалног дела, изложба има карактер такмичарског дела. Изложба се одржава традиционално задњег викенда октобра, а највећи број посетилаца чине деца, како из школа у Лапову, тако и школа из Бадњевца, Брзана, Доброводице.

11. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Уредбом о плану мрежа здравствених установа Србије, односно распоредом и бројем здравствених установа, који је саставни део уредбе, утврђено је 1997. године, да Дом здравља Баточина треба да буде самостална здравствена организација за пружање здравствених услуга становништву општине Баточина, тако да, од 21. априла 1998. године, Дом здравља послује као самостална здравствена установа.

Преглед здравствених установа (Извор: Дом здравља/Локална самоуправа)

Здравствени центар	Домови здравља	Здравствене станице	Амбуланте (место)	Кадровска структура					
				специјалисти	лекари	на специјализацији	здравствени радници са ВСС	здравствени радници са ССС	немедицинско особље
Дом здравља Баточина	1	/	Баточина	8	4	3	7	28	15
			Бадњевац	-	1	1	-	1	-
			Брзан	-	1	-	-	1	-
Укупно кадрова				8	6	4	7	30	15

Зграда Дома здравља у Баточини има укупну површину корисног простора око 1.018 м², и то у приземљу око 551 м², а на спрату 467 м². Зидана је 1986/1987. године, а усељена 12. новембра 1987. године. У делу зграде Дома здравља налази се апотека која је усељена у исто време и поседује површину од 102 м².

Зграда Диспанзера за жене и децу, површине око 309 м² корисног простора, сазидана је 1976. године и усељена 31. децембра исте године. У 2002. години обављена је надградња на Диспанзеру за жене и децу, површине око 390 м². Такође је 1965. године сазидана зграда гараже са вешерницом, а зграда котларнице подигнута је 1987. године. Ове две зграде су сједињене и реновиране 2004. године у објект површине 104 м², и потом усељене.

У Бадњевацу је подигнута и усељена зграда амбуланте 1964. године, површине 87,80 м², а зграда амбуланте у Брзану је сазидана и усељена 1970. године, површине 87,80 м².

Број лекара, зубних лекара и фармацеута у здравственој служби, 2016. године

Лекари				Стоматолози	Фармацеути	Број становника на једног лекара
Укупно	Опште медицине	На специјализацији	Специјалисти			
18	6	4	8	2	-	748

Извор: Институт за јавно здравље Србије

Дом здравља у Баточини ради по Статуту одобреном од стране Министарства здравља Републике Србије пружајући превентивне дијагностичке и терапеутске здравствене услуге из следећих области здравствене заштите:

- Здравствено васпитање
- Општа медицина
- Здравствена заштита деце и жена
- Поливалентне патронаже
- Стоматолошке здравствене заштите
- Интерне медицине
- Лабораторијске дијагностике
- Рентген дијагностике
- Кућног лечења и здравствене неге
- Хитне медицинске помоћи
- Пнеумофизиолошке заштите

Број корисника здравствене заштите

Област здравствене заштите	Број корисника
Здравствена заштита деце	2003
Здравствена заштита одраслог становништва	9316
Здравствена заштита жена (15 и више година)	4931
Укупно	12220

Извор: Дом здравља Баточина

У Дому здравља у Баточини се у циљу ефикаснијег и рационалнијег обављања делатности контроле стручног рада организују следеће организационе јединице:

- Служба здравствене заштите одраслог становништва и стоматолошке здравствене заштите у оквиру које су формиран Одсек здравствене заштите одраслог становништва и Одсек стоматолошке здравствене заштите
- Служба здравствене заштите жена, деце и поливалентне патронаже, у оквиру које су формиран Одсек здравствене заштите жена и Одсек здравствене заштите деце
- Служба специјалистичко-консултативних делатности и медицинске и лабораторијске дијагностике, у оквиру које су формиран Одсек лабораторијске дијагностике и интерне медицине, Одсек физикалне медицине и рехабилитације и Одсек пнеумофтизиолошке здравствене заштите и рентген дијагностике
- Служба за економско-финансијске, правне, опште и техничке послове

Техничка опремљеност

Здравствена установа	Здравствена опрема
Дом здравља Баточина	Биохемијски анализатор
	Опрема за ординацију физикалне медицине (2007. год.)
	Рентген апарат (1980 год.)
	Коагулометар (2008. год.)
	ЕКГ - апарат
	Ултразвучни апарат (2008.)
	Дефибрилатор
	Реаномобил

Извор: Дом здравља/Локална самоуправа

Основни проблеми Дома здравља у Баточини се огледају пре свега у недовољној опремљености савременим медицинским апаратима, иако је у протеклом периоду урађено доста на том пољу. Тренутно су најнеопходнији:

- Ултразвучни апарат - колор доплер,
- Санитетско возило за потребе услуга патронажне и услуга кућног лечења
- Опрема за лабораториску дијагностику
- Дефибрилатор
- Рентген са ТВ ланцем,
- Стоматолошка столица и компресор за стоматолошку службу,
- Иако је 2009. године набављено ново санитетско возило са целокупном опремом за реанимацију (реаномобил), због близине великих саобраћајница (Коридор 10, регионални путеви) који пролазе кроз општину Баточину, а на којима долази до саобраћајних незгода, поред становника општине Баточина, у Дом здравља долазе и лица са територија других општина, па због тога постоји потреба за још једним оваквим возилом.
- Како број оболелих од канцера константно расте, као и других хроничних обољења (дијабетес, коронарне болести), јавља се потреба за формирањем палијативног тима у саставу лекар, медицински техничар и возач санитетског возила.

12. СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Центар за социјални рад „Шумадија“ Баточина је основан 1986. године, а одлукама скупштина општина Баточина, Рача и Лапово од 1992. године трансформисан је у Међуопштински центар за социјални рад за општине Баточина, Рача и Лапово „Шумадија“ Баточина, чиме су све три општине образовале јединствено социјално подручје. Поред седиште Центра које се налази у Баточини, организован је рад и у одељењима у Рачи и Лапову.

На извршавању поверених послова од стране Републике ангажовано је 13 радника, од којих је 9 стручних (социјални радници, психолог, педагог и правници) и сви су финансирани од стране Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, а исти обављају и послове поверене од стране општина као оснивача.

Основни задаци и активности који се реализују у оквиру Центра за социјални рад су:

- Породично правна заштита,
- Послови социјалне заштите и социјалног рада,
- Поступања у пословима заштите од насиља у породици.

У својству органа старатељства Центар обавља и спроводи:

- Поступак мирења; даје мишљења и предлоге Суду о повери малолетне деце,
- Одређује начин одржавања личних односа деце са другим родитељем у случају одвојеног живота,
- Ставља децу, без родитељског старања, под старатељство,
- Врши надзор над вршењем родитељског права,
- Спроводи заштиту деце без родитељског старања,
- Усвојење,
- Даје мишљење Суду о склапању малолетничких бракова,
- Даје мишљење Суду за малолетне преступнике поводом изрицања васпитних мера и васпитних налога,
- Поступа по пријавама за насиље у породици,
- Спроводи поступке смештаја малолетне деце без родитељског старање у хранитељске породице и одговарајуће установе социјалне заштите.

Проблеми са којима се Центар за социјални рад сусреће у свом пословању су:

- Недостатак буџетских средстава (социјално угрожена лица обраћају се Центру за признање права на једнократну новчану помоћ, која су углавном основана и из тог разлога доносе се позитивна решења. Проблем је у томе што се због недостатка буџетских средстава све помоћи не могу одмах реализовати, тако да су поједини корисници принуђени да на неопходан новац чекају по неколико месеци.
- Центар нема готовинску благајну из које би могао одмах да се исплати новац у ситуацијама када је интервентно поступање неопходно.
- Велики проблем представља интервентни смештај пролазника или лица која самовољно напусте установу у којој су смештени, јер Центар не поседује прихватну станицу у којој би се таква лица адекватно третирали до њиховог повратка у исту.
- Оснаживање младих особа у процесу осамостаљивања по окончаном смештају.

Заштита корисника и остваривање права у социјалној заштити

Непосредна заштита корисника обавља се уз примену начела и метода комплексног социјалног рада. То значи да су, у зависности од врсте проблематике у пружању заштите корисницима укључени сви стручни радници Центра, а то су: социјални радник, дипломирани социјални радник, психолог, педагог и дипломирани правници.

У 2015. години Центар је пружао социјалну заштиту свим лицима која су се налазила у стању ризика односно социјалне потребе, по службеној дужности и по захтевима грађана. Ова примарна делатност Центра уствари је и законска и друштвена обавеза у пружању одговарајућих облика, мера и услуга социјалне заштите и у наредном периоду, што ће максимално захтевати ангажовање расположиве кадровске структуре у Центру која може одговорити нејсложеним задацима.

Центар за социјални рад „Шумадија“ Баточина је у 2015. години непосредно и благовремено пружао социјалну заштиту за 823 лица, што је релативно висок број у односу на укупан број становника који су из различитих разлога били у стању социјалне потребе. Број корисника услуга Центра социјалне заштите у 2015. години је био на нешто вишем нивоу у односу на претходне године што се може видети по подацима из следеће табеле:

Корисници услуга центара социјалне заштите

Година	Малолетна лица							Пунолетна лица						
	Укупно	Угрожени породичном ситуацијом	Са поремећајима у понашању	Ментално заостали	Ометени у физичком развоју	Са комбинаним сметњама	Остали корисници	Укупно	Лица са поремећајима у понашању	Физички и психички ометена лица	Материјално необезбеђена лица	Незбринута лица	Остарела лица	Остали корисници
2015	230	123	36	11	1	3	56	593	31	81	270	0	90	121

Извор: Центар за социјални рад „Шумадија“

У 2015. години укупно је 230 малолетних и 593 пунолетних лица користило услуге Центра за социјални рад, што укупно представља 823 лица. Укупан број корисника у 2015. години можемо поделити на четири категорије лица, деца, млади, одрасли и остарели.

Укупан број корисника према категоријама у 2015.години

Категорија корисника	Деца	Млади	Одрасли	Остарели
Године старости	0-17	18-25	26-64	≥ 65
Укупно	230	181	256	156

Извор: Центар за социјални рад „Шумадија“

На активној евиденцији Центра за социјални рад укупан број деце као корисника услуга социјалне заштите у 2015. години износио је 178. Од тог броја 4-оро деце било је у ризику од занемаривања или занемарено, 36 детета са проблемима у понашању, 55 деце око којих се родитељи споре за вршење родитељског права, 68 деце социо-материјално угрожене и 15 деце из осталих категорија.

Из наведене популације можемо издвојити 15 деце као особе са инвалидитетом. Од укупног броја деце корисника услуга под старатељством се налази 17 лица. Малолетна деца, њих двоје, без родитељског старања збринута су у оквиру сродничког хранитељства или смештена у другу породицу (њих 15). Поред малолетних лица као корисника социјалне заштите у току 2015. године било је и младих, одраслих и старих. Њихов укупан број износио је 593 лица. У циљу адекватне заштите њихових права и интереса одређени број лица из ових популација стављен је под старатељство и то 4 младих, 27 одрсла и 15 старих лица.

У наведеном периоду због немогућности адекватног кућног збрињавања одређени број лица смештан је у усутанове социјалне заштите тачније њих 23 а у прихватилиште смештено је једно лице. На територији општине Баточина у току 2015. године 90 породице је имало статус социо-материјално угрожених. Из тог разлога пружена им је новчана подршка у виду једнократне новчане помоћи, које је обезбеђивала локална самоуправа и новчане социјалне помоћи које је обезбеђивао буџет Републике Србије.

Број породица које су у току 2015. године оствариле право на новчану социјалну помоћ по броју чланова домаћинства:

- једночлане породице - 19
- двочлане породице - 21
- трочлане породице - 11
- четворочлане породице - 20
- петочлане породице - 16
- шесточлане и вишечлане породице - 3.

Право на увећану новчану социјалну помоћ примало је 29 лица, право на временски ограничену новчану помоћ остварило је 205 лица. Лица са инвалидитетом такође се појављују као корисници услуга социјалне заштите и то од укупно 102 лица, деце је било 31, младих 15, одраслих 21 и старијих 35 лица.

Услуге, мере и облици социјалне заштите у 2015. години које су финансиране из Републичког буџета а сходно Закону о социјалној заштити су следеће:

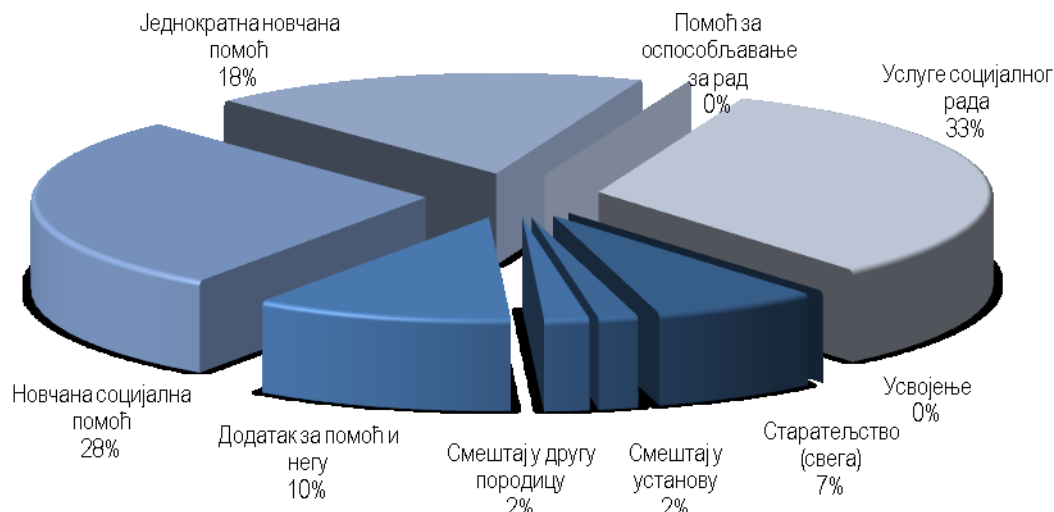
- смештај у установу социјалне заштите или у другу породицу,
- додатак за помоћ и негу од стране другог лица,
- увећани додатак за помоћ и негу,
- новчана социјална помоћ,
- оспособљавање за рад,
- остале услуге социјалног рада.

Центар пружа више врста услуга корисницима, а највише услуга у периоду од последње 3 године пружене су у виду једнократне новчане помоћи и материјалног обезбеђења, што се може видети у наредној табели.

Број корисника услуга социјалне заштите по облицима социјалне заштите

Облик социјалне заштите у 2015.години	Број корисника
Усвојење	0
Старатељство (свега)	63
Смештај у установу	15
Смештај у другу породицу	17
Додатак за помоћ и негу	98
Новчана социјална помоћ	262
Једнократна новчана помоћ	168
Помоћ за оспособљавање за рад	0
Услуге социјалног рада	305

Извор: Центар за социјални рад „Шумадија“

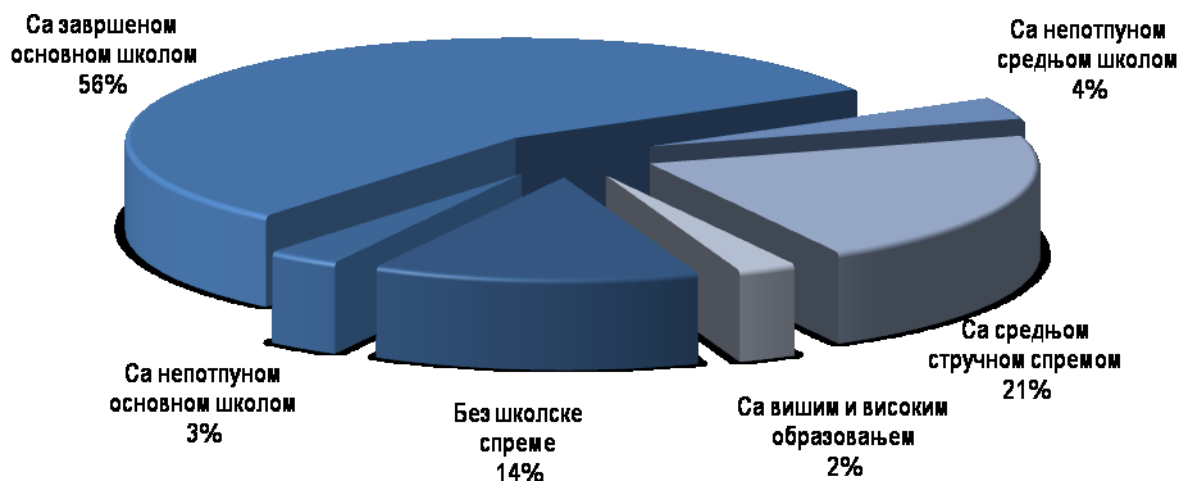

У 2015. години једнократну новчану помоћ добио је 168 корисника, што чини укупно 18% од укупног броја корисника којима је пружена услуга, док је новчану социјалну помоћ добило 262 корисника или 28 % од укупног броја корисника. Остале врсте услуга социјалне заштите су у знатно мањем обиму изузев додатка за помоћ и негу коју остварује 98 корисника, што чини 10 % од свих пружених услуга.

Преглед школске спреме корисника Центра за социјални рад у 2015. години

Без школске спреме	Са непотпуном основном школом	Са завршеном основном школом	Са непотпуном средњом школом	Са средњом стручном спремом	Са вишим и високим образовањем
88	20	366	23	140	16

Извор: Центар за социјални рад „Шумадија“

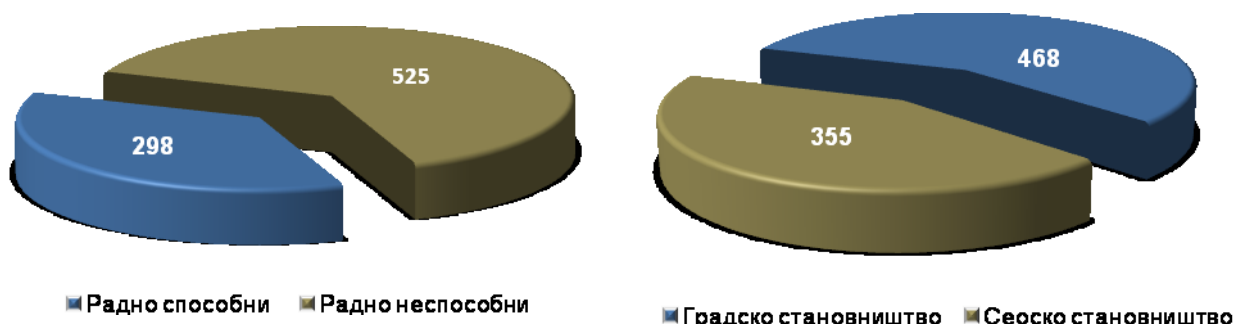
Извор: Центар за социјални рад „Шумадија“

Од укупног број корисника ЦСР у 2015. години највећи број лица је са завршеном основном школом и њих је укупно 366, што чини % од укупног броја корисника. Знатан део корисника чине лица без школске спреме и њих је 88, односно % док се у мањем броју јављају лица са непотпуном основном школом (20), лица са непотпуном средњом школом (23) и лица са вишим и високим образовањем (16).

Преглед броја корисника ЦСР у 2015. години према радној способности и месту пребивалишта

ЦСР Шумадија	Радна способност корисника		Место пребивалишта	
	Радно способни	Радно неспособни	Градско становништво	Сеоско становништво
Укупно	298	525	468	355

Извор: Центар за социјални рад „Шумадија“

Корисници центра за социјални рад се према радној способности могу поделити на радно способне и радно неспособне, од којих је у 2015. години радно способних корисника било 298, а радно неспособних 525 лица. Када се посматра место пребивалишта корисника Центра, 468 лица припада градском становништву а 355 лица је из групе сеоског становништва.

ПРАВА КОЈА СЕ ФИНАНСИРАЈУ ИЗ БУЏЕТА ЛОКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ (ОПШТИНЕ И ГРАДА)

У Закону о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана предвиђено је да се из буџета локалне заједнице финансирају следећа права:

- помоћ и кући,
- дневни боравак,
- привремени смештај у прихватиште или прихватну станицу,
- једнократна новчана помоћ у новцу или у натури,
- опрема корисника за смештај у установу социјалне заштите или у другу породицу.

Укупан број корисника у току 2015. године којима је пружена интензивна помоћ у кући је 30, од којих су 4 корисника одрасла лица а 26 остарела лица. У току 2015. године из буџета локалне самоуправе издвајана су средства за плаћање трошкова превоза за једно малолетно дете која су похађала школу за децу са посебним потребама у Крагујевцу.

Одлуком о проширеним правима Општине Баточина регулисано је и право на једнократне новчане помоћи лицима која се налазе у стању социјалне потребе. Преко Центра за социјални рад ова помоћ у новцу исплаћена је члановима 11 породица корисника новчане социјалне помоћи и члановима 107 породица које нису корисници новчане социјалне помоћи. У 2015. години преко Центра за социјални рад додељена је и једнократна помоћ у натури за 4 лица која нису корисници новчане социјалне помоћи. Помоћ у натури састојала се од основних животних намирница и средстава за личну хигијену.

Одлуком о проширеним правима општине Баточина установљено је и право на опрему за смештај у установу социјалне заштите или другу породицу. Ово право у току 2015. године искористила за једно малолетно лице .

Из буџета Општине Баточина издвојена су и средства на име плаћања трошкова набавке погребне опреме за кориснике новчане социјалне помоћи као и за лица која из формално правних разлога за живота нису користила ово право што је приказано у прегледу прихода и расхода Центра за социјални рад „Шумадија“ Баточина за 2015. годину.

Током 2015. године реализовано је и пројекат помоћи и неге у кући за стара, болесна и инвалидна лица на територији општине Баточина, чиме је битно побољшан квалитет живота ове врло рањиве и осетљиве групе, те је смањена потреба, па самим тим и број захтева за институционалним збрињавањем. Стога је у наредном периоду неопходно унапређивати постојеће и установљавати нове, разноврсније услуге социјалне заштите (услуге персоналне асистенције, услуге личних пратилаца, услуге палијативне здравствене заштите, помоћ и подршка родитељима у вршењу родитељског права, заштићено социјално становање, социјална укљученост корисника у области образовања, запошљавања, здравља и другим областима ...).

У наредном периоду неопходна је организованија, квалитетнија и ефикаснија ангажованост на сузбијању вршњачког и насиља у породици, оснаживање и заштита жртава истог. Такође је неопходно кадровски ојачати постојеће службе и установе на територији општине Баточина, а ради обезбеђивања благовремености и доступности услуга социјалне заштите сваком кориснику, како актуелно тако и у перспективи.

13. СПОРТ

Спортски савез општине Баточина је основан 60-тих година прошлог века под називом „Савез организација за физичку културу“, да би 1993. године променио назив у „Спортски савез“. Основни циљ ове организације јесте јачање спорта у општини у свим доменима спорта. Спортски савез општине Баточина је организатор спортско рекреативног живота омладине и грађана у школама, радним организацијама и месним заједницама. Савез је активни учесник у организовању такмичења по школама на територији општине, чији су победници одлазили на регионална, а неки и на републичка такмичења. Био је организатор и учесник некадашњих традиционалних сусрета „Шумадијски октобар“. Савез је био и организатор „Радничко спортских игара“, са привредницима општине Баточина као и „Спортских игара грађевинских радника“, где су радници општине Баточина, такође, имали запажене успехе. Ако се поређења праве по броју чланова и активностима, може се рећи да су доминантни спортови на територији општине Баточина фудбал, кошарка, одбојка, карате и риболов. У општини Баточина регистровано је 6 спортских савеза и удружења, у оквиру којих је активно 15 спортских клубова.

Преглед спортских савеза и удружења

Назив савеза или удружења	Број чланова
Спортски савез општине Баточина	19
Општински фудбалски савез	13
Удружење голубара „Љубимац“	50
Кинолошко друштво Баточина	30
Спортско удружење "СОКОЛИЋИ"	15
Удружење одгајивача ситних животиња	84

Извор: Локална самоуправа

Преглед активних спортских организација у општини Баточина

Назив клуба	Спорт	Мушки/женски	Бр. чланова	Место	Лига
ФК "Бадњевац"	фудбал	мушки	20	Бадњевац	Општинска
ФК "Слога"	фудбал	мушки	60	Баточина	Окружна
ФК "Шумадинац"	фудбал	мушки	10	Брзан	Не такмичи се

ФК "Слога"	фудбал	мушки	30	Милатовац	Међуопшт лига
ФК „Младост Црни Као“	фудбал	мушки	25	Црни Као	Општинска
ДСК „Спортић“	фудбал	мушки	15	Баточина	Базични фудбал
ФК "ЖСК"	фудбал	мушки	30	Жировница	Окружна
ФК "Лепеница"	фудбал	мушки	10	Бадњевац	Не такмичи се
ФК „Младост“	стони тенис	мушки	10	Црни Као	Регионална
КК "Слога"	кошарка	мушки	50	Баточина	Регионална
ОК „Слога 2016“	одбојка	женски	78	Баточина	МРЛ Крагујевац
КК "Енпи"	карате	мушки/женски	5	Брзан	Турнирски систем
КК "Баточина"	карате	мушки	30	Баточина	Турнирски систем
ШК "Стражевица"	шах	мушки	10	Баточина	Регионална
ООСР "Лепеница"	риболов	мушки/женски	150	Баточина	Куп.такм.риб.орг.

Извор: Спортски савез Баточина

У оквиру 14 спортских клубова на територији општине активно је нешто више од 600 спортиста, а назаступљенији су фудбалски клубови којих је укупно 9. Највећи успех клубова са територије општине везан је за ФК „Бадњевац“ из Бадњеваца, који је у другој половини 90-тих година био полуфиналиста КУП-а СЦГ као члан Друге лиге Србије и Црне Горе и ФК „Слога“ (Б), који је 80-тих година био стабилан српсколигаш. Поред њих, постоје мушки Кошаркашки клуб „Слога“ (1974.), који је био српсколигаш, Карате клуб „Баточина“ и Одбојкашки клуб „Слога 2016“, у коме је обновљен рад после 12 година. Мушки одбојкашки клуб је од 1954.-2004. играо у Српској и Међурегионалној лиги, а женски од 1975.-2004. у Међурегионалној и Другој лиги-Исток. Раније је постојао и мушки рукометни клуб „Слога“ (није активан више од три деценије), стонотениски такође. Од новијих резултата треба издвојити младе каратисте Карате клуба „Баточина“ који су на Европском првенству, организованом 2008. године у Прагу, освојили по једну сребрну и бронзану медаљу.

Преглед спортско – рекреативних објеката (дворана, игралишта, базена, трим стаза)

Назив	Површина (м2)	Намена	Место
Фудбалски стадион	5000 м2	велики фудбал	Бадњевац
Фудбалски стадион	4500 м2	велики фудбал	Баточина
Фудбалски терен	4000 м2	велики фудбал	Милатовац
Фудбалски терен	4000 м2	велики фудбал	Прњавор
Фудбалски терен	4000 м2	велики фудбал	Жировница
Фудбалски терен	4000 м2	велики фудбал	Градац
Фудбалски терен	4000 м2	велики фудбал	Доброводица
Фудбалски терен	4000 м2	велики фудбал	Брзан
Фудбалски терен	4000 м2	велики фудбал	Црни Као
Мини пич терен ОШ „Свети Сава“	1200 м2	мали фуд, кошарка, одбојка	Баточина
Спортска сала ОШ „Свети Сава“	650 м2	часови физичке културе, дворански спортови	Баточина
Спортска сала МТШ „Никола Тесла“	100 м2	часови физичке културе	Баточине
Терени за мале спортове ОШ „Свети Сава“	2700 м2	кошарка, одбојка, мали фудбал, мања атлетска стаза	Баточина
Терени за мале спортове ОШ „Свети Сава“, одељење у Бадњевцу	1500 м2	мали фудбал, кошарка, одбојка	Бадњевац
Терен за мале спортове ОШ „Свети Сава“ одељење у Брзану	1500 м2	мали фудбал, кошарка, одбојка	Брзан
Терен за мале спортове (Криваја)	1200 м2	мали фудбал	Баточина -
Тениски терен ОШ „Свети Сава“	260 м2	тенис	Баточина
Терен за мале спортове (Лозница)	1200 м2	мали фудбал кошарка, одбојка	Баточина

Терен за мале спортове	1200 м2	мали фудбал кошарка, одбојка	Црни Као
Терен за мале спортове	1200 м2	мали фудбал кошарка, одбојка	Доброводица
Терен за мале спортове	1200 м2	мали фудбал кошарка, одбојка	Кијево
Терен за мале спортове	1200 м2	мали фудбал кошарка, одбојка	Жировница
Теретана на отвореном	100 м2	везбе за обликовање тела	Баточина
Терен за мале спортове	1200 м2	мали фудбал кошарка, одбојка	Милатовац

Извор: Спортски савез Баточина

Сходно структури активних спортских клубова, највећи број спортских објеката на територији општине Баточина се односи на терене за велики фудбал, којих има 9, а од којих се два сврставају у стадионе. Посебно треба издвојити фудбалски стадион у Бадњевцу који има две у потпуности покривене трибине као и постављене рефлекторе.

Спортске манифестације

Када су у питању спортске манифестације које се традиционално организују на територији општине Баточина треба издвојити фудбалски турнир у насељу Милатовац, као и турнире у малом фудбалу у градском насељу Баточина и насељима Кијево и Жировница. Поред ових такмичења значајан број учесника имају и традиционални Куп у спортском риболову, односно турнири у стоном тенису, одбојци, одбојци на песку, кошарци, каратеу. Све ове манифестације организују се у самом градском насељу Баточина. Један од основних проблема спорта општине Баточина, поред недовољних финансијских средстава и потребе за изградњом и реконструкцијом спортских објеката, огледа се у томе да млади спортисти, после неког достигнутог играчког нивоа, одлазе у веће и квалитетније клубове како би наставили бављење спортском активношћу. Улагања у инфраструктуру спортских објеката у будућности би довело до знатно квалитетнијих резултата спортских клубова и појединаца. Ангажованошћу локалне самоуправе, која је подржала спорт, он се одржао на доста квалитетном нивоу. Осим локалне самоуправе, други извори финансирања не постоје.

СЕКТОРСКЕ СВОТ АНАЛИЗЕ ОПШТИНЕ БАТОЧИНА

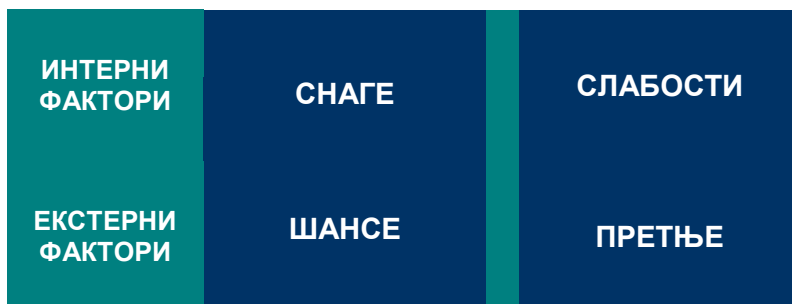
Други корак у аналитичком делу процеса стратешког планирања јесте СВОТ анализа које се реализовала кроз радионичарски рад са члановима радних тимова.

СВОТ анализа (интерна и екстерна самопроцена локалне заједнице) је методолошки алат који је коришћен у циљу одређивања конкурентске позиције локалне заједнице. Представљао је основни инпут за дефинисање стратешких циљева и то, пре свега, део анализе који се односи на слабости. Наиме, евидентиране слабости служе као основа за квалитетно планирање развоја, тако што ће дефинисани, стратешки циљеви, указивати на потребу и начин елиминисања тих слабости.

Практичност и веома широку применљивост ове анализе обезбеђује јој њена једноставност представљена матрицом 2 x 2 у којој се налазе и четири саставна елемента СВОТ анализе: снаге, слабости, шансе и претње. Снаге и слабости су интерни елементи, на које једна локална заједница може да утиче, док шансе и претње представљају екстерне елементе, односно факторе из спољашности на које не може да утиче. Снаге су фактори који дају једном подручју предност. Слабости су, са друге стране, фактори који представљају препреке развоју локалне заједнице. Шансе су екстерне прилике које треба искористити, док претње означавају негативан екстерни фактор који треба неутралисати.

**ПОЗИТИВНИ
ФАКТОРИ**

**НЕГАТИВНИ
ФАКТОРИ**

Области за које је рађена СВОТ анализа идентификоване су груписањем модула из Социо-економске анализе општине Баточина, по сродности:

- Пољопривреда и рурални развој,
- Култура и туризам
- Економија и предузетништво,
- Инфраструктура и заштита животне средине,
- Здравство и социјална заштита и
- Спорт и образовање.

ОБЛАСТ: ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> – Повољне климатске карактеристике за развој различитих видова пољопривредне производње – Добре педолошке карактеристике земљишта за развој ратарства, повртарства и воћарства – Повољан географски положај у виду приступачности саобраћајница и блискости великих потрошачких центара – Хидролошки услови су оптимални за пољопривредну производњу – Активна удружења пољопривредника и пчелара – Успостављена институционална подршка на локалном нивоу – Развијено пчеларство – Незагађено земљиште 	<ul style="list-style-type: none"> – Недовољно искоришћени природни потенцијали – Низак степен иновативности у пољопривредној производњи – Недовољна едукованост пољопривредних произвођача – Недовољна укљученост стручног кадра у производне и прерађивачке процесе – Застарела механизација и технологија – Неповољна старосна структура становништва – Одлазак становништва из сеоских средина – Лош квалитет локалних сеоских и атарских путева – Уситњеност парцела – Традиционалне навике у производњи које не могу да испрате савремену пољопривредну производњу – Недостатак стандарда у пољопривредној производњи – Непоштовање прописа у примени средстава за заштиту биља и примени минералних ђубрива – Недовољна информисаност пољопривредника – Недостатак објеката за одлагање стајњака и осоке

	у сектору сточарства – Недостатак инфраструктура у сеоским срединама – Недостатак система за наводњавање – Неадекватни и недовољни прерађивачки и складишни капацитети на територији општине – Недостатак задруге пољопривредних произвођача – Комасација земљишта није урађена у довољној мери
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
– Процес прикључења ЕУ – Коришћење ИПА фондова и других ЕУ фондова – Тржиште држава чланица ЦЕФТА и Русије – Подршка националних и ЕУ фондова процесу диверсификације економских активности – Велика тражња земаља ЕУ за квалитетним медом – Тражња за производима органског порекла	– Неконтролисан увоз пољопривредних производа – Прикључење ЕУ – Економска нестабилност – Непостојање дугорочне аграрне стратегије на националном нивоу – Ниске субвенције за пољопривредну производњу – Глобална рецесија – Климатске промене – Нерегулисано тржиште пољопривредних производа (сиво тржиште) – Диспаритет у цени репроматеријала и производа

ОБЛАСТ: КУЛТУРА И ТУРИЗАМ

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
– Постојеће културно туристичке манифестације које окупљају учеснике из читаве Србије – Млади и талентовани људи укључени у рад удружења и неформалних група (писци, музичари, сликари,...) – Културно историјски споменици (Црква брвнара, Манастир «Грнчарица»,...) – Природни потенцијали за развој ловног туризма (Шума Рогот, река Велика Морава) – Објекат Културног центра са великом салом за одржавање свих врста културних догађаја – Добра сарадња са регионалним туристичким организацијама – Медији активно укључени у промоцију културе и туризма – Богат културни живот који доприноси унапређењу културе и подизању културне свести код младих – Постоје 3 Културно уметничка друштва на територији Баточине – Успостављена сарадња са институцијама из области образовања	– Недостатак техничких услова за израду промотивних материјала (фото и видео) – Непостојање смештајних капацитета на територији општине – Недовољно интересовање јавности за културне догађаје у општини – Недовољна техничка опремљеност у Културном центру за организацију већих културних догађаја – Рурални туризам је недовољно развијен – Непостојање манифестација које могу да привуку велики број гостију и туриста – Непостојање општинске туристичке организације – Недовољно развијена културна свест становништва – Недостатак стручних кадрова за пружање туристичких услуга – Недовољна едукованост сеоских домаћина о могућностима за развој туризма – Недовољна промоција туристичких и културних потенцијала општине Баточина

– Потенцијал за развој верског и сеоског туризма	– Лоша понуда забавних и туристичких садржаја
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> – Близина коридора 10 – Транзитни пут страних туриста и радника из западних земаља ка југу Европе – Коришћење ИПА фондова и других ЕУ фондова за развој културе и туризма – Сарадња са другим културним и туристичким организацијама које функционишу на националном и регионалном нивоу – Национални фондови за развој културе и туризма – Укључење у Регионалну туристичку организацију Шумадије и Поморавља – Обједињена туристичка понуда на регионалном нивоу – Тренд у развоју рекреативног туризма 	<ul style="list-style-type: none"> – Смањење број гостију услед економске кризе – Недовољна подршка националних институција развоју културе у малим срединама и неразвијеним општинама – Недостатак средстава из националних фондова за подршку изградњи објеката у области културе – Пад интересовања становништва за културу услед лоше економске ситуације – Велика конкуренција сиседних општина у туристичкој понуди

ОБЛАСТ: ЕКОНОМИЈА, ПРЕДУЗЕТНИШТВО И ПОСЛОВНО ОКРУЖЕЊЕ

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> – Дobar географски положај – Близина коридора 10 – Развијена локална инфраструктура за нове инвеститоре – Постојање индустријске зоне – Близина великих индустријских центара – Расположена радна снага – Повећан број привредних субјеката 	<ul style="list-style-type: none"> – Недостатак стручне радне снаге – Одлазак стручних кадрова у велике индустријске центре – Удржење привредника је неактивно и не функционише на задовољавајући начин – Висока незапосленост – Сива економија – Недовољно опремљена индустријска зона – Недовољно искоришћен добар географски положај – Неинформисаност и неедукованост привредника – Непостојање канцеларије за локални економски развој – Ниска продуктивност привредних субјеката – Неконкурентни производи
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> – Процес прикључења ЕУ – Приступ ИПА фондовима ЕУ 	<ul style="list-style-type: none"> – Недовољно националних фондова за развој предузетништва

– Тржиште држава чланица ЦЕФТА и Русије – Поддршка националних и ЕУ фондова развој предузетништва – Близина ФАС-а у Крагујевцу – Боље искоришћење близине коридора 10	– Економска нестабилност у држави – Недостатак повољних кредита за развој предузетништва – Лоша куповна моћ становништва

ОБЛАСТ: ИНФРАСТРУКТУРА, УРБАНИЗАМ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> – Повољан геостратешки положај – Постојање планског основа за будући развој инфраструктуре и константно ангажовање на изради пројектне документације – Просторни план – Израђен план генералне регулације – Израђен план детаљне регулације зоне Брзан – Изградња Ауто пута М 1.11 – Разграната путна мрежа – Добра сарадња јавних предузећа на теиторији општине – Добро развијена/разграната путна мрежа – Добро организована служба за развој инфраструктуре – Добра покривеност територије мрежом комуналне инфраструктуре – Инфраструктурна опремљеност индустријске зоне – Богат биодиверзитет – Дobar квалитет ваздуха – Прва категорија према службеном гласнику РС – Релативно здрава животна средина 	<ul style="list-style-type: none"> – Непостојање система за прераду пијаће воде – Нефункционалност сопственог система за водоснабдевање – Недовољна покривеност периферном дистрибутивном гасоводном мрежом – Дотрајалост топловодног система и нефункционалност Топлане и комуналних служби – Недовољно финансијских средстава из локалног буџета – Недовољна покривеност канализационом мрежом – Лош квалитет локалних путева – Људски ресурси недовољних компетенција из области инфраструктуре, на територији општине (непостојање лиценцираног архитекте) – Непостојање ГИС-а – Саобраћај као фактор угрожености – Тачкасти извори загађивања изражени у зимском периоду – Одсуство мониторинга – Застареле технологије из области заштите животне средине – Неадекватан однос према животној средини и недовољно развијен свест грађана – Непостојање рециклажног центра
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> – Процес прикључења ЕУ – Коришћење доступних ИПА и других ЕУ фондова – Умрежавање на регионалном нивоу на реализацији заједничких инфраструктурних пројеката – Сарадња са Министарствима и национални инфраструктурни фондови – Национални и донатоски фондови за унапређење животне средине – Законске измене и програмско буџетирање – Изградња Ауто пута М 1.11 	<ul style="list-style-type: none"> – Економска нестабилност – Законске измене и програмско буџетирање – Нестабилна политичка ситуација – Глобална рецесија

ОБЛАСТ: ЗДРАВСТВО И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> – Повољан географски положај у односу на велике здравствене центре – близина клиничких центара Београд и Крагујевац – Задовољавајућа мултисекторска сарадња са институцијама из области здравства на локалном нивоу – Квалитетни људски ресурси/високо квалификован кадар – Едуковани стручни радници Центра за социјални рад – Добри међуљудски односи у оквиру Центра за социјални рад и наглашен тимски рад 	<ul style="list-style-type: none"> – Недовољна локална финансијска средства за улагање у инфраструктурне објекте здравства и социјалне заштите – Недостатак финансијских средстава за стручно усавршавање радника из области здравства и социјалне заштите – Недостатак финансијских средстава за превентивни рад из области здравства и социјалне заштите – Непостојање посебне службе хитне помоћи – Непостојање саветовалишта (на пр. За дијабет, брак и породицу) – Непостојање посебне службе за кућну негу и лечење/помоћ старим и инвалидним лицима – Застарелост појединих медицинских апарата (на пр. рендген апарат) – Непостојање приватне праксе – Недовољан број стручних радника из области здравства (Забрана запошљавања по закону) – Старосна структура кадрова у специјалистичким службама – Недовољно лекара са специјализацијом из дефицитарних области (гинекологија, интерна медицина) – Застарео возни парк Дома здравља – Радне просторије Дома здравља неусклађене са европским стандардима – Није извршена акредитација установа – Недостатак стручне литературе – Пораст социјално-материјално угрожених породица
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> – Улазак у ЕУ – Адекватна подршка ресорног Министарства и сарадња са осталим републичким органима – Сарадња са Републичким фондом за здравствено осигурање (РФЗО) – Постојање националне стратегије здравствене заштите – Домаћа и инострана донаторска средстваца 	<ul style="list-style-type: none"> – Неусклађеност закона са праксом – Забрана запошљавања – Смањење кадрова у јавном сектору – Недовољна финансијска средства од стране РФЗО – Недоступност страних донација – Економска криза – Улазак у ЕУ

ОБЛАСТ: ОБРАЗОВАЊЕ И СПОРТ

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> – Стручан наставни кадар средње и основних школа на завидном нивоу – Довољан број просторија за обављање наставе у оквиру средње школе – Постојање мреже школа и вртића на територији општине Баточина – Примена инклузивних програма образовања на територији општине Баточина – Постојање спортских терена за школске наставне активности – Повољан географски положај средње школе општине Баточина – Зграда средње школе сређена и очувана 	<ul style="list-style-type: none"> – Недостатак инфраструктурних објеката за основношколско образовање – Недовољан број просторија за одвијање наставе у једној смени – Неадекватна физкултурна сала у средњој школи – Мали број објеката из домена спортске инфраструктуре – Непостојање балон сале – Недостатак затвореног простора за спорт и рекреацију – Присутан тренд смањења број ученика средњешколског образовања ка већим градовима (Крагујевац и Јагодина) – Недостатак школског педагога у средњој школи – Непостојање организованог превоза за ученике средње школе – Неадекватна дисциплина ученика – Неадекватно улагање у стучно усавршавање – Дотрајао школски намештај – Дотрајалост постојеће грејне мреже у школама – Недостатак стручне литературе – Недовољна партиципација стручних кадрова из области спорта – Недовољно присутан волонтерски рад у спорту – Неадекватно коришћење слободног времена младих одн. недовољна заинтересованост за бављење спортом
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> – Улазак у ЕУ – Националне и ЕУ донације за образовање – Приступ већем броју – Сарадња са другим институција важним за образовање 	<ul style="list-style-type: none"> – Недостатак финансијских средстава – Честа промена законске регулативе – Тренд смањења број ученика средњешколског образовања

ВИЗИЈА ОПШТИНЕ БАТОЧИНА

Визија је ментална слика о томе како становници желе да њихова општина изгледа за 15 до 20 година и за општину Баточина је дефинисана током претходног стратешког процеса, односно при изради Стратегије одрживог развоја општине баточина 2010 – 2015., који је рализован током 2009. године. Артикулисањем изјаве о визији и њеним укључивањем у стратешки документ ствара се слика дестинације до које треба пројектовати пут.

Да би једна визија била квалитетна и да на прави начин представља једну локалну заједницу, треба да има следеће карактеристике:

- Визија треба да буде договорена од стране свих заинтересованих страна
- Описује шта доноси будућност, а не описује како се тамо стиже
- Фокусира се на исходе процеса спровођења стратегије
- Није увек у потпуности остварива, али даје заједници јасно виђење шта се жели постићи
- Она је опис како заинтересоване стране виде своју будућност
- Проистиче из знања формираног кроз социо-економску и SWOT анализу
- Даје се за период од 15 до 20 година.

У циљу дефинисања изјаве о Визији која задовољава претходно наведене критеријуме и укључивања шире заједнице, у раду су коришћена два алата: анкетање ђака и фокус група. Анкетање ђака спроведено је у средњим и основним школама у којима су анкетирани ђаци из 6 одељења (три из средње и три из основне школе). Упитник се састојао из 4 питања која су послужила за утврђивање могућег правца за израду изјаве о Визији. Након што је локални координатор обрадио све прикупљене анкете, добијен је генерални став омладине са територије општине о проблемима са којима се суочава општина и како их је, евентуално, могуће решити. Ово је био један од инпута за формулисану Визију. Други инпут био је рад фокус групе, путем којег су учесници Општинског форума дошли до изјаве о Визији која на прави начин одсликава жеље, ставове читаве локалне заједнице о томе где она види себе за 15 година и са којом сваки житељ може да се поистовети. Визија општине Баточина гласи:

Активираних потенцијала, повољног географског положаја, инфраструктурно опремљена и са свеобухватно створеним условима за развој пољопривреде и предузетништва, општина Баточина је развијена заједница која пружа квалитетно окружење за запошљавање, образовање, здравствену и социјалну заштиту и живот у еколошкој средини са развијеном понудом културних и спортских садржаја.

ПРИОРИТЕТИ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ БАТОЧИНА

Развојни приоритети општине Баточина су јаснији и конкретнији у односу на визију. Заснивају се, пре свега, на приоритетним слабостима и најзначајнијим снагама, насталим као резултат SWOT анализе и суштински потичу из Визије. Развојни приоритети представљају специфичне области на које се стратегија фокусира како би достигла Визију. Код избора развојних приоритета водило се рачуна о следећим питањима:

- Да ли се приоритет односи на специфичности друштвено-економског и политичког окружења?
- Да ли приоритет логично проистиче из Визије?
- Какав је утицај тако дефинисаног приоритета на решавање проблема?
- Који је рок постављених приоритета?

У дефинисању развојних приоритета, који имају највећи значај за будућност заједнице, коришћен је приступ који је подразумевао разматрање ситуације описане у SWOT анализи и Визије будућности. Пошло се од негативне (приоритетне слабости) и позитивне (најзначајније снаге) стране SWOT анализе како би се дефинисали правци развоја који ће утицати не ублажавање или отклањање слабих и утицали на унапређење јаких страна региона. Током израде стратешког документа дефинисани су следећи општински развојни приоритети:

ПРИОРИТЕТ 1

УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ И РУРАЛНОГ РАЗВОЈА

ПРИОРИТЕТ 2

РАЗВОЈ КУЛТУРЕ И ТУРИЗМА

ПРИОРИТЕТ 3

РАЗВОЈ ЕКОНОМИЈЕ И ПРЕДУЗЕТНИШТВА

ПРИОРИТЕТ 4

РАЗВОЈ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

ПРИОРИТЕТ 5

РАЗВОЈ ЗДРАВСТВА, СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ И КВАЛИТЕТА ЖИВОТА

ПРИОРИТЕТ 6

УНАПРЕЂЕЊЕ ОБРАЗОВАЊА И СПОРТА

У периоду између идентификовања развојних приоритета и наредних фаза процеса израде Стратегије одрживог развоја општине Баточина 2017 - 2022, око сваког од развојних приоритета формирана је по једна тематска радна група (ТРГ), за области:

- Пољопривреда и рурални развој
- Култура и туризам
- Економија и предузетништво
- Инфраструктура и заштита животне средине
- Здравство и социјална заштита
- Образовање и спорт.

Задатак, сваке од формираних тематских радних група, било је дефинисање стратешких и оперативних циљева и формирање листе предлога пројеката. Тематске радне групе су формиране од чланова општинске радне групе који је декомпонован, према областима интересовања и компетенција, а које су везане за сваки од дефинисаних развојних приоритета. На тај начин су формирана језгра, која су проширена додатним представницима заинтересованих страна са територије општине Баточина који представљају компетентне представнике локалне самоуправе и осталих релевантних општинских институција и интересних група.

СТРАТЕШКИ И ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ

Формиране тематске радне групе су, у овој фази процеса регионалног стратешког планирања, развиле стратешке и оперативне циљеве у оквиру регионалних развојних приоритета. Стратешки циљеви представљају мост између дефинисаних регионалних развојних приоритета и уже дефинисаних оперативних циљева. Они уједно представљају и генерички назив за сродне групе оперативних циљева, а посебно су битни јер дају основне смернице за касније груписање сродних пројеката у програме. Стратешки циљеви су везани за резултате СВОТ анализе и у комбинацији са кључним сегментима развојног приоритета, давали су одговор на питање ШТА урадити ради достизања постављеног развојног приоритета.

Следећи корак у раду тематских радних група / радних тимова општине Баточина, оформљених око сваког од утврђених приоритета, било је дефинисање оперативних за сваки од утврђених стратешких циљева.

- Критеријуми који су коришћени за дефинисање оперативних циљева:
- Они морају да буду доста прецизнији и детаљнији

- Морају да буду мерљиви и да се лако прате
- Морају бити засновани на налазима СВОТ анализе
- Морају бити комплементарни и не смеју бити у колизији са другим циљевима
- Они трагају за превазилажењем слабости и искоришћавањем могућности
- Један стратешки циљ може имати више оперативних циљева

Друга група критеријума који се делимично поклапају са горњим, а које су дефинисани оперативни циљеви такође морали да задовоље, јесу они који се тичу СМАРТ приступа који подразумева:

С (специфич) – специфичан – Да ли циљ прецизно говори шта треба постићи?

М (мерљив) – мерљив – Да ли је дефинисан да може

А (достижан) – достижан – Да ли се уклапа у визију?

Р (реалистич) – реалан – Да ли је реалан посматрајући ресурс

Т (тимелу) – увремен – Да ли је временски одређен?

Оперативни циљ даје одговор на питање КАКО остварити стратешки циљ? Идеја водилца при дефинисању оперативних циљева био је фокус на критична питања дефинисана у СВОТ и Социо-економској анализи. Чланови тематских радних група / радних тимова су дефинисали 14 стратешких циљева и у оквиру њих 35 оперативних циљева.

ПРИОРИТЕТИ РАЗВОЈА, СТРАТЕШКИ И ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ

ПРИОРИТЕТ 1: УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ И РУРАЛНОГ РАЗВОЈА	
СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ	ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ
1.1. Унапредити примарну пољопривредну производњу и конкурентност индивидуалних пољопривредних произвођача	1.1.1. До 2022. године за мин 15% у односу на тренутно стање повећати површине под производним засадима у области воћарства, повртарства и виноградарства кроз подршку пољопривредницима у додели садног материјала, стручну и едукативну подршку
	1.1.2. До 2022. године унапредити сектор сточарства кроз побољшање генетског потенцијала и повећање бројности сточног фонда за мин 15 % у односу на постојеће стање кроз подршку пољопривредницима у набавци квалитетних грла и подршку у опремању објеката за смештај стоке.
	1.1.3. Унапредити обуке и трансфер знања у области пољопривреде и руралног развоја кроз организовање едукација и посету примерима добре праксе и сајмовима у земљи и иностранству тако да до 2022. године најмање 1000 пољопривредника из различитих области руралне економије усвоји нова знања.

	1.1.4. До 2022. спровести процесе комасације, електрификације и мелиорације на најмање 5% укупног пољопривредног земљишта општине Баточина.
1.2. Јачање постојећих и изградња нових институционалних капацитета и израда планских докумената у циљу унапређења пољопривреде и руралног развоја	1.2.1. До 2022. године повећати техничке и људске капацитете постојећих и оснивање најмање 2 нова удружења тако да се укупан број пољопривредника који су чланови удружења повећа за 50% у односу на постојеће стање. 1.2.2. Подржати развој планских докумената и успостављање међуопштинских и регионалних иницијатива и партнерстава, тако да до 2022. године најмање једна иницијатива обухвати и територију општине Баточина.
1.3. Унапредити руралну економију кроз диверсификацију економских активности и подизање степена прераде пољопривредних производа	1.3.1. Унапредити услове за развој руралног туризма и традиционалних заната кроз финансијску, техничку и едукативну подршку тако да се до краја 2022. године најмање 5 категоризованих домаћинстава баве сеоским туризмом. 1.3.2. Унапредити конкурентност пољопривредне производње кроз реализацију пројеката и подршку инвестицијама у прераду и маркетинг у сектору млека, меса, воћа, поврћа и грожђа тако да се до 2022. године економске активности унапреде за 50% у односу на тренутно стање.

ПРИОРИТЕТ 2: РАЗВОЈ КУЛТУРЕ И ТУРИЗМА

СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ	ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ
2.1. Унапредити развој културе на територији општине Баточина кроз јачање институционалних капацитета и унапређење програмских садржаја	2.1.1. Унапредити институционалне и садржајне капацитете у области културе кроз унапређење рада постојећих и формирање најмање 3 нове секције и манифестације до краја 2022. године. 2.1.2. До краја 2022. године побољшати инфраструктурне капацитете и техничку опремљеност најмање 5 институција и објеката значајних за развој културе и туризма
2.2. Унапредити развој туризма на територији општине Баточина кроз јачање институционалних капацитета и унапређење туристичке понуде	2.2.1. До 2022. године изградити туристичку инфраструктуру и планску документацију која ће допринети повећању туристичке понуде и повећању броја туриста за минимално 30% у односу на постојеће стање. 2.2.2. До 2022. године унапредити институционалне капацитете за подршку развоја туризма едукацијом локалних кадрова из области туризма

	<p>кроз организовање мин 2 едукације на годишњем нивоу.</p> <p>2.2.3. До 2022. године унапредити туризам кроз промоцију и развој различитих видова туризма тако да се повећа број туриста за најмање 30% на годишњем нивоу у односу на постојеће стање.</p>
--	---

ПРИОРИТЕТ 3: РАЗВОЈ ЕКОНОМИЈЕ И ПРЕДУЗЕТНИШТВА

СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ	ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ
3.1. Унапредити услове за повећање инвестиција у области индустријске производње	3.1.1. До 2022. године унапредити ефикасност административног механизма за подршку новим инвеститорима и постојећим привредним субјектима у реализацији инвестиција.
	3.1.2. Смањити незапосленост за 20% до 2022. године кроз подршку за отварање нових предузећа и унапређење капацитета постојећих.
3.2. Унапредити конкурентност малих и средњих предузећа и предузетника кроз јачање институционалне подршке МСПП сектору	3.2.1. До 2022. године унапредити конкурентност малих и средњих предузећа и предузетника кроз организовање најмање 20 едукација у складу са реалним потребама привредних субјеката.
	3.2.2. До 2022. године ојачати капацитете постојећих институција за подршку МСПП и успостављање још минимум једне нове у циљу јачања предузетништва. (удружење, кластер, ...)

ПРИОРИТЕТ 4: РАЗВОЈ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ	ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ
4.1. Унапредити постојеће регулативе и израдити недостајућу пројектну, урбанистичку и планску документацију	4.1.1. Израдити и усвојити пројектно - техничку документацију за минимум 10 инфраструктурних објеката и капацитета у области путне и институционалне инфраструктуре до краја 2022. године.
	4.1.2. До краја 2021. године израдити и усвојити минимум 3 урбанистичко планске регулативе и планове нижег реда
4.2. Равномерно територијално развијати локалне инфраструктурне пројекте и системе и унапредити комуналну делатност поштујући	4.2.1. До 2022. године реконструисати и модернизовати најмање 50 км локалне путне инфраструктуре и уредити и изградити најмање 3 јавна објекта у циљу унапређења квалитета живота на територији општине Баточина
	4.2.2. До краја 2022. године успоставити и унапредити систем водоснабдевања на 50% територије читаве општине

принципе одрживог развоја и заштите животне средине	4.2.3.	До 2022. године створити услове за унапређење друштвеног живота у руралним срединама кроз унапређење јавне инфраструктуре и реализацијом најмање 5 пројеката у руралним срединама.
	4.2.4.	До краја 2022. године унапредити ефикасност енергетског система и објеката за 30 % кроз реализацију пројеката и инвестиција у области електрична енергија, гаса, топловода и изградњу система који користе обновљиве изворе енергије.
	4.2.5.	До 2022. године унапредити комуналне услуге и инфраструктуру реализацијом најмање 5 нових пројеката у циљу уређења водотокова, повећања капацитета система за прикупљање, пречишћавање отпадних вода и рециклажу отпада.
4.3. Континуирано радити на очувању и подизању нивоа заштите животне средине	4.3.1.	До 2022. године унапредити систем за заштиту животне средине спровођењем континуиране активности на едукацији најмање 200 деце предшколског и школског узраста, изградњом мерних станица и санирањем дивљих сметлишта.
	4.3.2.	До краја 2022. године уредити најмање 5 ха зелених површина у циљу заштите животне средине и повећања места за одмор и рекреацију локалног становништва.

ПРИОРИТЕТ 5: РАЗВОЈ ЗДРАВСТВА, СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ И КВАЛИТЕТА ЖИВОТА

СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ	ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ
5.1. Унапредити систем услуга социјалне заштите уз подизање институционалних и техничких капацитета	5.1.1. До краја 2022. године формирати 2 нове и ојачати постојеће службе које ће се унапредити систем пружање услуга рањивим групама кроз формирање прихватишта, дневних центара и сервисне службе
	5.1.2. До 2022. године израдити планску документацију и повећати институционалне капацитете за подршку старим лицима како би се унапредио квалитет услуга социјалне заштите за 20% у односу на тренутно стање
5.2. Унапредити систем здравствених услуга уз подизање нивоа техничке опремљености и континуираног	5.2.1. Унапредити рад саветовалишта, превентивних центара, специјалистичких консултативних служби из области здравствене заштите као и медицинске програме едукације постојећих кадрова до 2022. године тако да ниво задовољства корисника пруженим услугама буде повећан за 70% у односу на постојеће стање.

усавршавања кадрова	5.2.2. До краја 2022. године подићи ниво техничке опремљености Дома здравља за 40% и инвестирати у модернизацију ХМП, тако да се степен опремљености повећа за 80% у односу на тренутно стање.
---------------------	--

ПРИОРИТЕТ 6: УНАПРЕЂЕЊЕ ОБРАЗОВАЊА И СПОРТА

СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ	ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ
6.1. Унапредити и модернизовати систем образовања у складу са потребама привреде	6.1.1. Унапредити инфраструктурне капацитете и услове за рад школских и предшколских установа до краја 2022. године за најмање 20% у односу на тренутне капацитете.
	6.1.2. Унапредити образовне профиле и методе наставе формалног и неформалног образовања опремањем установа, набавком савремених наставних средстава и повећањем броја стручно оспособљених кадрова за 30% кроз континуирану едукацију до 2022. године.
6.2. Унапредити инфраструктурне и институционалне капацитете и услове за развој такмичарског спорта и масовније укључивање становништва у рекреативни спорт	6.2.1. До 2022. године модернизовати постојеће и изградити најмање још 3 нова спортска терена и објекта како би се повећао број локалног становништва за најмање 30% које је укључено у спортске и рекреативне активности.
	6.2.2. До 2022. године повећати број спортских клубова за најмање 3 новоформирана и унапредити спортске догађаје кроз покретање најмање још 2 различита спортско - рекреативна садржаја на годишњем нивоу.
	6.2.3. До краја 2022. године квантитативно и квалитативно унапредити људске ресурсе кроз едуковање и лиценцирање минимум 10 стручних кадрова у спортским клубовима, школском и предшколском спорту.

ПРОЈЕКТНИ ПРЕДЛОЗИ

Исходиште рада на изради Стратегије одрживог развоја општине Баточина 2017 – 2022. су пројектни предлози чијом се планираном реализацијом остварује директан утицај на будући одрживи развој општине. Пројекти предлози представљају конкретизацију напора кроз које се област планиране интервенције сужава од општег ка посебном. Они су везани за сваки оперативни циљ дефинисан радом тематских радних група и радних тимова. Чланови радних тимова и група, у овој фази, радили су на развијању конкретних пројектних предлога, односно акција које ће произвести будуће позитивне промене у региону, током наредних пет година.

Пројектни обрасци садрже следеће елементе:

САДРЖАЈ ОБРАСЦА ПРЕДЛОГА ПРОЈЕКТА

Назив пројектне идеје

Очекивани резултати

Подносилац пројекта

Активности

Сврха пројекта

Услови за имплементацију

Област интервенције	Фактори ризика
Оперативни циљ из Стратегије	Индикативна вредност пројекта
Ниво реализације	Трајање пројекта
Врста пројекта	Иницијални партнери
Опис	Напомена

Након спроведених процеса генерисања идеја, потврђивања партнерстава добијена је финала листа пројеката која је састављена од 191 пројектних идеја. Распоред пројектних идеја по приоритетима је следећи:

ПРИОРИТЕТ	НАЗИВ ПРИОРИТЕТА	БРОЈ ПРОЈЕКТНИХ ПРЕДЛОГА
1.	УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ И РУРАЛНОГ РАЗВОЈА	28
2.	РАЗВОЈ КУЛТУРЕ И ТУРИЗМА	24
3.	РАЗВОЈ ЕКОНОМИЈЕ И ПРЕДУЗЕТНИШТВА	13
4.	РАЗВОЈ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	62
5.	РАЗВОЈ ЗДРАВСТВА, СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ И КВАЛИТЕТА ЖИВОТА	13
6.	УНАПРЕЂЕЊЕ ОБРАЗОВАЊА И СПОРТА	51
УКУПНО		191

Након усвајања финалне листе пројеката у оквиру сваког од оперативних циљева дефинисаних стратегијом, прешло се на груписање пројеката у развојне програме и то на бази комплементарности пројектних идеја. Идентификација програма је битна због стварања механизма за финансирање, а самим тим и конкретизацију стратешког документа. У овој фази су основну улогу имали дефинисани стратешки циљеви јер је од њихове обухватности зависило да ли ће програми бити идентични са самим циљевима, или ће се извршити подела циљева на неколико компоненти које онда постају програми. Усвојена листа пројеката, подељених по приоритетима, циљевима и програмима садржана је у наредним табелама.

ПРОЈЕКТНИ ПРЕДЛОЗИ ЗА СОП ОПШТИНЕ БАТОЧИНА 2017 - 2022

ПРИОРИТЕТ 1: УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ И РУРАЛНОГ РАЗВОЈА				
СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ		ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ		ПРОЈЕКТНИ ПРЕДЛОЗИ
		1.1.1.	До 2022. године за мин 15% у односу на тренутно стање повећати површине под производним засадима у области воћарства, повртарства и виноградарства кроз подршку пољопривредницима у додели садног материјала, стручну и едукативну подршку	1. Унапређење примарне пољопривредне производње заснивањем нових засада воћњака 2. Унапређење производње јагодичастог воћа 3. Унапређење примарне пољопривредне производње у заштићеним условима
		1.1.2.	До 2022. године унапредити сектор сточарства кроз	4. Едукација пољопривредника из сектора сточарства

1.1.	Унапредити примарну пољопривредну производњу и конкурентност индивидуалних пољопривредних произвођача		побољшање генетског потенцијала и повећање бројности сточног фонда за мин 15 % у односу на постојеће стање кроз подршку пољопривредницима у набавци квалитетних грла и опремању објеката за смештај стоке.	5. Унапређење расног састава и бројности грла говеда 6. Унапређење расног састава и бројности грла оваца
		1.1.3.	Унапредити обуке и трансфер знања у области пољопривреде и руралног развоја кроз организовање едукација и посету примерима добре праксе и сајмовима у земљи и иностранству тако да до 2022. године најмање 1000 пољопривредника из различитих области руралне економије усвоји нова знања.	7. „Добар домаћин-школован пољопривредник” 8. Едукација из области савремене производње зачинског и лековитог биља 9. Информатичка обука за пољопривреднике са територије општине Баточина 10. Едукација пољопривредних произвођача о националним мерама за подршку руралном развоју 11. Едукација пољопривредних произвођача о ИПАРД програму РС
		1.1.4.	До 2022. спровести процесе комасације, електрификације и мелиорације на најмање 5% укупног пољопривредног земљишта општине Баточина.	12. Укупњавање пољопривредног земљишта општине Баточина 13. Наводњавање пољопривредног земљишта општине Баточина 14. Израда студије за електрификацију поља 15. Јачање примарне пољопривредне производње кроз електрификацију поља територије
1.2.	Јачање постојећих и изградња нових институционалних капацитета и израда планских докумената у циљу унапређења пољопривреде и руралног развоја	1.2.1.	До 2022. године повећати техничке и људске капацитете постојећих и оснивање најмање 2 нова удружења тако да се укупан број пољопривредника који су чланови удружења повећа за 50% у односу на постојеће стање.	16. Формирање удружења воћара 17. Формирање удружења произвођача поврћа у заштићеним условима 18. Формирање удружења произвођача млека 19. Формирање удружења произвођача меса

		1.2.2.	Подржати развој планских докумената и успостављање међуопштинских и регионалних иницијатива и партнерстава, тако да до 2022. године најмање једна иницијатива обухвати и територију општине Баточина.	20. Израда стратегије руралног развоја општине Баточина 21. Подршка развоју партнерства на ЛЕДАЕР принципима ЕУ
1.3.	Унапредити руралну економију кроз диверсификацију економских активности и подизање степена прераде пољопривредних производа	1.3.1.	Унапредити услове за развој руралног туризма и традиционалних заната кроз финансијску, техничку и едукативну подршку тако да се до краја 2022. године најмање 5 категоризованих домаћинстава баве сеоским туризмом.	22. Развој и очување традиционалних заната у руралним срединама 23. Унапређење руралног туризма на територији општине Баточина 24. Промоција сеоског туризма
		1.3.2.	Унапредити конкурентност пољопривредне производње кроз реализацију пројеката и подршку инвестицијама у прераду и маркетинг у сектору млека, меса, воћа, поврћа и грождја тако да се до 2022. године економске активности унапреде за 50% у односу на тренутно стање.	25. Изградња капацитета за прераду воћа и поврћа 26. Мини хладњаче 27. Изградња капацитета за сушење воћа и поврћа 28. Јачање производних капацитета удружења воћара општине Баточина

ПРИОРИТЕТ 2: РАЗВОЈ КУЛТУРЕ И ТУРИЗМА

СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ		ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ		ПРОЈЕКТНИ ПРЕДЛОЗИ
		2.1.1.	Унапредити институционалне и садржајне капацитете у области културе кроз унапређење рада постојећих и формирање најмање 3 нове секције и манифестације до краја 2022. године.	29. Формирање омладинског дејчеј позоришта кроз школу глуме и сценске уметности 30. Формирање удружења уметника и стваралаца у Баточини 31. Умрежавање културно-образовних установа на територији општине Баточина 32. Промоција манифестација на

2.1.	Унапредити развој културе на територији општине Баточина кроз јачање институционалних капацитета и унапређење програмских садржаја			територији општине Баточина
		2.1.2.	До краја 2022. године побољшати инфраструктурне капацитете и техничку опремљеност најмање 5 институција и објеката значајних за развој културе и туризма	<p>33. Покретање манифестације „Госпојинска свечаност” у Прњавору</p> <p>34. Реконструкција кровних површина КТЦ</p> <p>35. Систем бинских механизма и сценских завеса КТЦ-а</p> <p>36. Набавка опреме за израду и емитовање аудио и видео садржаја</p> <p>37. Адаптација гардеробе и билетарнице КТЦ-а</p> <p>38. Мобилна сцена за извођење програма</p> <p>39. Реконструкција куће Завичајног музеја</p> <p>40. Унапређење услова у КТЦ-у за излагање и одлагање уметничких слика и скулптура</p> <p>41. Адаптација кино-кабине у режију</p> <p>42. Опремање конференцијске сале</p> <p>43. Реконструкција електроинсталације у КТЦ</p>
2.2.	Унапредити развој туризма на територији општине Баточина кроз јачање институционалних капацитета и унапређење туристичке понуде	2.2.1.	До 2022. године изградити туристичку инфраструктуру и планску документацију која ће допринети повећању туристичке понуде и повећању броја туриста за минимално 30% у односу на постојеће стање.	<p>44. Рестаурација споменика културе на територији општине Баточина</p> <p>45. Уређење комплекса - резервата Брзанско моравиште</p> <p>46. Стари град „Јеринино брдо”</p> <p>47. Стратегија развоја туризма општине Баточина</p>

		2.2.2.	До 2022. године унапредити институционалне капацитете за подршку развоја туризма едукацијом локалних кадрова из области туризма кроз организовање минимум 2 едукације на годишњем нивоу.	48. Укључивање ученика средње школе „Никола Тесла“ у процес развоја туризма 49. Едукација локалних кадрова из области туризма 50. Едукација за туристичке водиче
		2.2.3.	До 2022. године унапредити туризам кроз промоцију и развој различитих видова туризма тако да се повећа број туриста за најмање 30% на годишњем нивоу у односу на постојеће стање.	51. Постављање туристичке сигнализације 52. Ловни туризам у функцији одрживог развоја

ПРИОРИТЕТ 3: РАЗВОЈ ЕКОНОМИЈЕ И ПРЕДУЗЕТНИШТВА

СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ		ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ		ПРОЈЕКТНИ ПРЕДЛОЗИ
	Унапредити услове за	3.1.1.	До 2022. године унапредити ефикасност административног механизма за подршку новим инвеститорима и постојећим привредним субјектима у реализацији инвестиција.	53. Подизање конкурентности општине на тржишту СДИ (страних директних инвестиција) 54. Формирање локалног савета за самозапошљавање 55. Подршка сектору МСП кроз формирање јединственог шалтера 56. Успостављање одељења за административно техничку

3.1.	повећање инвестиција у области индустријске производње			подршку МСПП
		3.1.2.	Смањити незапосленост за 20% до 2022. године кроз подршку за отварање нових предузећа и унапређење капацитета постојећих.	57. Пројекат подршке развоју предузетништва за гајење цвећа 58. Грант шема за самозапошљавање и отварање малих прерадних и складишних капацитета за пољопривредне производе 59. Грант шема за самозапошљавање и отварање нових радних места
3.2.	Унапредити конкурентност малих и средњих предузећа и предузетника кроз јачање институционалне подршке МСПП сектору	3.2.1.	До 2022. године унапредити конкурентност малих и средњих предузећа и предузетника кроз организовање најмање 20 едукација у складу са реалним потребама привредних субјеката.	60. Дуално образовање 61. Организовање сета стручних едукација за отварање нових МСП 62. Организовање сета стручних едукација за постојеће привредне субјекте
		3.2.2.	До 2022. године ојачати капацитете постојећих институција за подршку МСПП и успостављање још минимум једне нове у циљу јачања предузетништва. (удружење, кластер, ...)	63. Формирање бизнис инкубатор центра Баточина 64. Кластер - удружење произвођача прехранбених производа - производа од воћа, поврћа, млека, меса и меда 65. Кластер МСПП на територији општине Баточина
ПРИОРИТЕТ 4: РАЗВОЈ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ				
СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ		ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ		ПРОЈЕКТНИ ПРЕДЛОЗИ
4.1.	Унапредити постојеће регулативе и израдити недостајућу пројектну, урбанистичку и планску документацију	4.1.1.	Израдити и усвојити пројектно - техничку документацију за минимум 10 инфраструктурних објеката и капацитета у области путне и институционалне инфраструктуре до краја 2022. године.	66. Израда пројектно техничке документације за асфалтирање пута до сеоског гробља у Милатовцу 67. Израда пројектно техничке документације за изградњу прикључног пута код кафане Јелен 68. Израда пројектно техничке документације за асфалтирање приступног пута од ул. Цара Душана до бензинске пумпе

				<p>69. Израда пројектно техничке документације за асфалтирање пута према гробљу у селу Градац</p> <p>70. Израда пројектно техничке документације за реконструкцију - одржавање пута према Кијеву</p> <p>71. Израда пројектно техничке документације за асфалтирање пута према Шупљаји у Бадњевцу</p> <p>72. Израда пројектно техничке документације за асфалтирање пута у Бадњевцу, према селу Градац</p> <p>73. Израда пројектно техничке документације за асфалтирање пута у 5. рејону – Павлиш, Бадњевац</p> <p>74. Израда пројектно техничке документације за реконструкцију улице Краља Петра Првог у Баточини</p> <p>75. Израда пројектно техничке документације за асфалтирање улице Николе Тесле у Баточини</p> <p>76. Израда пројектно техничке документације за асфалтирање улице Солунских ратника у Баточини</p> <p>77. Израда пројектно техничке документације за асфалтирање путева у Милатовцу</p>
		4.1.2.	До краја 2021. године изградити и усвојити минимум 3 урбанистичко планске регулативе и планове нижег реда	<p>78. Израда просторног плана општине Баточина</p> <p>79. Увођење географско-информационог система</p> <p>80. ПДР за насељено место Бадњевац</p> <p>81. ПДР за индустријску зону „Жировничко поље“</p> <p>82. ПДР за насељено место Жировница</p>
4.2.	Равномерно територијално развијати локалне инфраструктурне	4.2.1.	До 2022. године реконструисати и модернизовати најмање 50 км локалне путне инфраструктуре	83. Асфалтирање приступног пута од ул. Цара Душана до бензинске пумпе

	пројекте и системе и унапредити комуналну делатност поштујући принципе одрживог развоја и заштите животне средине		и уредити и изградити најмање 3 јавна објекта у циљу унапређења квалитета живота на територији општине Баточина	84. Асвалтирање локалног пута према Кијеву 85. Асфалтирање пута према гробљу у селу Градац 86. Асфалтирање пута до сеоског гробља у Милатовцу 87. Асфалтирање пута у 5. рејону – Павлиш у селу Бадњевац 88. Асфалтирање пута у Бадњевцу према селу Градац 89. Асфалтирање пута од Стеве Интершпеда према Шупљаји у Бадњевцу 90. Реконструкција улице Краља Петра Првог у Баточини 91. Асфалтирање улице Николе Тесле у Баточини 92. Асфалтирање ул. Солунских ратника у Баточини 93. Реконструкција моста на реци Лепеници у Баточини 94. Уређење градске пијаце 95. Унапређење путне инфраструктуре у Милатовцу
			До краја 2022. године	96. Израда елабората о расположивим извориштима пијаће воде на територији општине Баточина 97. Изградња бунара Б3 и Б4 на изворишту "Јасик" 98. Изградња магистралног цевовода Брзан-Кијево-Доброводица 99. Пројектовање и изградња постројења за пречишћавање питке воде "Јасик"

		4.2.2.	успоставити и унапредити систем водоснабдевања на 50% територије читаве општине	<p>100. Израда пројектно техничке документације за изградњу магистралног цевовода Брзан-Кијево-Доброводица</p> <p>101. Израда пројектно техничке документације за реконструкцију секундарне водоводне мреже у дужини од 8775м у Баточини заменом азбестних цеви полиетиленским цевима</p> <p>102. Израда пројектно техничке документације за реконструкцију секундарне водоводне мреже у улици Краља Петра Првог</p> <p>103. Реконструкција секундарне водоводне мреже у дужини од 8775м у Баточини заменом азбестних цеви полиетиленским цевима.</p> <p>104. Реконструкција секундарне водоводне мреже у улици Краља Петра Првог у Баточини заменом азбестних цеви полиетиленским цевима у дужини од 800м</p>
		4.2.3.	До 2022. године створити услове за унапређење друштвеног живота у руралним срединама кроз унапређење јавне инфраструктуре и реализацијом најмање 5 пројеката у руралним срединама.	<p>105. Адаптација и техничко опремање месних канцеларија у сеоским срединама општине Баточина</p> <p>106. Реконструкција Дома културе у Градцу</p> <p>107. Реконструкција Дома културе у Црном Калу</p> <p>108. Реконструкција Дома културе у Доброводици</p> <p>109. Уређење парка са игралиштем у Градцу</p>

		4.2.4.	До краја 2022. године унапредити ефикасност енергетског система и објеката за 30 % кроз реализацију пројеката и инвестиција у области електрична енергија, гаса, топловода и изградњу система који користе обновљиве изворе енергије.	<p>110. Изградња нове трафо станице за потребе Дома здравља</p> <p>111. Изградња трафо станице за индустријску зону "Брзан"</p> <p>112. Унапређење енергетске ефикасности зграде КТЦ-а</p> <p>113. Соларис – израда студије оправданости увођења соларног грејања у ПУ "Полетарац"</p>
		4.2.5.	До 2022. године унапредити комуналне услуге и инфраструктуру реализацијом најмање 5 нових пројеката у циљу уређења водотокова, повећања капацитета система за прикупљање, пречишћавање отпадних вода и рециклажу отпада.	<p>114. Сакупљање, прерада и транспорт секундарних сировина</p> <p>115. Уређење водотокова другог реда у сливу реке Лепенице у општини Баточина</p> <p>116. Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода општине Баточини</p> <p>117. Реконструкција система атмосферске канализације у улици Краља Петра Првог</p> <p>118. Радови на изградњи фекалне канализације у ул.Цара Лазара у Баточини</p> <p>119. Наставак радова на изградњи фекалне канализације у насељу Доња Мала</p> <p>120. Наставак радова на изградњи фекалне канализације у насељу Стара Лозница</p>
4.3.	Континуирано радити на очувању и подизању нивоа заштите животне	4.3.1.	До 2022. године унапредити систем за заштиту животне средине спровођењем континуиране активности на едукацији најмање 200 деце	<p>121. Изградња мерне станице за контролу квалитета ваздуха</p> <p>122. Санација дивље депоније и</p>

	средине		предшколског и школског узраста, изградњом мерних станица и санирањем дивљих сметлишта.	континуирано чишћење дивљих сметлишта 123. Унапређење стања животне средине и јачања еколошке свести кроз организовање едукације
		4.3.2.	До краја 2022. године уредити најмање 5 ха зелених површина у циљу заштите животне средине и повећања места за одмор и рекреацију локалног становништва.	124. Израда главног пројекта са идејним решењем за уређење насипа поред реке Лепенице 125. Уређење насипа поред реке Лепенице у виду шеталишта са пратећим садржајима 126. Изградња парк-шуме "Рогот" 127. Подизање дрвореда на карактеристичним местима у граду

ПРИОРИТЕТ 5: РАЗВОЈ ЗДРАВСТВА, СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ И КВАЛИТЕТА ЖИВОТА

СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ		ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ		ПРОЈЕКТНИ ПРЕДЛОЗИ
5.1.	Унапредити систем услуга социјалне заштите уз подизање институционалних и техничких капацитета	5.1.1.	До краја 2022. године формирати 2 нове и ојачати постојеће службе које ће се унапредити систем пружање услуга рањивим групама кроз формирање прихватишта, дневних центара и сервисне службе	128. Помоћ и нега у кући старим, болесним и инвалидним лицима 129. Формирање склоништа за жртве насиља у породици

		5.1.2.	До 2022. године изградити планску документацију и повећати институционалне капацитете за подршку старим лицима како би се унапредио квалитет услуга социјалне заштите за 20% у односу на тренутно стање	130. Формирање клуба и дневног центра за старе на територији општине Баточина 131. Израда стратегије социјалне заштите општине Баточина
5.2.	Унапредити систем здравствених услуга уз подизање нивоа техничке опремљености и континуираног усавршавања кадрова	5.2.1.	Унапредити рад саветовалишта, превентивних центара, специјалистичких консултативних служби из области здравствене заштите као и медицинске програме едукације постојећих кадрова до 2022. године тако да ниво задовољства корисника пруженим услугама буде повећан за 70% у односу на постојеће стање.	132. Кола хитне помоћи - Реаномобил 133. Рентген апарат – набавка 134. Замена столарије у згради Диспанзера за децу и улазних врата матичног објекта и заптивање прозора у матичном објекту 135. Набавка лежећег теренског санитетског возила 136. Формирање медицинског тима за палијативно збрињавање становништва општине Баточина
		5.2.2.	До краја 2022. године подићи ниво техничке опремљености Дома здравља за 40% и инвестирати у модернизацију ХМП, тако да се степен опремљености повећа за 80% у односу на тренутно стање.	137. Информатичка опрема за Дом здравља Баточина 138. Набавка мамографа 139. Пројектовање и извођење грађевинских радова везано за физичко повезивање објеката Диспанзера за децу и матичног објекта Дома здравља 140. Ултра звучни апарат - набавка
ПРИОРИТЕТ 6: УНАПРЕЂЕЊЕ ОБРАЗОВАЊА И СПОРТА				
СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ		ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ		ПРОЈЕКТНИ ПРЕДЛОЗИ
6.1.	Унапредити и модернизовати систем образовања у складу са потребама привреде	6.1.1.	Унапредити инфраструктурне капацитете и услове за рад школских и предшколских установа до краја 2022. године за најмање 20% у односу на тренутне капацитете.	141. Адаптација оgrade школског дворишта и пополочавање приступне стазе спортским теренима у ОШ "Свети Сава" 142. Уградња апарата за побољшање квалитета воде у издвојеним одељењима ОШ

				<p>“Свети Сава” Баточина</p> <p>143. Доградња свечане сале и библиотеке у матичној школи у Баточини</p> <p>144. Стварање услова за једносменско одржавање наставе кроз реконструкцију и изградњу учионица и пратећих објеката у ОШ “Свети Сава” Баточина</p> <p>145. Санација и адаптација старе школске зграде у Бадњевцу</p> <p>146. Учионица на отвореном – амбијентална настава</p> <p>147. Замена ПВЦ подова у ОШ “Свети Сава” Баточина</p> <p>148. Израда пројектно-техничке документације за реконструкцију фискултурне сале у средњој школи „Никола Тесла“</p> <p>149. Реконструкција крова на старом делу средње школе „Никола Тесла“</p> <p>150. Реконструкција фискултурне сале у средњој школи „Никола Тесла“</p> <p>151. Играоница на отвореном</p> <p>152. Набавка школског аутобуса</p> <p>153. Реконструкција унутрашње водоводне инсталације и санитарије у ПУ „Полетарац“</p> <p>154. Опремање фискултурне сале у ПУ „Полетарац“</p> <p>155. Једна соба – Срећан вртић</p> <p>156. Замена унутрашње столарије и подова у ПУ „Полетарац“</p>
--	--	--	--	---

				157. Доградња трпезарије у ПУ „Полетарац“
		6.1.2.	Унапредити образовне профиле и методе наставе формалног и неформалног образовања опремањем установа, набавком савремених наставних средстава и повећањем броја стручно оспособљених кадрова за 30% кроз континуирану едукацију до 2022. године.	<p>158. Информатички кабинети у ОШ „Свети Сава“ у Баточини, Брзану и Бадњевцу</p> <p>159. Набавка савремених наставних средстава за ОШ „Свети Сава“</p> <p>160. Унапређење извођења наставног процеса стручним усавршавањем наставника – семинар „Вештине комуникације у васпитно – образовним установама“</p> <p>161. Унапређење образовања кроз рад са даровитом децом по ИОП -3</p> <p>162. Увођење омладинског предузетништва у школски план и програм као изборни предмет</p> <p>163. Стандарди компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја</p> <p>164. Унапређење асертивне комуникације</p> <p>165. У свету књига</p> <p>166. Опремање медијатеке и радних соба у П.У. „Полетарац“</p> <p>167. Дечије одељење „Вук Караџић“ Баточина</p> <p>168. Савремена библиотека у Бадњевцу</p> <p>169. Савремена библиотека у Брзану</p>

6.2.	Унапредити инфраструктурне и институционалне капацитете и услове за развој такмичарског спорта и масовније укључивање становништва у рекреативни спорт	6.2.1.	До 2022. године модернизовати постојеће и изградити најмање још 3 нова спортска терена и објекта како би се повећао број локалног становништва за најмање 30% које је укључено у спортске и рекреативне активности.	<p>170. Израда пројектне документације за отворени базен</p> <p>171. Изградња отвореног базена са пратећим садржајима</p> <p>172. Израда пројектно техничке документације за игралиште за предшколску и децу млађег школског узраста</p> <p>173. Изградња игралишта за предшколску и децу млађег школског узраста</p> <p>174. Израда пројектно техничке документације за изградњу одбојкашког терена на песку</p> <p>175. Изградња одбојкашког терена на песку</p> <p>176. Израда пројектне и техничке документације за изградњу балон хале за спорт са пратећом опремом</p> <p>177. Балон хала у Баточини са пратећом опремом</p> <p>178. Атлетски полигон – уређивање и надоградња полигона и игралишта</p> <p>179. Адаптација и опремање стадиона фудбалског клуба "Слога" из Баточине</p> <p>180. Израда пројектно-техничке документације за бициклическу и трим стазу кроз шуму Рогот</p> <p>181. Бициклическа и трим стаза кроз шуму Рогот</p> <p>182. Адаптација и опремање службених просторија и свлачионица фудбалског клуба "Слога" из Милатовца</p> <p>183. Изградња службених просторија и свлачионица</p>
------	--	--------	---	---

			фудбалског клуба "Младост Црни Као" из Црног Кала
			184. Реконструкција асфалтне подлоге на терену за мале спортове у селу Кијеву и изградња пратећих објеката
	6.2.2.	До 2022. године повећати број спортских клубова за најмање 3 новоформирана и унапредити спортске догађаје кроз покретање најмање још 2 различита спортско - рекреативна садржаја на годишњем нивоу.	185. Формирање пливачког клуба 186. Формирање женског рукометног клуба 187. Формирање женског кошаркашког клуба 188. "Streetball" - Турнир у баскету у Баточини 189. Реактивирање мушког рукометног клуба "Слога" Баточина
	6.2.3.	До краја 2022. године квантитативно и квалитативно унапредити људске ресурсе кроз едуковање стручних кадрова у спортским клубовима, школском и предшколском спорту.	190. Семинар за усавршавање тренера у фудбалу у општини Баточина 191. Унапређење наставе физичког васпитања и школског спорта у општини Баточина стручним усавршавањем наставника

ПРОГРАМИ СТРАТЕГИЈЕ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ БАТОЧИНА 2017 – 2022

ПРИОРИТЕТ 1: УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ И РУРАЛНОГ РАЗВОЈА

1. ПРОГРАМ ПОДРШКЕ РАЗВОЈУ ПРИМАРНЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Унапређење примарне пољопривредне производње заснивањем нових засада воћњака	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.1.1.	60.000
Унапређење производње јагодичастог воћа	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.1.1	80.000
Унапређење примарне пољопривредне производње у заштићеним условима	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.1.1	100.000
Едукација пољопривредника из сектора сточарства	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.1.2	5.000
Унапређење расног састава и бројности грла говеда	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.1.2	65.000
Унапређење расног састава и бројности грла оваца	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.1.2	52.000

2. ПРОГРАМ ЕДУКАЦИЈЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОЂАЧА

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
„Добар домаћин-школован пољопривредник“	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.1.3	10.000
Едукација из области савремене производње зачинског и лековитог биља	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.1.3	5.000
Информатичка обука за пољопривреднике са територије општине Баточина	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.1.3	4.000
Едукација пољопривредних произвођача о националним мерама за подршку руралном развоју	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.1.3	3.000
Едукација пољопривредних произвођача о ИПАРД програму РС	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.1.3	5.000

3. ПРОГРАМ РАЗВОЈА ФИЗИЧКИХ РЕСУРСА ЗА ПОДРШКУ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ И РУРАЛНОГ РАЗВОЈА

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
----------	------------	---------------------	----------------	----------------------------

Укупњавање пољопривредног земљишта општине Баточина	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.1.4	50.000
Наводњавање пољопривредног земљишта општине Баточина	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.1.4	80.000
Јачање примарне пољопривредне производње кроз електрификацију поља	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.1.4	80.000

4. ПРОГРАМ ИЗРАДЕ ПЛАНСКИХ И СТРАТЕШКИХ ДОКУМЕНАТА У ОБЛАСТИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Израда студије за електрификацију поља	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.1.4	20.000
Израда стратегије руралног развоја општине Баточина	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.2.2	15.000

5. ПРОГРАМ ИЗГРАДЊЕ ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ КАПАЦИТЕТА ЗА ПОДРШКУ РУРАЛНОМ РАЗВОЈУ

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Формирање удружења воћара	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.2.1	5.000
Формирање удружења произвођача поврћа у заштићеним условима	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.2.1	5.000
Формирање удружења произвођача млека	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.2.1	5.000
Формирање удружења произвођача меса	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.2.1	5.000
Подршка развоју партнерства на ЛЕДАЕР принципима ЕУ	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.2.2	25.000

6. ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ДИВЕРСИФИКАЦИЈИ ЕКОНОМСКИХ АКТИВНОСТИ НА СЕЛУ

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Развој и очување традиционалних заната у руралним срединама	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Пољопривреда и рурални развој	1.3.1	3.500
Унапређење руралног туризма на територији општине Баточина	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Туризам и Пољопривреда и рурални развој	1.3.1	7.000
Промоција сеоског туризма	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Туризам и Пољопривреда и рурални развој	1.3.1	5.000

7. ПРОГРАМ ПОДРШКЕ СТВАРАЊУ ДОДАТЕ ВРЕДНОСТИ ПОЉОПРИВРЕДНИМ ПРОИЗВОДИМА

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Изградња капацитета за прераду воћа и поврћа	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.3.2	170.000
Мини хладњаче	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.3.2	50.000
Изградња капацитета за сушење воћа и поврћа	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.3.2	35.000
Јачање производних капацитета удружења воћара општине Баточина	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	1.3.2	10.000

ПРИОРИТЕТ 2: РАЗВОЈ КУЛТУРЕ И ТУРИЗМА

1. ПРОГРАМ РЕКОНСТРУКЦИЈЕ ПОСТОЈЕЋИХ И ИЗГРАДЊЕ НОВИХ ИНФРАСТРУКТУРНИХ КАПАЦИТЕТА У ОБЛАСТИ КУЛТУРЕ

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Реконструкција кровних површина КТЦ	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Туризам и култура	2.1.2	15.000
Систем бинских механизма и сценских завеса КТЦ-а	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Туризам и култура	2.1.2	6.000
Набавка опреме за израду и емитовање аудио и видео садржаја	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Туризам и култура	2.1.2	5.000
Адаптација гардеробе и билетарнице КТЦ-а	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Туризам и култура	2.1.2	5.000
Мобилна сцена за извођење програма	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Туризам и култура	2.1.2	5.000
Реконструкција куће Завичајног музеја	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Туризам и култура и инфраструктура	2.1.2	35.000
Унапређење услова у КТЦ-у за излагање и одлагање уметничких слика и скулптура	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Туризам и култура	2.1.2	5.000
Адаптација кино-кабине у режију	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Култура	2.1.2	2.500

Опремање конференцијске сале	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Култура	2.1.2	8.000
Реконструкција електроинсталације у КТЦ	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Туризам и култура и инфраструктура	2.1.2	8.000
Рестаурација споменика културе на територији општине Баточина	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Туризам и култура и инфраструктура	2.2.2	5.000

2. ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ КАПАЦИТЕТА У ОБЛАСТИ КУЛТУРЕ

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Формирање омладинског дејег позоришта кроз школу глуме и сценске уметности	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Туризам и култура	2.1.1	3.000
Формирање удружења уметника и стваралаца у Баточини	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Туризам и култура	2.1.1	10.000
Умрежавање културно-образовних установа на територији општине Баточина	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Култура и Образовање	2.1.1	2.000

3. ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА ПРОМОЦИЈЕ И ЕДУКАЦИЈЕ У СЕКТОРИМА КУЛТУРЕ И ТУРИЗМА

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Промоција манифестација на територији општине Баточина	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Туризам и култура	2.1.1	15.000
Укључивање ученика средње школе „Никола Тесла“ у процес развоја туризма	Средња школа „Никола Тесла“	Туризам	2.2.3	5.000
Едукација локалних кадрова из области туризма	Средња школа „Никола Тесла“	Туризам	2.2.3	2.000
Едукација за туристичке водиче	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Туризам	2.2.3	4.000

4. ПРОГРАМ РАЗВОЈА ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА, ТУРИСТИЧКИХ ПРОИЗВОДА И САДРЖАЈА

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Покретање манифестације „Госпојинска свечаност“ у Прњавору	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Туризам и култура	2.1.1	10.000
Уређење комплекса - резервата Брзанско моравиште	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Туризам и инфраструктура	2.2.2	15.000
Стари град „Јеринино брдо“	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Туризам и инфраструктура	2.2.2	12.000
Стратегија развоја туризма општине Баточина	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Туризам	2.2.2	10.000
Постављање туристичке сигнализације	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Туризам и инфраструктура	2.2.4	5.000
Ловни туризам у функцији одрживог развоја	КТЦ „Доситеј Обрадовић“	Туризам и инфраструктура	2.2.4	55.000

ПРИОРИТЕТ 3: РАЗВОЈ ЕКОНОМИЈЕ И ПРЕДУЗЕТНИШТВА

1. ПРОГРАМ РАЗВОЈА МЕХАНИЗАМА ЗА ПОДРШКУ МСП СЕКТОРУ

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Подизање конкурентности општине на тржишту СДИ (страних директних инвестиција)	Локална самоуправа	Привреда и предузетништво	3.1.1.	50.000
Формирање локалног савета за самозапошљавање	Локална самоуправа	Привреда и предузетништво	3.1.1.	30.000
Подршка сектору МСП кроз формирање јединственог шалтера	Локална самоуправа	Привреда и предузетништво	3.1.1.	30.000
Успостављање одељења за административно техничку подршку МСПП	Локална самоуправа	Привреда и предузетништво	3.1.1.	40.000
Пројекат подршке развоју МСПП за гајење цвећа	Локална самоуправа	Привреда и предузетништво	3.1.2.	150.000
Грант шема за самозапошљавање и отварање малих прерадних и складишних капацитета за пољопривредне производе	Локална самоуправа	Привреда и предузетништво	3.1.2.	70.000
Грант шема за самозапошљавање и отварање нових радних места	Локална самоуправа	Привреда и предузетништво	3.1.2.	80.000

2. ПРОГРАМ ИЗГРАДЊЕ ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ КАПАЦИТЕТА У СЕКТОРУ МСП

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Формирање бизнис инкубатор центра Баточина	Локална самоуправа	Привреда и предузетништво	3.2.2.	100.000
Кластер- удружење произвођача прехрамбених производа	Локална самоуправа	Привреда и предузетништво	3.2.2.	10.000
Кластер МСПП на територији општине Баточина	Локална самоуправа	Привреда и предузетништво	3.2.2.	20.000

3. ПРОГРАМ РАЗВОЈА КОМПЕТЕНТНОСТИ ЉУДСКИХ РЕСУРСА У МСПП СЕКТОРУ

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Дуално образовање	Средња школа „Никола Тесла“	Привреда и предузетништво	3.2.1.	10.000
Организовање сета стручних едукација за отварање нових МСП	Локална самоуправа	Привреда и предузетништво	3.2.1.	7.000
Организовање сета стручних едукација за постојеће привредне субјекте	Локална самоуправа	Привреда и предузетништво	3.2.1.	7.000

ПРИОРИТЕТ: РАЗВОЈ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

1. ПРОГРАМ ИЗРАДЕ ПРОЈЕКТНО ТЕХНИЧКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПУТНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Израда пројектно техничке документације за асфалтирање пута до сеоског гробља у Милатовцу	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.1.1	300
Израда пројектно техничке документације за изградњу прикључног пута код кафане Јелен	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.1.1	700
Израда пројектно техничке документације за асфалтирање приступног пута од ул. Цара Душана до бензинске пумпе	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.1.1	1.000
Израда пројектно техничке документације за асфалтирање пута према гробљу у селу Градац	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.1.1	250
Израда пројектно техничке документације за реконструкцију -	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.1.1	700

одржавање пута према Кијеву				
Израда пројектно техничке документације за асфалтирање пута према Шупљаји у Бадњевицу	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.1.1	1.300
Израда пројектно техничке документације за асфалтирање пута у Бадњевицу, према селу Градац	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.1.1	1.000
Израда пројектно техничке документације за асфалтирање пута у 5. рејону – Павлиш, Бадњевац	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.1.1	1.300
Израда пројектно техничке документације за реконструкцију улице Краља Петра Првог у Баточини	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.1.1	2.000
Израда пројектно техничке документације за асфалтирање улице Николе Тесле у Баточини	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.1.1	1.000
Израда пројектно техничке документације за асфалтирање улице Солунских ратника у Баточини	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.1.1	1.000
Израда пројектно техничке документације за асфалтирање путева у Милатовцу	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.1.1	1.600

2. ПРОГРАМ ИЗРАДЕ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ У ЦИЉУ СТВАРАЊА ОСНОВА ЗА ПРОСТОРНО И УРБАНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ И ИНФРАСТРУКТУРНО УРЕЂЕЊЕ ТЕРИТОРИЈЕ ОПШТИНЕ БАТОЧИНА

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Израда просторног плана општине Баточина	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.1.2	50.000
Увођење географско-информационог система (ГИС)	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.1.2	50.000
ПДР за насељено место Бадњевац	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.1.2	25.000
ПДР за индустријску зону „Жировничко поље“	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.1.2	25.000
ПДР за насељено место Жировница	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.1.2	25.000

3. ПРОГРАМ ИЗГРАДЊЕ ПУТНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ДРУГИХ ЈАВНИХ ОБЈЕКТА И ПРОСТОРА ОД ЗНАЧАЈА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТА

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Асфалтирање приступног пута од ул. Цара Душана до бензинске пумпе	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.1	9.000
Асфалтирање локалног пута према Кијеву	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.1	17.500
Асфалтирање пута према гробљу у селу Градац	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.1	9.000
Асфалтирање пута до сеоског гробља у Милатовцу	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.1	10.700
Асфалтирање пута у 5. рејону – Павлиш у селу Бадњевац	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.1	28.000
Асфалтирање пута у Бадњевацу према селу Градац	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.1	10.000
Асфалтирање пута од Стеве Интершпеда према Шупљаји у Бадњевацу	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.1	37.000
Реконструкција улице Краља Петра Првог у Баточини	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.1	800.000
Асфалтирање улице Николе Тесле у Баточини	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.1	10.000
Асфалтирање ул. Солунских ратника у Баточини	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.1	19.000
Реконструкција моста на реци Лепеници у Баточини	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.1	60.000
Уређење градске пијаце	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.5	500.000
Унапређење путне инфраструктуре у Милатовцу	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.1	23.000
Израда главног пројекта са идејним решењем за уређење насипа поред реке Лепенице	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.3.2	10.000
Уређење насипа поред реке Лепенице у виду шеталишта са пратећим садржајима	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.3.2	70.000

4. ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА СИСТЕМА ЗА ВОДОСНАБДЕВАЊЕ И УПРАВЉАЊЕ ВОДАМА

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Израда елабората о расположивим извориштима пијаће воде	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.2	20.000
Изградња бунара Б3 И Б4 на изворишту "Јасик"	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.2	130.000
Изградња магистралног цевовода Брзан-Кијево-Доброводица	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.2	500.000
Пројектовање и изградња постројења	Локална	Инфраструктура	4.2.2	962.566,84

за пречишћавање питке воде "Јасик"	самоуправа			
Израда пројектно техничке документације за изградњу магистралног ценовода Брзан – Кијево -Доброводица	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.2	10.000
Израда пројектно техничке документације за реконструкцију секундарне водоводне мреже у дужини од 8775м у Баточини заменом азбестних цеви полиетиленским цевима	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.2	6.000
Израда пројектно техничке документације за реконструкцију секундарне водоводне мреже у улици Краља Петра Првог у Баточини заменом азбестних цеви полиетиленским цевима у дужини од око 800м	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.2	4.000
Реконструкција секундарне водоводне мреже у дужини од 8775м у Баточини заменом азбестних цеви полиетиленским цевима	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.2	750.000
Реконструкција секундарне водоводне мреже у улици Краља Петра Првог у Баточини заменом азбестних цеви полиетиленским цевима у дужини од око 800м	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.2	88.000
Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.5	870.000
Реконструкција система атмосферске канализације у улици Краља Петра Првог	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.5	110.000
Радови на изградњи фекалне канализације у ул. Цара Лазара	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.5	26.550
Наставак радова на изградњи фекалне канализације у насељу Доња Мала	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.5	42.000
Наставак радова на изградњи фекалне канализације у насељу Стара Лозница	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.5	42.000
Уређење водотокова другог реда у сливу реке Лепенице у општини Баточина	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.5	150.000

5. ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА ИНФРАСТРУКТУРЕ У ЦИЉУ ПОВЕЋАЊА КВАЛИТЕТА ДРУШТВЕНОГ ЖИВОТА У РУРАЛНИМ СРЕДИНАМА ОПШТИНЕ БАТОЧИНА

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Адаптација и техничко опремање сеоских месних канцеларија	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој	4.2.3	30.000
Реконструкција Дома културе у Градцу	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој, Инфраструктура	4.2.3	20.000
Реконструкција Дома културе у Црном Калу	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој, Инфраструктура	4.2.3	20.000
Реконструкција Дома културе у Доброводици	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој, Инфраструктура	4.2.3	17.000
Уређење парка са игралиштем у Градцу	Локална самоуправа	Пољопривреда и рурални развој, Инфраструктура	4.2.3	15.000

6. ПРОГРАМ ИЗГРАДЊЕ КОМУНАЛНИХ И ЕНЕРГЕТСКИХ ПОСТРОЈЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТ ЈАВНИХ ОБЈЕКТА

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Изградња нове трафо станице за потребе Дома здравља	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.4	25.000
Изградња трафо станице за индустријску зону "Брзан"	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.4	107.000
Унапређење енергетске ефикасности зграде КТЦ-а	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.4	8.000
Соларис – израда студије оправданости увођења соларног грејања у ПУ Полетарац	П.У. "Полетар ац"	Инфраструктура	4.2.4	12.000

7. ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Сакупљање, прерада и транспорт секундарних сировина	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.2.5	200.000
Изградња мерне станице за контролу квалитета ваздуха	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.3.1	16.500
Санација дивље депоније и континуирано чишћење дивљих сметлишта	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.3.1	50.000
Унапређење стања животне средине и јачања еколошке свести кроз организовање едукације	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.3.1	2.500

Изградње парк-шуме „Рогот“	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.3.2	106.951,87
Подизање дрвореда на карактеристичним местима у граду	Локална самоуправа	Инфраструктура	4.3.2	15.000

ПРИОРИТЕТ: РАЗВОЈ ЗДРАВСТВА, СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ И КВАЛИТЕТА ЖИВОТА
1. ПРОГРАМ ПОБОЉШАЊА КВАЛИТЕТА УСЛУГА ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Кола хитне помоћи-Реаномобил	Дом здравља Баточина	Здравство и социјална заштита	5.2.1	35.000
Рентген апарат - набавка	Дом здравља Баточина	Здравство и социјална заштита	5.2.1	30.000
Замена столарије у згради Диспанзера за децу	Дом здравља Баточина	Здравство и социјална заштита	5.2.1	25.000
Набавка лежећег теренског санитарног возила	Дом здравља Баточина	Здравство и социјална заштита	5.2.1	15.000
Формирање медицинског тима за палијативно збрињавање становништва општине Баточина	Дом здравља Баточина	Здравство и социјална заштита	5.2.1	30.000
Информатичка опрема за Дом здравља Баточина	Дом здравља Баточина	Здравство и социјална заштита	5.2.2	10.000
Набавка мамографа	Дом здравља Баточина	Здравство и социјална заштита	5.2.2	10.000
Пројектовање и извођење грађевинских радова везано за физичко повезивање објекта Диспанзера за децу и матичног објекта Дома здравља	Дом здравља Баточина	Здравство и социјална заштита	5.2.2	25.000
Ултра звучни апарат - набавка	Дом здравља Баточина	Здравство и социјална заштита	5.2.2	10.000

2. ПРОГРАМ ПОБОЉШАЊА КВАЛИТЕТА УСЛУГА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Помоћ и нега у кући старим, болесним и инвалидним лицима	Центар за социјални рад	Здравство и социјална заштита	5.1.1	50.000
Формирање склоништа за жртве насиља у породици	Центар за социјални рад	Здравство и социјална заштита	5.1.1	75.000
Формирање клуба и дневног центра за старе на територији општине	Центар за социјални рад	Здравство и социјална заштита	5.1.2	65.000

Баточина				
Израда стратегије социјалне заштите општине Баточина	Локална самоуправа	Здравство и социјална заштита	5.1.2	15.000

ПРИОРИТЕТ 6: УНАПРЕЂЕЊЕ ОБРАЗОВАЊА И СПОРТА

1. ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА ИНФРАСТРУКТУРНИХ И ТЕХНИЧКИХ КАПАЦИТЕТА У СЕКТОРУ ОБРАЗОВАЊА

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Адаптација оgrade школског дворишта и попличавање приступне стазе спортским теренима у ОШ "Свети Сава"	ОШ "Свети Сава"	Образовање	6.1.1.	42.960,85
Уградња апарата за побољшање квалитета воде у издвојеним одељењима ОШ "Свети Сава"	ОШ "Свети Сава"	Образовање	6.1.1.	11.000
Доградња свечане сале и библиотеке у матичној школи у Баточини	ОШ "Свети Сава"	Образовање	6.1.1.	73.000
Стварање услова за једносменско одржавање наставе кроз реконструкцију и изградњу учионица и пратећих објеката у ОШ "Свети Сава" Баточина	ОШ "Свети Сава"	Образовање	6.1.1.	250.000
Санација и адаптација старе школске зграде у Бадњевцу	ОШ "Свети Сава"	Образовање	6.1.1.	70.000
Учионица на отвореном – амбијентална настава	ОШ "Свети Сава"	Образовање	6.1.1.	45.000
Замена ПВЦ подова у ОШ "Свети Сава" Баточина	ОШ "Свети Сава"	Образовање	6.1.1.	50.000
Израда пројектно-техничке документације за реконструкцију физкултурне сале у средњој школи „Никола Тесла“	ОШ "Свети Сава"	Образовање	6.1.1.	5.000
Реконструкција крова на старом делу средње школе „Никола Тесла“	ОШ "Свети Сава"	Образовање	6.1.1.	15.000
Реконструкција физкултурне сале у средњој школи „Никола Тесла“	ОШ "Свети Сава"	Образовање	6.1.1.	50.000
„Играоница на отвореном“	ОШ "Свети Сава"	Образовање	6.1.1.	6.000
Набавка школског аутобуса	ОШ "Свети Сава"	Образовање	6.1.1.	150.000
Реконструкција унутрашње водоводне инсталације и санитарије у ПУ „Полетарац“	ОШ "Свети Сава"	Образовање	6.1.1.	20.000

Опремање фискултурне сале у ПУ „Полетарац“	ПУ „Полетарац“	Образовање	6.1.2.	7.000
Једна соба – Срећан вртић	ПУ „Полетарац“	Образовање	6.1.1.	15.000
Замена унутрашње столарије и подова у ПУ „Полетарац“	ПУ „Полетарац“	Образовање	6.1.1.	20.000
Доградња трпезарије у ПУ „Полетарац“	ПУ „Полетарац“	Образовање	6.1.1.	5.000
Информатички кабинети у ОШ „Свети Сава“ у Баточини, Брзану и Бадњевцу	ОШ „Свети Сава“	Образовање	6.1.2.	25.000
Набавка савремених наставних средстава за ОШ „Свети Сава“ у Баточини	ОШ „Свети Сава“	Образовање	6.1.2.	50.000
Дечије одељење „Вук Караџић“ Баточина	Народна библиотека „Вук Караџић“	Образовање	6.1.2.	25.000
Савремена библиотека у Бадњевцу	Народна библиотека „Вук Караџић“	Образовање	6.1.2.	10.000
Савремена библиотека у Брзану	Народна библиотека „Вук Караџић“	Образовање	6.1.2.	3.000

2. ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА НАСТАВНИХ И ПРОГРАМСКИХ КАПАЦИТЕТА У СЕКТОРУ ОБРАЗОВАЊА

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Унапређење извођења наставног процеса стручним усавршавањем наставника – Семинар „Вештине комуникације у васпитно – образовним установама“	ОШ „Свети Сава“	Образовање	6.1.2.	4.000
Унапређење образовања кроз рад са даровитом децом по ИОП -3	ОШ „Свети Сава“	Образовање	6.1.2.	6.000
Увођење омладинског предузетништва у школски план и програм као изборни предмет	Локална самоуправа	Образовање	6.1.2.	25.000
Стандарди компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја	Средња школа „Никола Тесла „	Образовање	6.1.2.	5.000
Унапређење асертивне комуникације	Средња школа „Никола Тесла „	Образовање	6.1.2.	1.500
„У свету књига“	ПУ „Полетарац“	Образовање	6.1.2.	6.000

Опремање медијатеке и радних соба у П.У. "Полетарац"	ПУ „Полетарац“	Образовање	6.1.2.	15.000
--	----------------	------------	--------	--------

3. ПРОГРАМ ИЗГРАДЊЕ ИНФРАСТРУКТУРНИХ КАПАЦИТЕТА У ОБЛАСТИ СПОРТА

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Израда пројектно техничке документације за изградњу отвореног базена	Локална самоуправа	Спорт и инфраструктура	6.2.1	50.000
Изградња отвореног базена са пратећим садржајима	Спортски савез општине Баточина	Спорт и инфраструктура	6.2.1	350.000
Израда пројектно техничке документације за игралиште за предшколску и децу млађег школског узраста	Спортски савез општине Баточина	Спорт и образовање	6.2.1	3.000
Изградња игралишта за предшколску и децу млађег школског узраста	Спортски савез општине Баточина	Спорт и образовање	6.2.1	10.000
Израда пројектно техничке документације за изградњу одбојкашког терена на песку	Локална самоуправа	Спорт и инфраструктура	6.2.1	2.500
Изградња одбојкашког терена на песку	Локална самоуправа	Спорт и инфраструктура	6.2.1	10.000
Израда пројектно и техничке документације за изградњу балон хале за спорт са пратећом опремом	Локална самоуправа	Спорт и инфраструктура	6.2.1	10.000
Балон хала у Баточини са пратећом опремом	Локална самоуправа	Спорт и инфраструктура	6.2.1	250.000
Атлетски полигон – уређивање и надоградња полигона и игралишта (јама за скок у даљ, бацалиште за куглу и диск, атлетска стаза, игралиште)	Основна школа "Свети Сава" Баточина	Спорт, инфраструктура и образовање	6.2.1	30.000
Адаптација и опремање стадиона фудбалског клуба "Слога" из Баточине	Локална самоуправа	Спорт и инфраструктура	6.2.1	30.000
Израда пројектно-техничке документације за бициклистичку и трим стазу кроз шуму Рогот	Локална самоуправа	Спорт и инфраструктура	6.2.1	3.000
Бициклистичка и трим стаза кроз шуму Рогот	Локална самоуправа	Спорт и инфраструктура	6.2.1	15.000
Адаптација и опремање службених просторија и свлачионица	Спортски савез	Спорт и инфраструктура	6.2.1	15.000

фудбалског клуба "Слога" из Милатовца	општине Баточина			
Изградња службених просторија и свлачионица фудбалског клуба "Младост Црни Као" из Црног Кала	Спортски савез општине Баточина	Спорт и инфраструктура	6.2.1	9.000
Реконструкција асфалтне подлоге на терену за мале спортове у селу Кијеву и изградња пратећих објеката	Спортски савез општине Баточина	Спорт и инфраструктура	6.2.1	15.000

4. ПРОГРАМ РАЗВОЈА ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ И ЉУДСКИХ КАПАЦИТЕТА И ПРОГРАМСКИХ САДРЖАЈА У ОБЛАСТИ СПОРТА

Пројекат	Подносилац	Област интервенције	Оперативни циљ	Индикативна вредност (ЕУР)
Формирање пливачког клуба	Локална самоуправа	Спорт	6.2.2	30.000
Формирање женског рукометног клуба	Локална самоуправа	Спорт	6.2.2	30.000
Формирање женског кошаркашког клуба у Баточини	Локална самоуправа	Спорт	6.2.2	30.000
'Streetball' - Турнир у баскету у Баточини	Локална самоуправа	Спорт	6.2.2	20.000
Реактивирање мушког рукометног клуба "Слога" Баточина	Локална самоуправа	Спорт	6.2.2	5.000
Семинар за усавршавање тренера у фудбалу у општини Баточина	Локална самоуправа	Спорт	6.2.3	7.000
Унапређење наставе физичког васпитања и школског спорта у општини Баточина стручним усавршавањем наставника	ОШ "Свети Сава"	Спорт и образовање	6.2.3	5.000

ПРЕПОРУКЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ СТРАТЕГИЈЕ

Територија општине Баточина је препозната је као подручје великих природних потенцијала и повољног геостратешког положаја, захваљујући пре свега савременим друмским и железничким путним правцима који

пролазе кроз ову општину. Стратегија одрживог развоја општине Баточина 2017-2022. евидентирала је све ове потенцијале и на основу њих указала на циљеве и акције које треба реализовати у будућности. Целокупна израда стратешког документа заснивала се на партиципативном приступу који је подразумевао укључење шире локалне заједнице, па у складу са наведеним исти приступ треба применити и приликом имплементације Стратегије.

У реализацији стратешког документа територије општине Баточина неопходно је обезбедити широко учешће свих актера општине, како би се обезбедио легитимитет процеса и његово успешно спровођење. На нивоу општине потребно је изградити нова и ојачати постојећа партнерства између јавног, бизнис и НВО сектора у циљу заједничког рада на реализацији активности предвиђених планом, а која су иницирана кроз процес стратешког планирања. Плански приступ, континуираност заједничког рада актера на имплементацији за све време трајања стратешког документа, поштовање правила и свест о потреби одговорног спровођења процеса имплементације, представљају кључне елементе за остваривање одрживог развоја општине Баточина.

Процес имплементације садржи више фаза, односно корака који воде реализацији истог. Први корак у овом процесу је формирање Комисије за праћење реализације локалне Стратегије одрживог развоја са јасно дефинисаним пословима и одговорностима. Први задатак Комисије је да координира израду плана имплементације и акционог плана за реализацију Стратегије. Комисију, осим представника локалне заједнице, чине и представници Регионалне агенције за економски развој Шумадије и Поморавља која је учествовала у изради стратешког документа у координацији са локалном самоуправом. Стратегија одрживог развоја општине Баточина 2017 - 2022, са израђеним планом имплементације и акционим планом постаје основ за израду свих осталих секторских стратегија и укључује се у рад свих служби локалне самоуправе, постајући алат за формирање буџета. На годишњем нивоу се врши ревизија стратешког документа уз помоћ индикатора одрживости, који дају слику промена у општини, односно напретка насталог реализацијом Стратегије одрживог развоја општине Баточина 2017 - 2022. Они ће успешно процењивати ефикасност читавог, горе наведеног механизма, из године у годину до истека временског периода на који се документ Стратегија одрживог развоја општине Баточина 2017 – 2022. односи.